

Засновники: Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, Служба інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади. Заснований у 2005 р. Видається щомісяця. Відповідальний редактор Л. Чуприна, канд. наук із соц. комунікацій. Упорядник О. Натаров. Адреса редакції: НБУВ, Голосіївський просп., 3, Київ, 03039, Україна. Тел. (044) 524-25-48, (044) 525-61-03. E-mail: siaz2014@ukr.net, <http://nbuviar.gov.ua/>. Свідоцтво про державну реєстрацію ДК № 1390 від 11.06.2003 р.

Шляхи розвитку української науки

Інформаційно-аналітичний бюлетень
Додаток до журналу «Україна: події, факти, коментарі»

№ 7 (145) липень-серпень 2018

У номері:

- *Призначено гранти Президента України молодим ученим на 2018 р.*
- *Створено Національний фонд досліджень України*
- *Конкурс МОН України для молодих науковців*
- *Державне стимулювання винахідництва в Україні*
- *Український індекс наукового цитування*
- *Україна в Глобальному рейтингу інновацій*

© Національна бібліотека України
імені В. І. Вернадського, 2018

Київ 2018

ЗМІСТ

Наукові здобутки як фундамент програми урядових звершень.....	3
Міжнародне співробітництво	3
Наука – виробництву	7
Наукові конференції, наради та інші організаційні заходи.....	8
Наукова діяльність у ЗВО	12
До річниці Національної академії наук України: віхи історії і сьогодення ...	14
Проблеми стратегії розвитку України	17
Наука і влада.....	19
Суспільні виклики і потреби	24
Українська наука і проблеми формування інформаційного суспільства ..	24
Міжнародний досвід.....	26
Формування та впровадження інноваційної моделі економіки.....	27
Міжнародний досвід.....	29
Проблеми енергозбереження.....	30
Міжнародний досвід.....	32
Зарубіжний досвід організації наукової діяльності.....	33
Нові надходження до Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського	37
ДОДАТКИ.....	39

Наукові здобутки як фундамент програми урядових звершень

Міжнародне співробітництво

16.07.2018

79 % наукових проектів, у яких беруть участь українські організації в межах програми «Горизонт 2020», зробили значний науковий прогрес чи науковий прорив, – Лілія Гриневиц

За результатами конкурсів програми «Горизонт 2020» з 2014 р. до сьогодні 97 українських організацій-учасників отримали фінансування на суму 17,88 млн євро на виконання 98 проектів.

[Докладніше див. додаток 1](#)

***

01.08.2018

Конкурс Об'єднаного дослідницького центру Європейської Комісії (JRC) на доступ до дослідницької інфраструктури для науковців з дослідницьких організацій будь-якого типу

Об'єднаний дослідницький центр Європейської Комісії (JRC) оголосив конкурс на доступ до дослідницької інфраструктури (користування лабораторіями й обладнанням) для науковців із дослідницьких організацій.

[Докладніше див. додаток 2](#)

***

13.07.2018

Доступ до використання європейських дослідницьких інфраструктур відкрито через проекти програми «Горизонт 2020»

Інфраструктурний проект програми ЄС «Горизонт 2020» [CERIC-ERIC](#) оголошує конкурс заявок на користування лабораторіями розподіленої по 9 країнах ЄС дослідницької інфраструктури.

[Докладніше див. додаток 3](#)

***

09.07.2018

Завершилося перше засідання комітету Україна – Євратом з досліджень та інновацій

Відбулося перше засідання Комітету Україна – Євратом з досліджень та інновацій (Спільний Комітет). Спільним Комітетом розглянуто та надано оцінку результатам долучення України до Програми наукових досліджень та

навчання Євратом (2014–2018) після набуття чинності відповідної Угоди 28 жовтня 2016 р.

[Докладніше див. додаток 6](#)

***

10.07.2018

Участь України у програмі ЄС «Copernicus» дасть поштовх до розвитку ключових галузей нашої держави, – Іванна Климпуш-Цинцадзе

Програма ЄС дистанційного зондування землі «Copernicus» стане важливим чинником забезпечення сталого розвитку у економічній, екологічній, транспортній, енергетичній, науково-дослідницькій, безпековій та інших сферах життєдіяльності України.

[Докладніше див. додаток 4](#)

***

24.07.2018

Відкрито реєстрацію на «EUREKA info day»

У Міністерстві освіти і науки України планують провести інформаційний день «EUREKA info day». До участі запрошують науковців, молодих вчених, власників стартапів, представників малого та середнього бізнесу. Під час інформаційного дня учасникам розкажуть про види проектів «EUREKA», як до них долучитися, критерії відбору тощо.

[Докладніше див. додаток 5](#)

***

25.07.2018

Мобільна медицина з використанням технології 5G – українські науковці починають роботу в новому проекті європейської програми «EUREKA»

З вересня 2018-го команда українських науковців працюватиме в кластерному проекті програми «EUREKA» «Future eHealth powered by 5G» – «Майбутня електронна сфера охорони здоров'я на основі технології 5G».

[Докладніше див. додаток 13](#)

***

01.08.2018

Розпочинається прийом заявок на конкурс українсько-корейських науково-дослідних проектів

1 серпня 2018 р. стартував прийом заявок на конкурс спільних українсько-корейських науково-дослідних проектів для реалізації у 2019–2020 рр. Взяти участь у конкурсному відборі можуть науковці закладів вищої освіти, науково-дослідних установ та підприємств. Ініціаторами конкурсу є Міністерство освіти і науки України та Національний фонд досліджень Республіки Кореї ([Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України](#)).

Термін прийому заявок – до 21 вересня 2018 р.

Проектні пропозиції претендентів приймаються відповідно до таких пріоритетних напрямів:

- біотехнології;
- нанотехнології та наноматеріали;
- інформаційно-комунікаційні технології;
- фізика;
- аерокосмічні технології.

Докладніше про конкурс у [інформаційному бюлетні](#).

Заповнити форму з короткою інформацією про проектну пропозицію необхідно за [посиланням](#)

Завантажити форму заявки можна [тут](#).

Телефон для довідок – (044) 287-82-50.

***

23.07.2018

Стартує прийом заявок на конкурс українсько-китайських науково-дослідних проектів на 2019–2020 роки

Міністерство освіти і науки України та Міністерство науки і техніки Китайської Народної Республіки оголошують конкурс спільних українсько-китайських науково-дослідних проектів на 2019–2020 рр. ([Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України](#)).

Учасниками конкурсу можуть стати науковці вищів, науково-дослідних установ та підприємств.

Конкурс триватиме до 24 вересня 2018 р.

Проектні пропозиції розглядатимуться відповідно до таких пріоритетних напрямів:

- інформаційні та комунікаційні технології;
- енергетика та енергоефективність;
- раціональне природокористування, у тому числі агротехнології;
- науки про життя, нові технології профілактики та лікування найпоширеніших захворювань;
- нові речовини і матеріали.

Докладна інформація про конкурс та документи для участі – за [ПОСИЛАННЯМ](#).

Завантажити апікаційну картку учасника можна [тут](#).

Телефон для довідок – (044) 287-82-35.

***

17.07.2018

Оголошується сьомий спільний конкурс (Ф85) науково-дослідних проектів Державного фонду фундаментальних досліджень і Білоруського республіканського фонду фундаментальних досліджень

Оголошується сьомий спільний конкурс (Ф85) науково-дослідних проектів Державного фонду фундаментальних досліджень (ДФФД) і Білоруського республіканського фонду фундаментальних досліджень ([Національна академія наук України](#)).

Запити приймаються до 20 вересня 2018 р.

З умовами конкурсу можна ознайомитися на офіційному сайті ДФФД за посиланням: <https://goo.gl/PwxpZR>.

Всі запитання щодо участі у конкурсі, оформлення запитів, заповнення електронної форми можна поставити за телефоном – (044)246-39-29 або електронною поштою – office@dffd.gov.ua.

З технічними питаннями необхідно звертатися до розробника системи за допомогою онлайн форми звернення, що розміщена на ресурсі contest.dffd.gov.ua – закладка «Контакти» – «Технічні питання», або за посиланням: <http://contest.dffd.gov.ua/node/14804>.

***

23.08.2018

Українців запрошують на навчання в магістратурі і докторантурі вишів Чехії

Уряд Чеської Республіки пропонує українським студентам стипендії на навчання у державних закладах вищої освіти Чеської Республіки у 2019–2020 академічному році. Стипендіати можуть навчатися за магістерськими або докторськими освітніми програмами ([Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України](#)).

Пріоритетні галузі: сільське господарство; хімія; технічні спеціальності (енергетика, видобування, електротехніка, будівництво, транспорт); суспільствознавство; екологія; інформатика.

<...> Заявки приймаються до 30 вересня 2018 р. Онлайн-реєстрація доступна за [посиланням](#). Докладна інформація про програми – на [сайті](#) Міністерства освіти, молоді і фізичного виховання Чеської Республіки

Наука – виробництву

11.07.2018

Засідання Президії НАН України

Президія НАН України заслухала і обговорила доповідь заступника директора з наукової роботи Інституту надтвердих матеріалів ім. В. М. Бакуля НАН України доктора технічних наук С. Клименка «Науково-технічні проблеми механічної обробки інструментами з надтвердих матеріалів: стан та перспективи».

[Докладніше див. додаток 7](#)

***

Горбулін В., академік НАН України, доктор технічних наук, професор, директор Національного інституту стратегічних досліджень; Трофимчук О., член-кореспондент НАН України, доктор технічних наук, професор, директор Інституту телекомунікацій і глобального інформаційного простору НАН України; Греков Л., доктор технічних наук, директор Державного науково-виробничого центру аерокосмічної інформації, дистанційного зондування Землі та моніторингу навколишнього середовища «Природа»

Сучасні тенденції на вістрі викликів часу у військовій сфері // Вісник НАН України. – 2018. – № 7. – С. 48–54.

У статті проаналізовано способи і засоби отримання своєчасної та достовірної розвідувальної інформації. Показано ефективність використання космічних знімків для підвищення кількості розкритих військових об'єктів та суттєвого поліпшення точності цілевказів. Наголошено на необхідності дотримання рекомендацій NSOIC для досягнення взаємодії та відповідності українських перспективних систем і комплексів стандартам НАТО. Докладно розглянуто створене вітчизняне автоматизоване робоче місце військового дешифрувальника, його структуру і можливості. Окреслено шляхи подальшого розвитку цієї розробки з її інтеграцією до сучасних і перспективних структур органів управління, обробки та аналізу інформації в Україні.

[Завантажити](#)

***

Шаповалов В., член-кореспондент НАН України, доктор технічних наук, професор, завідувач відділу плазмово-шлакової металургії Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона НАН України

Наукові основи дугових адитивних технологій у спецеелектрометалургії та електрозварюванні (стенограма наукової

доповіді на засіданні Президії НАН України 30 травня 2018 року) // Вісник НАН України. – 2018. – № 7. – С.33–38.

У доповіді проаналізовано сучасний стан розвитку дугових адитивних технологій у світі, показано роль української науки у впровадженні у вітчизняну промисловість розробок і досягнень з цього напрямку. Відзначено важливість та актуальність проведених в Інституті електрозварювання ім. Є.О. Патона НАН України робіт у галузі спеціальної металургії, зварювання та матеріалознавства, за результатами яких створено і експериментально підтверджено новітню наукову концепцію управління структурою металів та сплавів при їх кристалізації, а також розроблено технологічні основи виробництва металевих матеріалів з монокристалічною та керованою полікристалічною структурою.

[Завантажити](#)

***

16.08.2018

Агроруди розвідано й підготовлено до експлуатації

Науковці Академії – про перспективи відновлення українського виробництва агроруд для забезпечення потреб вітчизняного агропромислового комплексу.

[Докладніше див. додаток 16](#)

Наукові конференції, наради та інші організаційні заходи

15.08.2018

Про оголошення конкурсу на заміщення посад керівників наукових установ НАН України

НАН України оголошує конкурс на заміщення посад керівників наукових установ НАН України.

[Докладніше див. додаток 8](#)

***

01.08.2018

Про оголошення конкурсу на заміщення посад керівників наукових установ НАН України

НАН України оголошує конкурс на заміщення посад керівників наукових установ і вищого навчального закладу НАН України.

[Докладніше див. додаток 9](#)

***

16.07.2018

Конкурс на здобуття грантів НАН України дослідницьким лабораторіям/групам молодих вчених НАН України

З метою підтримки молодих науковців установ НАН України, які мають вагомні наукові результати, виходячи з необхідності підвищення ролі та виявлення майбутніх перспективних наукових керівних кадрів, а також підтримки наукових досліджень, які спрямовані на створення нових технологій, матеріалів, іншої наукоємної продукції, оголошено конкурс на здобуття грантів НАН України дослідницьким лабораторіям/групам молодих вчених НАН України для проведення досліджень за пріоритетними напрямками розвитку науки і техніки ([Національна академія наук України](#)).

Конкурс проводиться відповідно до Положення про гранти НАН України дослідницьким лабораторіям/групам молодих вчених НАН України для проведення досліджень за пріоритетними напрямками розвитку науки і техніки, затвердженого постановою Президії НАН України [від 30.05.2018 №183](#).

Розпорядження Президії НАН України [від 04.07.2018 №360](#) «Про організацію конкурсу на здобуття грантів НАН України дослідницьким лабораторіям/групам молодих вчених НАН України для проведення досліджень за пріоритетними напрямками розвитку науки і техніки».

Додатки до розпорядження: [Application form](#), [Анкета](#), [Експертна анкета](#).

***

26.07.2018

Про затвердження Переліку науково-технічних проектів НАН України, які будуть реалізовуватися у 2018 році

[Текст розпорядження Президії НАН України № 411 від 25.07.2018 р. «Про затвердження Переліку науково-технічних проектів НАН України, які будуть реалізовуватися у 2018 році» \(Національна академія наук України\)](#).

***

20.07.2018

Нове Положення про порядок конкурсного відбору науково-технічних проектів установ НАН України, затверджене постановою Президії НАН України від 13.12.2017 р. № 340 (в редакції згідно з постановою Президії НАН України від 11.07.2018 р. № 233)

[Постанова Президії НАН України від 11.07.2018 р. № 233 «Про внесення змін до Положення про порядок конкурсного відбору науково-технічних проектів установ НАН України» \(Національна академія наук України\)](#).

***

19.07.2018

Всеукраїнський конкурс наукових, науково-дослідницьких проектів студентів, аспірантів на тему «Зберігаючи пам'ять про голокост»

Оголошується Всеукраїнський конкурс наукових, науково-дослідницьких проектів студентів та аспірантів на тему «Зберігаючи пам'ять про Голокост».

[Докладніше див. додаток 10](#)

***

28.08.2018

Всеукраїнська конференція «27 років незалежності України: досягнення та перспективи розвитку державної етнополітичної політики»

В Інституті політичних і етнополітичних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України відбулася організована Радою національних спільнот України спільно з Інститутом політичних і етнополітичних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України Всеукраїнська конференція «27 років незалежності України: досягнення та перспективи розвитку державної етнополітичної політики».

[Докладніше див. додаток 11](#)

***

15.08.2018

У столиці Аджарії пройшла Міжнародна літня школа, організована Київським університетом права НАН України та Батумським державним університетом імені Шота Руставелі

З 27 липня по 2 серпня 2018 р. м. Батумі (Грузія) проходила Міжнародна літня школа Київського університету права (КУП) НАН України та Батумського державного університету імені Шота Руставелі «Право Європейського Союзу та європейська інтеграція південного Кавказу» ([Національна академія наук України](#)).

Проведення цього спільного заходу стало можливим завдяки багаторічній плідній співпраці між українським і грузинським вишами. Участь у ньому взяли не лише студенти, але й аспіранти та професори КУП НАН України. Під час роботи школи фахівці з різних країн поділилися своїм досвідом з молодим поколінням відносно різних аспектів інтеграції ЄС.

***

27.07.2018

Всесвітній конгрес Міжнародної асоціації політичних наук

У Брісбені (Австралія) відбувся всесвітній конгрес Міжнародної асоціації політичних наук (IPSA). Цьогоріч у наймасштабнішому для представників політичної науки зібранні взяли участь 2400 делегатів з 50 країн. Офіційним представником ради IPSA (IPSA council) від України стала головний науковий співробітник Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України, доктор політичних наук Г. Зеленько, яка у цій якості окрім наукових завдань (виголосила доповідь про особливості політичного транзиту в Україні) виконувала представницькі функції (брала участь у засіданнях Ради Асоціації, у виборах її керівних органів, у тому числі Президента IPSA (МАПН)), встановлювала наукові контакти з представниками інших національних асоціацій ([Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України](#)).

***

14.07.2018

Бондар Н.

Полоністичні дослідження НБУВ на міжнародній конференції «Arhivalia» в Кракові

2–4 липня 2018 р. в Ягеллонському університеті в Кракові відбулася міжнародна конференція «Arhivalia», що проходила в рамках дослідницького проекту «Polonica Philosophica Orientalia», спрямованого на вивчення філософії Речі Посполитої XVI–XVIII ст. та історії філософії в Польщі, Литві, Білорусі і Україні. Відтак участь в конференції взяли науковці цих країн, що представляли навчальні заклади та академічні установи ([Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського](#)).

***

03.07.2018

Стартувала Тринадцята відкрита міжнародна студентська олімпіада з програмування імені С. О. Лебедева та В. М. Глушкова «КРІ-OPEN 2018»

Дев'яносто дев'ять команд, що представляли університети восьми країн, зареєструвалися для участі в Тринадцятій міжнародній студентській олімпіаді з програмування імені С. О. Лебедева та В. М. Глушкова «КРІ-OPEN 2018», яка стартувала 3 липня в Національному технічному університеті України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» ([Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»](#)).

Організатором олімпіади виступив КПІ ім. Ігоря Сікорського за підтримки Міністерства освіти і науки України та Кібернетичного центру Національної академії наук України.

***

30.08.2018

XVIII Міжнародна одеська Гамовська астрономічна конференція-школа «Астрономія на межі наук: астрофізика, космофізика, космологія, гравітація, радіоастрономія та астробіологія»

12–18 серпня 2018 р. в Одесі відбулася XVIII Міжнародна одеська Гамовська астрономічна конференція-школа «Астрономія на межі наук: астрофізика, космофізика, космологія, гравітація, радіоастрономія та астробіологія», присвячена 100-річчю Національної академії наук України ([Національна академія наук України](#)).

Організаторами заходу виступили Радіоастрономічний інститут НАН України, Одеський національний університет, Українська астрономічна асоціація, Одеське астрономічне товариство, а співголовами Наукового комітету конференції – академік В. Шульга і професор Г. Біснотий-Коган.

Участь у цьому зібранні взяли 115 науковців із України, Білорусі, Польщі, Латвії, Вірменії, Молдови.

[Програма конференції](#)

[Тези доповідей](#)

Наукова діяльність у ЗВО

23.08.2018

Науку в університетах оцінюватимуть за 7 напрямками, щоб найкращим надати базове фінансування

Уряд визначив, як оцінюватимуть наукову діяльність вишів – це дозволить у майбутньому надати найкращим з них базове фінансування на науку.

[Докладніше див. додаток 12](#)

***

31.07.2018

У СумДУ створять Центр наукового обладнання, де працюватимуть дослідники 4 вишів регіону

У Сумському державному університеті триває облаштування Центру колективного користування науковим обладнанням. Наразі його поповнили сучасним скануючим електронним мікроскопом, вартість якого складає близько 3,5 млн грн. Відкриття Центру є частиною експерименту з оновлення

лабораторної бази, яку нині здійснює МОН ([Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України](#)).

«Наразі університет отримав фінансування від МОН України для закупівлі скануючого електронного мікроскопу. Далі ми плануємо власними коштами оснастити прилад приставкою, що дозволить досліджувати хімічний склад напівпровідникових, металевих, біологічних, зокрема, наноструктурованих матеріалів на найбільш сучасному рівні», – розповів начальник науково-дослідної роботи СумДУ Д. Курбатов.

Центр «Лабораторія матеріалознавства геліоенергетичних, сенсорних та наноелектронних систем» стане платформою для роботи над дослідницькими проектами та розробками вчених регіону.

***

25.07.2018

У СумНАУ відкриють Центр високих технологій у сільському господарстві

На базі Сумського національного аграрного університету планують відкрити Центр високих технологій у сільському господарстві. Така можливість передбачена Меморандумом, який 24 липня 2018 р. уклав очільник вишу з представниками Інституту прикладної фізики НАН України та ТОВ «Євроагрофізичний інститут» (Китайська Народна Республіка) ([Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України](#)).

У Центрі планують реалізувати проекти, які вирішуватимуть актуальні потреби аграрного сектору України та Китаю. Наприклад, вчені з'ясовуватимуть, як вирощувати непритаманні для клімату та ґрунту країни рослини, виводитимуть нові сорти культур з урахуванням найбільш сприятливих умов для їхнього росту. Наразі партнери домовилися визначити перелік перспективних тем для досліджень.

***

10.07.2018

У ХНУРЕ будують надсучасний науковий парк, де навчатимуться та працюватимуть ІТ-спеціалісти

10 липня голова ХОДА Ю. Світлична взяла участь у презентації НП «Синергія», який планує стати першим в Україні, що ввійде до Міжнародної організації наукових парків IASP ([Харківська обласна державна адміністрація](#)).

«Кожна держава намагається зробити так, щоб наукова ідея перетворилася на кінцевий продукт. Дуже важливо, коли заклад вищої освіти рухається вперед, завойовує нові ринки, намагається комерціалізувати ідеї та долучити їх до реального виробництва», – відзначила під час презентації НП «Синергія» Ю.Світлична.

Вона наголосила, що для цього в Харківській області створено всі можливості. Діє потужне об'єднання вишів – Харківський університетський консорціум. Уже створено низку галузевих кластерів, що об'єднують виші, науковців та активний бізнес.

***

23.07.2018

На базі ХДУ відкрили сучасні лабораторії фізики та хімії, в обладнання яких проінвестували понад 1 млн гривень

У Херсонському державному університеті відкрили сучасні кабінети хімії та фізики. На їх базі студенти і викладачі вишу зможуть проводити практичні заняття, а також наукові дослідження та експерименти. Загальна вартість обладнання класів склала близько 1 млн 300 тис грн ([Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України](#)).

Аудиторії наповнили інтерактивними дошками, планшетами та обладнанням для наукових досліджень. Кожне робоче місце обладнане електро-, газо- та водопостачанням.

До річниці Національної академії наук України: віхи історії і сьогодення

Трахтенберг І., член-кореспондент НАН України, академік НАМН України, доктор медичних наук, професор, завідувач лабораторії промислової токсикології та гігієни праці при використанні хімічних речовин Державної установи «Інститут медицини праці ім. Ю. І. Кундієва НАМН України»

Напередодні вікового ювілею. Про мемуари О. Головцова та інші книги-спогади як борги нашої пам'яті // Вісник НАН України. – 2018. – № 7. – С.70–77.

На прикладі нещодавно виданої книги Олександра Головцова «Primus inter pares (О первых меж равных)» автор розмірковує про роль і завдання мемуарної літератури у збереженні пам'яті про минуле, про людей, які уособлювали ту чи іншу епоху. Великий розділ у книзі О. Головцева, яка складається з окремих біографічних нарисів, присвячено широковідомій унікальній родині Патонів, всіма шанований представник якої, Борис Євгенович Патон, президент і ровесник Національної академії наук України, відзначає цього року свій віковий ювілей.

[Завантажити](#)

***

Гутлянський В., член-кореспондент НАН України, радник при дирекції Інституту прикладної математики і механіки НАН України; Махно С., доктор фізико-математичних наук, провідний науковий співробітник Інституту прикладної математики і механіки НАН України; Скрипник І., член-кореспондент НАН України, директор Інституту прикладної математики і механіки НАН України

Всесвітньо відомий український математик і талановитий педагог. До 100-річчя від дня народження члена-кореспондента НАН України Й. І. Гіхмана // Вісник НАН України. – 2018. – № 7. – С.83–89.

Статтю присвячено 100-річчю від дня народження видатного українського вченого-математика, автора фундаментальних робіт з теорії стохастичних диференціальних рівнянь, теорії випадкових процесів та математичної статистики, лауреата Державної премії УРСР в галузі науки і техніки (1982) та премії ім. М. М. Крилова АН УРСР (1970), доктора фізико-математичних наук, професора, члена-кореспондента АН УРСР Йосипа Ілліча Гіхмана.

[Завантажити](#)

***

10.07.2018

Старовойт С.

Електронна виставка до 110-річчя від дня народження члена-кореспондента НАН України Білай Віри Йосипівни.

12 липня 2018 р. виповнилося 110 років від дня народження В. Й. Білай. З цієї нагоди підготовлено електронну виставку «Білай Віра Йосипівна (12.07.1908 – 12.06.1994) – учений-ботанік, член-кореспондент НАН України. До 110-річчя від дня народження». На виставці представлено 29 документів за 1942–1986 рр. з особового фонду ученого, що зберігається в Інституті архівознавства Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (фонд № 45, 133 одиниці зберігання за 1942–1989 рр.).

[Докладніше див. додаток 14](#)

***

06.08.2018

Український пастир культури і науки

Стаття директора Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України академіка М. Жулинського, присвячена життєвому і творчому шляху словацького фольклориста, українознавця, іноземного члена НАН України доктора філологічних наук, професора М. Мушинки (Джерело: журнал «Світогляд», 2018, 2(70)) ([Національна академія наук України](#)).

[Читати](#)

***

16.08.2018

Бондар Н.

Нова книжкова виставка «100 років Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського в її раритетах»

У відділі стародруків та рідкісних видань Інституту книгознавства (корпус НБУВ по вул. Володимирській 62, кімн. 114) відкрилася книжкова виставка «100 років Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського в її раритетах» ([Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського](#)).

В експозиції представлено найцінніші видання, що віддзеркалюють етапи становлення та розвитку друкованої книги, починаючи з XV ст. <...> Підбірка представлених на виставці книжок надає цілісне уявлення про розмаїття книжкового надбання найбільшої української книгозбірні в її столітній діяльності зі збереження й дослідження стародруків та рідкісних видань.

Виставка діє відповідно до роботи читального залу підрозділу (1 поверх, кімн. 114). В приводу проведення екскурсій довідки за телефоном +38 044 288 13 85.

***

31.08.2018

Останній осередок раціональності. Наука в Україні як zagrożений і зникомий вид діяльності

Про важливість розвитку науки для будь-якої держави вітчизняному науково-популярному ресурсові «Sciences.in.UA» розповів завідувач відділу фізичної електроніки Інституту фізики НАН України член-кореспондент НАН України О.Марченко ([Національна академія наук України](#)).

[Відео](#)

***

17.08.2018

На порозі змін

Чому розвиток науки є економічно вигідним і які трансформації відбуваються нині в українській науковій сфері – про це в ефірі програми «Наука XXI» (спільний проект парламентського телеканалу «Рада» та Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти) розповіла заступник директора з наукової роботи Інституту математики НАН України доктор фізико-математичних наук, професор О. Антонюк ([Національна академія наук України](#)).

[Відео](#)

***

23.07.2018

Жінки-науковиці з Головної астрономічної обсерваторії НАН України прикрасили сторінки міжнародного журналу «ELLE» та розповіли про свою наукову діяльність

На сторінках міжнародного журналу «ELLE» з'явилася публікація, підготовлена виданням спільно з проектом про науку та інновації «INSCIENCE» та найбільшою платформою українських брендів «Всі. Свої», присвячена жінкам-науковицям Головної астрономічної обсерваторії (ГАО) НАН України ([Національна академія наук України](#)).

Старший науковий співробітник відділу астрометрії та космічної геодинаміки ГАО НАН України кандидат фізико-математичних наук М. Іщенко, науковий співробітник відділу фізики субзоряних та планетних систем ГАО НАН України Ю. Кузнецова, науковий співробітник відділу позагалактичної астрономії та астроінформатики ГАО НАН України кандидат фізико-математичних наук Д. Добричева та студентка 2 курсу магістратури Київського національного університету імені Тараса Шевченка О. Компанієць розповіли про власний шлях у науку та свою нинішню наукову діяльність.

З текстом статті можна ознайомитися на офіційному інтернет-сайті міжнародного журналу «ELLE» (публікація від 19 липня 2018 р.): <https://goo.gl/bAhJNc>.

***

26.07.2018

Історія алелопатії: минуле й сьогодні...

У статті подано історичні нариси про зародження, становлення та подальший розвиток алелопатії, а також наведено біографічні дані та найвагоміші наукові здобутки українських учених, які стояли у її першоджерел (Джерело: журнал «Світогляд», 2018, 2(70)) ([Національна академія наук України](#)).

[Читати](#)

Проблеми стратегії розвитку України

14.08.2018

Українська національна комісія з питань правопису пропонує увазі громадськості проект нової редакції Українського правопису

Українська національна комісія з питань правопису, створена відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 17 червня 2015 р. № 416, пропонує увазі громадськості [проект нової редакції Українського правопису](#), розроблений на фундаменті української правописної традиції з урахуванням

новітніх мовних явищ, що набувають поширення в різних сферах суспільного, наукового й культурного життя ([Національна академія наук України](#)).

Правописна комісія виходила із розуміння того, що Український правопис, як правопис і будь-якої іншої мови, не може бути вичерпним; він кодифікує засадничі, найбільш поширені або спірні орфографічні положення.

Правописна комісія розраховує на уважне прочитання, конструктивні пропозиції і доброзичливу критику всіх зацікавлених користувачів і знавців української мови. Ваші зауваження і побажання стосовно проекту «Українського правопису» просимо надсилати на електронну адресу секретаря Української національної комісії з питань правопису Лариси Леонідівни Шевченко: larisa_shevchenko@ukr.net за наступною [формою](#).

Про підготовку проекту нової редакції Українського правопису [див.](#)
[Проект для обговорення «Український правопис».](#)

***

Бобух І., доктор економічних наук, провідний науковий співробітник відділу економічного зростання та структурних змін в економіці ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України»; Щегель С., кандидат економічних наук, старший науковий співробітник відділу економічного зростання та структурних змін в економіці ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України»

Стратегічні орієнтири економічного зростання України: інклюзивність як ключовий пріоритет // Вісник НАН України. – 2018. – № 7. – С.54–69.

У статті викладено основні результати першого року виконання дослідження за темою «Інклюзивність як ключовий аспект створення засад для нової якості економічного зростання України». З метою наукового аналізу та формування цілісного розуміння інклюзивності як ключового пріоритету створення засад для нової якості економічного зростання України автори дослідили особливості інклюзивного розвитку економіки, а також можливості його досягнення у країнах з різним рівнем соціально-економічного розвитку. Визначено ключові напрями економічного зростання відповідно до глобальних Цілей сталого розвитку; узагальнено етапи впровадження та реалізації Цілей сталого розвитку в рамках Програми розвитку ООН в Україні як передумови досягнення цілей інклюзивного розвитку; обґрунтовано ціль сталого розвитку, що має найбільший потенціал для формування інклюзивного суспільства в Україні.

[Завантажити](#)

***

28.08.2018

Інклюзія, інвестиції та інновації – три кити сучасного розвитку національних систем охорони здоров'я

На сторінках тижневика «Дзеркало тижня» з'явилася стаття головного наукового співробітника відділу демографічного моделювання та прогнозування Інституту демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи НАН України доктора наук з державного управління Н. Рингач, присвячена основним чинникам сучасного розвитку національних систем охорони здоров'я, до яких належать інклюзія, інвестиції та інновації ([Національна академія наук України](#)).

[Читати](#)

***

20.07.2018

Європейська практика регулювання земельних відносин: загрози та виклики

На сторінках тижневика «Дзеркало тижня» вийшла стаття завідувача відділу економіки та політики аграрних перетворень Інституту економіки і прогнозування НАН України члена-кореспондента НАН України О. Бородіної та старшого наукового співробітника цього ж відділу кандидата економічних наук В. Ярового, присвячена актуальним питанням регулювання ринку землі ([Національна академія наук України](#)).

[Читати](#)

Наука і влада

27.08.2018

Учених Академії відзначено з нагоди Дня незалежності України

23 серпня 2018 р. Президент України П. Порошенко підписав [Указ №241/2018 «Про відзначення державними нагородами України з нагоди Дня незалежності України»](#) ([Національна академія наук України](#)).

Відповідно до указу нагороджено:

– орденом Свободи – директора Інституту біохімії імені О. В. Палладіна НАН України, академіка-секретаря Відділення біохімії, фізіології і молекулярної біології НАН України академіка С. Комісаренка;

– орденом князя Ярослава Мудрого III ступеня – заступника директора Інституту електрозварювання імені Є. О. Патона НАН України академіка С. Кучука-Яценка;

– орденом князя Ярослава Мудрого I ступеня – віце-президента НАН України, голову Секції суспільних і гуманітарних наук НАН України академіка С. Пирожкова.

Почесне звання «Заслужений діяч науки і техніки України» присвоєно завідувачеві відділу інструментального матеріалознавства Інституту проблем

матеріалознавства імені І. М. Францевича НАН України доктору технічних наук, професорові В. Волкогону.

Щиро вітаємо колег і зичимо їм нових професійних звершень!

***

24.07.2018

Про призначення грантів Президента України для підтримки наукових досліджень молодих учених на 2018 рік

Відповідно до статті 1 Указу Президента України від 9 квітня 2002 р. № 315 «Про додаткові заходи щодо підтримки молодих учених» (зі змінами, внесеними Указом від 16 травня 2008 р. № 444) та Указу Президента України від 24 грудня 2002 р. № 1210 «Про Положення про порядок надання грантів Президента України для підтримки наукових досліджень молодих учених» призначено гранти Президента України молодим ученим на 2018 р. ([Національна академія наук України](#)).

[Розпорядження Президента України №105/2018-рп від 16 липня 2018 р.](#)

***

17.07.2018

Стартує конкурс для молодих науковців, переможці якого отримають грант Президента України

Державний фонд фундаментальних досліджень оголошує конкурс Ф84 для молодих вчених. Переможці отримають гранти Президента України для здійснення наукових досліджень у 2019 р.

[Докладніше див. додаток 17](#)

***

06.08.2018

Комітет оприлюднив список претендентів на здобуття іменних стипендій Верховної Ради України для найталановитіших молодих учених у 2019 р.

Комітет з питань науки і освіти оприлюднив [список претендентів](#) на здобуття іменних стипендій Верховної Ради України для найталановитіших молодих учених у 2019 р. ([Офіційний веб-портал Верховної Ради України](#)).

***

03.08.2018

Інформація про Премію Верховної Ради найталановитішим молодим ученим в галузі фундаментальних і прикладних досліджень та науково-технічних розробок за 2018 р.

Відповідно до Постанови Верховної Ради України «Про Премію Верховної Ради України найталановитішим молодим ученим в галузі фундаментальних і прикладних досліджень та науково-технічних розробок», №775-V від 16 березня 2007 р., до Комітету з питань науки і освіти надійшло 56 робіт ([Офіційний веб-портал Верховної Ради України](#)).

Перелік робіт, що надійшли для участі у конкурсі на присудження Премій Верховної Ради України для найталановитіших молодих учених у галузі фундаментальних і прикладних досліджень та науково-технічних розробок за 2018 р., оприлюднено на [сайті](#) Комітету з питань науки і освіти.

***

23.07.2018

Оголошено імена лауреатів Премії Верховної Ради України найталановитішим молодим ученим у галузі фундаментальних і прикладних досліджень та науково-технічних розробок за 2017 рік

[Постановою Верховної Ради України](#) від 11.07.2018 р. № 2503-VIII Премії Верховної Ради України найталановитішим молодим ученим у галузі фундаментальних і прикладних досліджень та науково-технічних розробок за 2017 р. присуджено, зокрема, співробітникам наукових установ НАН України ([Національна академія наук України](#)).

***

27.07.2018

Народні депутати пропонують змінити систему керівництва НАНУ

П'ятеро народних депутатів (О. Медуниця, Л. Ємець, В. Сташук, Г. Кривошея та Я. Єдаков) пропонують ліквідувати систему управління Національної академії наук України через Президію і замінити її радою директорів науково-дослідних інститутів та інших наукових установ, організацій, підприємств.

[Докладніше див. додаток 38](#)

***

10.08.2018

Соловьев В., доктор економічних наук

«Оптимізація» науки методом перейменування

У липні поточного року у Верховній Раді України зареєстровано законопроект «Про внесення змін до Закону України "Про наукову і науково-технічну діяльність" щодо оптимізації структури Національної академії наук України». Очевидно, що зазначений законопроект схожий на чергову спробу зруйнувати, по суті, єдиний діючий механізм, який не тільки утримує

економіку України на плаву, а й забезпечує перспективу її майбутнього розвитку.

[Докладніше див. додаток 41](#)

***

04.07.2018

Уряд створив Національний фонд досліджень, який даватиме гранти на науку з 2019 року

В Україні створено Національний фонд досліджень, що вже з 2019 р. має розпочати грантову підтримку наукових досліджень та розробок. Відповідну постанову затверджено на засіданні Кабінету Міністрів України 4 липня 2018 р. Прийняте рішення передбачає не лише утворення Національного фонду досліджень, а й затвердження Положення про Фонд та визначення граничної чисельності його працівників.

[Докладніше див. додаток 18](#)

***

22.08.2018

Новий гравець на українському науковому полі

Якими будуть основні завдання й функції Національного фонду досліджень України та які зміни передбачаються в національній науковій сфері, коли НФДУ запрацює повноцінно, – про це в ефірі програми «Наука XXI» розповіла голова робочої групи зі створення Фонду, член Наукового комітету Національної ради України з питань розвитку науки і технологій, завідувач відділу клітинної біології і біотехнології Інституту харчової біотехнології та геноміки НАН України член-кореспондент НАН України А. Ємець.

[Докладніше див. додаток 23](#)

***

05.07.2018

Уряд створив Раду, яка скоординує фундаментальну і прикладну науку в різних відомствах та установах України

В Україні з'явиться Міжвідомча рада, що координуватиме фундаментальні і прикладні дослідження. Рішення про її створення прийняв під час засідання Уряд України.

[Докладніше див. додаток 19](#)

***

26.07.2018

Як створюватимуть, реорганізуюватимуть та ліквідуватимуть державні наукові установи у віданні національних галузевих академій наук, – КМУ затвердив порядок

Уряд затвердив порядок, де визначено, як створюватимуть, реорганізуюватимуть та ліквідуватимуть державні наукові установи (організації та підприємства), що перебувають у віданні національних галузевих академій наук.

[Докладніше див. додаток 20](#)

***

04.07.2018

Як проходитиме утворення, реорганізація та ліквідація державних наукових установ – Кабмін затвердив новий порядок

Кабінет Міністрів визначив, як відтепер відбуватиметься утворення, реорганізація та ліквідація державних наукових установ. Відповідний порядок було затверджено 4 липня 2018 р. Він поширюється на всі наукові установи, зокрема подвійного підпорядкування, які повністю або частково фінансуються з держбюджету, окрім установ НАН та галузевих академій.

[Докладніше див. додаток 21](#)

***

20.07.2018

Розпочався конкурс у наукову раду Національного фонду досліджень – подати документи можна до 7 вересня

Почався перший етап запуску роботи Національного фонду досліджень (НФД) – відбір кандидатів до Наукового комітету Фонду. Відповідний конкурс оголосив Науковий комітет Нацради з питань розвитку науки і технологій.

[Докладніше див. додаток 22](#)

***

28.08.2018

Почався третій конкурс МОН для молодих науковців, на який передбачено 23 млн гривень

Міністерство освіти і науки України оголосило третій конкурс наукових робіт для молодих учених – наразі для нього заплановано більше фінансування, ніж у попередніх роках. Відповідний наказ було опубліковано на сайті МОН.

[Докладніше див. додаток 24](#)

***

02.08.2018

Опублікований наказ Мінюсту про зміни у користуванні Національним архівним фондом

Опублікований наказ Міністерства юстиції України «Про внесення змін до наказу Міністерства юстиції України від 19 листопада 2013 року № 2438/5», яким значно заплутуються і наповнюються двозначностями умови роботи з документами Національного архівного фонду України ([Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України](#)).

[Докладніше див. додаток 39](#)

***

16.08.2018

Заява щодо незаконного обмеження доступу до архівів

Дослідники, історики, науковці, освітяни, журналісти, громадяни України обурені змінами до Порядку користування документами Національного архівного фонду, що належать державі, територіальним громадам, що набув чинності 27 липня 2018 р.

[Докладніше див. додаток 40](#)

Суспільні виклики і потреби

Українська наука і проблеми формування інформаційного суспільства

31.08.2018

Перевірка на запозичення, пошук за потрібними критеріями і різні режими доступу – затверджено Регламент, за яким працюватиме Національний репозитарій академічних текстів

Національний репозитарій академічних текстів матиме адресу nrat.gov.ua та даватиме користувачам відкритий доступ до електронних версій наукових робіт та пов'язаних з ними даних. Це, зокрема, передбачено Регламентом роботи депозитарію.

[Докладніше див. додаток 25](#)

***

06.07.2018

Запрацювала Координаційна рада з розвитку цифрової економіки

5 липня 2018 р. відбулося установче засідання Координаційної ради з розвитку цифрової економіки та суспільства. До її складу увійшли представники МОН, інших ЦОБВів, громадськості, бізнесу та наукових установ. До засідань також залучатимуться експерти – представники вишів та наукової спільноти ([Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України](#)).

Засідання пройшло під головуванням Першого віце-прем'єр-міністра – Міністра економічного розвитку і торгівлі України С. Кубіва.

Рада є консультативно-дорадчим органом. Її основне завдання – координувати спільні дії влади, бізнесу та громадськості для реалізації Концепції та Плану дій розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 рр. У межах цієї Концепції передбачені важливі інфраструктурні проекти цифрових перетворень. Зокрема, законодавчі ініціативи, цифрова інфраструктура, цифрова освіта та наука, індустрія 4.0. Передбачається, що Координаційна рада підготує пропозиції щодо створення умов для ефективного розвитку і використання науково-технічного потенціалу України в сфері розвитку цифрової інфраструктури.

***

02.08.2018

Український індекс наукового цитування

Видавничий дім «Академперіодика» НАН України запрошує академічні видання долучатися до ініціативи відкритого цитування з метою підвищення видимості та збільшення кількості цитувань вітчизняних наукових статей.

[Докладніше див. додаток 27](#)

***

15.07.2018

Усатенко П.

«Український Гірш» на старті, або Навіщо вітчизняним науковцям власний індекс наукового цитування

У червні цього року Міністерство освіти і науки анонсувало створення в Україні власного відкритого індексу наукового цитування (Open Ukrainian Citation Index). Запуск «українського Гірша» викликав великий резонанс і чимало запитань у науковій спільноті. Оглядач тижневика «Дзеркало тижня» попросив відповісти на них ініціатора впровадження проекту в Україні генерального директора директорату науки МОН України Д. Чеберкуса.

[Докладніше див. додаток 26](#)

***

18.07.2018

Доступ до зарубіжних баз наукової інформації

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського надає доступ до зарубіжних баз наукової інформації: Academic Search Complete, Institute of Physics Publishing, Cambridge University Press, Royal Society Publishing, EBSCO Energy Power ([Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського](#)).

24.08.2018

Юрин А.

Смарт-декрет. Экономике прописана цифровизация

Более четырех месяцев в Белоруссии действует декрет президента «О развитии цифровой экономики». Ключевые положения декрета – расширение видов деятельности резидентов ПВТ, поддержка ИТ-образования и подготовка кадров для отрасли, создание условий для развития ИТ-компаний, комплексное правовое регулирование бизнесов на основе технологии блокчейн. Так, в качестве новых видов деятельности резидентов парка предусмотрены разработка биотехнологий, медицинских, авиационных и космических технологий, киберспорт. Декрет предоставляет резидентам ПВТ возможность не только разрабатывать, но и производить высокотехнологичную наукоемкую продукцию.

[Подробнее см. дополнение 42](#)

***

Зубрицкая И.

Концепция «Индустрия 4.0» и предпосылки ее применения в отечественной промышленности // Наука и инновации. – 2018. – № 7(185).

Представлены действующие стратегии внедрения цифровых технологий в промышленное производство в странах-лидерах. Особое внимание уделено четвертой промышленной революции и немецкой концепции «Индустрия 4.0». Раскрыта актуальность использования современных мировых передовых технологий в Республике Беларусь как средства повышения конкурентоспособности национальной экономики.

[Читать](#)

***

02.07.2018

Необходимо обеспечить доступ азербайджанских научных и образовательных учреждений к научным базам Европы

Академик-секретарь НАН Азербайджана, директор Института информационных технологий НАНА, академик Р. Алигулиев на собрании «Роль сети GEANT в интеграции азербайджанской науки и образования в Европу» от имени азербайджанского научного сообщества озвучил ряд предложений, адресованных Европейскому союзу ([Национальная академия наук Азербайджана](#)).

Ученый отметил, что с целью получения передовых знаний и интеграции в европейскую научную среду необходимо обеспечить доступ

научных и образовательных учреждений Азербайджана к международным научным базам, таким как «Web of Science», «Scopus», «Springer», подчеркнул необходимость финансовой поддержки со стороны Европейского союза и GEANT в этом направлении.

Формування та впровадження інноваційної моделі економіки

23.08.2018

Україні буде реалізовано 70 регіональних стартапів у рамках секторальної підтримки ЄС, – Геннадій Зубко

У 2018 р. розпочнеться реалізація 70 регіональних проєктів за кошти Європейського Союзу в рамках Програми підтримки секторальної політики України. Це перші 70 регіональних стартапів, які перемогли в конкурсному відборі за 5 напрямками: інноваційна економіка та інвестиції, сільський розвиток, розвиток людського потенціалу, розвиток туризму, загальноукраїнська солідарність. Це ще один напрямок потужної держпідтримки розвитку громад та розбудови їхньої інфраструктури.

[Докладніше див. додаток 28](#)

***

26.07.2018

Степан Кубів презентував новий механізм державного стимулювання винахідництва в Україні

Перший віце-прем'єр-міністр України – Міністр економічного розвитку і торгівлі С. Кубів презентував новий механізм державного стимулювання створення і використання винаходів (корисних моделей) та промислових зразків. Проєкт спрямований на забезпечення доступу винахідників, новаторів, малих та середніх підприємств до спеціалізованих баз даних патентної інформації та навчальних матеріалів, а також зміцнення технологічного та інноваційного потенціалу таких користувачів.

[Докладніше див. додаток 29](#)

***

28.08.2018

МОН вийшло на фінішну пряму з підготовки Стратегії інноваційного розвитку України, яка стане основою для подальших змін у сфері – очільник директорату інновацій Дар'я Чайка

В Україні потрібно створити якісно нове законодавче поле для регулювання інноваційної діяльності, і Міністерство освіти і науки зараз активно працює над цим питанням.

[Докладніше див. додаток 30](#)

***

07.08.2018

У вересні стартують тренінги з інноваційної діяльності – пройти їх може кожен охочий

З 28 вересня 2018 р. починаються тренінги з трансферу технологій та управління інноваційною діяльністю, долучитися до яких може кожен охочий. Тренінги розроблені Міністерством освіти і науки та ДНУ «Український інститут науково-технічної експертизи та інформації» за підтримки Національної академії наук України.

[Докладніше див. додаток 31](#)

***

16.07.2018

Про здобутки українських науковців на порозі 100-річного ювілею НАН України, а також проблеми вітчизняної наукової сфери

Голова Південного наукового центру НАН України та МОН України, директора Фізико-хімічного інституту імені О. В. Богатського НАН України академіка С. Андронаті переконаний, що держава має стимулювати інноваційні проекти, адже тільки за таких умов стає можливим створення оригінальних матеріалів, технологій тощо. За допомогою низки прикладів С. Андронаті продемонстрував, що незважаючи на все українські вчені мають вагомі наукові результати, інноваційні розробки.

[Докладніше див. додаток 15](#)

***

12.08.2018

Власенко В.

Україна піднялася в Глобальному рейтингу інновацій. Інфографіка

З минулого року Україна просунулася на сім позицій у Глобальному рейтингу інновацій (Global Innovation Index) і тепер випереджає Туреччину, Румунію, Чилі, В'єтнам, Російську Федерацію та ще 78 країн світу.

[Докладніше див. додаток 37](#)

29.08.2018

Уряд Німеччини вирішив створити агенції з інновацій і з кібербезпеки

Федеральний уряд Німеччини 29 серпня ухвалив рішення створити дві спеціалізовані агенції. Одна з них займатиметься просуванням інновацій, повідомили міністр економіки ФРН Петер Альтмаєр (Peter Altmaier) і міністерка освіти Аня Карлічек (Anja Karliczek). Зокрема агенція спеціалізуватиметься на інноваціях у сфері штучного інтелекту, в медичних дослідженнях або в нових формах мобільності ([Західна інформаційна корпорація](#)).

<...> Реалізовувати інновації будуть наукові установи, виші та підприємства.

[Читати більше](#)

***

06.08.2018

Як німецькі університети співпрацюють з бізнесом та промисловістю

Дев'ять найсильніших технологічних університетів країни утворили асоціацію TU9 для спільного лобювання вигідних умов співпраці з політикою та бізнесом. До асоціацію входять університети Аахена, Берліна, Брауншвайга, Дармштадта, Дрездена, Ганновера, Карлсруе, Мюнхена і Штутгарта. Ця девятка є лідером з отримання фінансування від зовнішніх організацій у Німеччині ([Західна інформаційна корпорація](#)).

Така кооперація між академічними установами та промисловістю пояснює, чому німецькі університети стабільно очолюють рейтинги у категорії технологій та інновацій.

[Читати більше](#)

***

12.08.2018

Вышла новая книга об израильских инновациях

В свет вышла новая книга «Израильские инновации», рассказывающая об изобретениях еврейского народа, которые принесли пользу всему миру. Книгу выпустило израильское агентство по инновациям, собрав все технологические новшества от противоракетной системы «Железный купол» до изобретений медицины и сельского хозяйства ([JewishNews.com.ua](#)).

«Израиль признал важность исследований и сделал ставку на человеческий капитал. Поэтому страна сумела стать своего рода технологической оранжереей, откуда черпают вдохновение специалисты со всего мира. Изобретения израильтян, несомненно, являются предметом

національної гордості», – отметил министр экономики Э. Коэн, чье ведомство также курирует внедрение инноваций.

***

Собкевич О., Шевченко А.

«Напрями та завдання інноваційної політики у промисловості у контексті формування національної інноваційної системи України».
Аналітична записка

Уряди європейських країн попри жорстку політику бюджетної консолідації роблять все можливе для збереження та навіть збільшення частки витрат на дослідження та розробки, підвищуючи при цьому ефективність державних інвестицій в інновації завдяки перегляду та удосконаленню інноваційної політики та національних стратегій інноваційного розвитку, перегляду діючих програм підтримки інновацій з фокусом на декількох ключових точках зростання, а також удосконаленню інституційної бази інноваційного розвитку ([Національний інститут стратегічних досліджень](#)).

<...> В умовах ресурсних обмежень, які мають місце практично в усіх країнах світу, уряди держав не мають можливості підтримувати всі напрями науково-технічного прогресу. Тому у розвинених країнах застосовується новий підхід до організації, міжвідомчої координації та управління науково-технічним прогресом, пов'язаний з відбором, захистом і розвитком критичних технологій (КТ) – пріоритетних з точки зору національної безпеки та економічного зростання технологій, які мають міжгалузеве значення та є основою для технологічного оновлення та інноваційного розвитку стратегічних секторів економіки, забезпечуючи обороноздатність, енергетичну незалежність, конкурентоспроможність та підвищення рівня життя населення.

[Завантажити](#)

Проблеми енергозбереження

12.07.2018

Засідання Президії НАН України 11 липня 2018 року

Підписано Меморандум про співробітництво між Національною академією наук України та Державним агентством з енергоефективності та енергозбереження України. Сторони розглядають своє співробітництво як інструмент для ефективного використання наукового та технічного потенціалів НАН України для виконання завдань, які стоять перед Держенергоефективності України.

[Докладніше див. додаток 32](#)

***

11.07.2018

Засідання Президії НАН України

Учасники чергового засідання Президії НАН України заслухали і обговорили доповідь директора Інституту відновлюваної енергетики НАН України члена-кореспондента НАН України С. Кудрі «Відновлювана енергетика: енергоефективність, економіка, екологія».

[Докладніше див. додаток 33](#)

***

31.08.2018

Ільєнко Б., учений секретар Інституту газу НАН України

Навіщо й кому ми оплачуємо «зелений» тариф?

Безумовно, розвиток такого важливого напрямку, як відновлювана енергетика, потребує зваженого підходу та подальшого розвитку. Але важливо визначитися – якою ціною? Чи потрібний найвищий у Європі «зелений оброк» для громадян країни з найнижчим рівнем ВВП на душу населення? Не кажучи вже про те, чи потрібний він узагалі? Відповівши на ці запитання, Україна зможе акумулювати й впроваджувати з максимальною вигодою для громадян і генеруючих компаній новітні ідеї та технології виробництва та доставки електроенергії.

[Докладніше див. додаток 34](#)

***

17.07.2018

Фахівці НАУ розробили та виготовили гібридну енергетичну установку, яка виробляє енергію для освітлення вишу

Вчені Національного авіаційного університету вперше в Україні розробили, виготовили та ввели в дію гібридну енергетичну установку. Отримана від її роботи електрична енергія вже використовується для зовнішнього освітлення семиповерхового навчального корпусу в нічний час. ([Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України](#)).

Пропонована розробка складається з вертикальної осьової вітроенергетичної установки з комбінованим ротором та сонячного енергетичного приладу. Серед інших особливостей установки – робота при малих швидкостях вітру (до 2 м/с). Також до вітроенергетичної установки можуть додатково підключатися інші відновлювані джерела енергії. Загалом її потужність складає 1 кВт.

Команда розробників працювала під керівництвом завідувача кафедри авіаційних комп'ютерно-інтегрованих комплексів НАУ В. Синєглазова.

28.08.2018

Федосенко Н.

Встановлена потужність сонячної та вітрової енергетики перевищила 1 ТВт

У 2018 р. встановлена потужність сонячної та вітрової енергетики в світі досягла знакової позначки – 1 ТВт (1,013 ГВт). За даними Bloomberg, вже до 2023 р. цей показник збільшиться вдвічі.

[Докладніше див. додаток 43](#)

***

06.07.2018

Прошкин О.

В Канаде изобрели солнечные батареи, эффективные при любой погоде

Специалисты из Университета Британской Колумбии представили дешевый и не зависящий от погоды способ перерабатывать солнечный свет в электроэнергию. Для этого ученые создали особый вид бактерий, обеспечивающих работу солнечных батарей ([24news.com.ua](#)).

На сегодняшний день широко применяющиеся солнечные батареи, являются полностью синтетическими, однако авторы разработки предлагают им «биогенную» альтернативу. Как утверждают специалисты, в будущем солнечные батареи, работающие благодаря живым организмам, догонят по эффективности «традиционные», и при этом будут значительно экономичнее.

***

14.08.2018

ККД органічних сонячних панелей досягнув 17 %

Китайські вчені з університету Нанкі встановили рекорд по виробітку електроенергії з органічних сонячних панелей. На їхню думку це дослідження стане великим кроком вперед у розвитку нового покоління дешевих сонячних панелей ([EcoTown.com.ua](#)).

У результаті дослідів, команда вчених отримала коефіцієнт корисної дії (ККД) 17 %, тоді як у комерційних кременевих зразків він становить 18-22 %, повідомляє [South China Morning Post](#). Отриманий показник допоможе розробити комерційну модель таких панелей за менше, ніж 5 років.

***

30.07.2018

Прошкин О.

Китайские ученые нашли способ превращения метана в ракетное топливо

Команда Цзо Чживэя из Института материальной науки и техники Шанхайского научно-технологического университета нашла комбинацию катализаторов с низкой себестоимостью и высокой эффективностью, благодаря которой при комнатной температуре можно осуществлять конверсию метана. Это новый способ превращения метана в продукцию с высокой добавочной стоимостью, в том числе и ракетное топливо, а также новый путь для высокоэффективного использования специфических редкоземельных ресурсов (24news.com.ua).

Метан является веществом, которое сложнее всего преобразовать в органической химии. Ученые считают, что новый способ конверсии метана предоставил возможность для полного использования этого природного ресурса, который может быть широко применен в медицине, агрохимикатах и промышленности тонкой химии.

Зарубіжний досвід організації наукової діяльності

Світовий досвід організації наукової діяльності

Кубальский О., Президиум НАН Украины; Грачев О., Хоревин В., ГУ «Институт исследований научно-технического потенциала и истории науки им. Г.М. Доброва НАН Украины»

Международные академические организации // Международные и национальные научные организации как фактор формирования глобального научного сообщества (Киев, 15–17 мая 2017 г.). – Киев: «Наш формат», 2017. – С. 86–105¹.

Развитие современной науки характеризуется интернационализацией и междисциплинарностью, что достигается активным сотрудничеством ученых и специалистов разных стран, работающих в различных научно-технических областях. Важную роль в интеграционных процессах формирования общего научного пространства играют между народные академические организации, объединяющие национальные академии наук или выдающихся ученых и специалистов из разных стран мира. В докладе обобщены сведения о деятельности международных академических организаций, поддерживаемых в рамках программ, связанных с ЮНЕСКО, и/или входящих в состав Всемирного сообщества (глобальной сети) академий наук (The Global Network of Science Academies, IAP).

[Докладніше див. додаток 35](#)

---

¹ Продовження. Початок див.: Шляхи розвитку української науки. – 2018. – № 6. – С. 125–130.

Міжнародні та національні організації в галузі дослідження науки : короткий довідник / відп. ред. Б. А. Маліцький, Ю. О. Храмов. – Київ. «Видавництво «Фенікс», 2017. – С.38–40.

МІЖНАРОДНИЙ КОМІТЕТ З ІСТОРИЇ ТЕХНОЛОГІЇ (International Committee for the History of Technology, ICONTEC).

Заснований 1968 р. в Парижі на Всесвітньому конгресі з історії науки на тлі холодної війни між країнами Сходу та Заходу з метою забезпечення спілкування вчених в галузі історії техніки з обох боків «залізної завіси». Спочатку комітет був утворений у вигляді наукової секції Відділення історії науки і техніки Міжнародного союзу історії та філософії науки (IUNPS/DHST). Першим президентом був Є. Ольшевський (Польща), віцепрезидентами – М. Кранцберг (США) та керівник сектору історії геолого-географічних наук, гірничої та металургійної техніки Інституту історії природознавства і техніки АН СРСР С. В. Шухардін (СРСР), який і надалі представляв СРСР на симпозіумах Міжнародного Комітету з історії технології та до кінця життя був віцепрезидентом ICONTEC. За ініціативи першого Генерального секретаря ICONTEC М. Даумаса (Франція) французький уряд підтримав проведення першого симпозіуму Комітету у Понт-а-Муссоні в 1970 р. Симпозіуми ICONTEC проводились майже щороку, матеріали багатьох з них опубліковано.

Перший статут ICONTEC затверджено в Парижі в 1968 р.; наступні – в 1974, 1985 та 1993 рр. У Статуті визначено цілі організації: встановлення тісних робочих стосунків між фахівцями різних дисциплін з метою сприяння міжнародному співробітництву в галузі історії техніки; підтримка вивчення встановлення та розширення наукових основ історії техніки в контексті вирішення сучасних національних і міжнародних проблем; полегшення дослідження та доступу до документів для вчених всіх країн в галузі історії техніки шляхом обміну інформацією та надання матеріальної підтримки.

Для виконання цих завдань ICONTEC пропагує свою діяльність у якомога більшому числі країн та залучає кваліфікованих фахівців, науковців, інженерів та бізнесменів до членства в організації; створює постійні або тимчасові робочі групи для проведення спільних досліджень, яким сприяє фінансово; організовує зустрічі, колоквіуми та семінари для прямого співробітництва своїх членів; надає інформацію та необхідну документацію стосовно наукових обмінів; публікує та поширює результати робіт своїх членів; співпрацює з національними та міжнародними науковими організаціями, які можуть стати колективним членом ICONTEC. З 1994 р. відзначені доповіді учасників конгресів друкуються у міжнародному журналі ICON.

Члени ICONTEC представляють головним чином Європу, а також США, Японію, Індію та Австралію. Це відображається у напрямках досліджень та тематиці симпозіумів Комітету, де робиться акцент на національних

особливостях наукових сфер різних країн та їх порівняльному аналізі, науковій співпраці між різними націями, регіонами або установами. Історія техніки розглядається за всіх часів та на будь-якій території як комплексний феномен, тісно пов'язаний з численними сферами життєдіяльності людини. Серед напрямів – історія, філософія та методологія технічних наук, еволюція технологічного потенціалу (паливно-енергетичного комплексу, нафтогазодобування, харчової, хімічної та будівельної промисловості, ядерної енергетики), транспорту, телефонії, кінематографа, книгодрукування, технологій в архітектурі, електронно-обчислювальних машин, робототехніки та комп'ютерної графіки, електро-, звуко- та медичної техніки, одержання нових матеріалів та відновлювальних джерел енергії, ракетно-космічної техніки та зброї; зв'язок техніки з наукою, культурою, мистецтвом, театром, музикою, літературою, спортом та відпочинком, охороною здоров'я; вплив техніки на комерційну сферу та економічне зростання держав; підходи до поліпшення інфраструктури урбанізованого середовища; еволюція дизайну та естетики технічних виробів; суспільне сприйняття нових технологій та технологічна грамотність населення; соціальний портрет і статус інженера; розвиток технічної освіти; технічні музеї; трансфер технологій у глобалізованому світі як фактор зближення країн та націй; ризики та наслідки впровадження високих технологій. Серед членів комітету з України є представники Інституту досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г. М. Доброва НАН України та Київського політехнічного інституту, які брали участь у Конгресах ІСОНТЕС у 2003–2014 рр.

Азербайджанська Республіка

19.07.2018

Популяризація і продвиження науки являється одним из приоритетных направлений НАНА

Наука и пропаганда научных знаний в обществе всегда была одна из актуальных тем. А организация пиара науки на высоком уровне в основном обязанность, попадающая на плечи журналистов. В последние годы Национальная академия наук Азербайджана (НАНА) принимает необходимые меры для продвижения и популяризации науки и подготовки квалифицированных кадров в этой области. Член Союза журналистов Азербайджана Ульвия Рзаева, заместитель начальника отдела по связям с общественностью и популяризации науки Президиума НАНА, ответила на вопросы [АЗЕРТАДЖ](#), связанных с работой в академии в направлении популяризации науки и массовой пропагандой... ([Национальная академия наук Азербайджана](#)).

[Читать](#)

24.08.2018

Министр от революции. Научно-образовательное ведомство возглавил ученый и политик

В результате недавней «бархатной революции» в Армении было сформировано временное правительство. Министром образования и науки в нем назначен кандидат исторических наук А. Арутюнян ([Поиск](#)).

<...> Что касается науки, то А. Арутюнян отметил, что законодательство, действующее в этой области, довольно удачное и в первую очередь нужно думать о более продуктивном расходовании предоставляемых средств, а также об оценке результатов работы ученых. По его словам, Минобрнауки имеет соответствующие структуры, но они недостаточно хорошо производят оценку научных результатов.

Отвечая на вопрос о финансировании, новоназначенный министр заявил, что средств на науку и образование сейчас выделяется достаточно. Но стратегической целью нового правительства является увеличение ассигнований – это нужно для того, чтобы ученые не покидали Армению.

***

09.07.2018

Нужна четкая научно-техническая политика

В течение всех лет независимости наука Армении выживала в очень сложных условиях. Однако, несмотря на весьма ограниченное финансирование и множество прочих проблем, затрудняющих исследовательскую деятельность, наши ученые добивались немалых успехов. По числу публикаций в престижных международных журналах Армения значительно опережает куда более благополучные страны, а это – один из важнейших принятых в мире критериев эффективной работы ученого. Активно развивались международные научные связи ([Голос Армении](#)).

Однако результаты исследований не находили практического применения. Наука так и не стала фактором развития экономики нашей страны. Более того, наладить продуктивное сотрудничество между системами науки и образования пока тоже не удалось, что, несомненно, сказалось на уровне обучения в вузах. Так и не удалось создать тех условий, при которых можно будет остановить утечку умов. Сумеет ли новое правительство адекватно использовать имеющийся в стране научный потенциал – покажет время. О проблемах науки Армении говорят участники круглого стола, проведенного «Голосом Армении».

[Читайте](#)

***

03.07.2018

**Епископосян Л., доктор биологических наук, профессор
Научное сообщество – не политическая партия**

Рано или поздно присуждать научные степени и звания будут в университетах и крупных НИИ. Сегодня подавляющее большинство вузов Армении не согласно взять на себя эти функции, понимая, что спецсоветы не смогут обеспечить беспристрастное и объективное рассмотрение диссертаций. И эти опасения обоснованны.

[Подробнее см. дополнение 36](#)

Нові надходження до Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського

Гуманітарні проблеми сьогодення [Текст] : кол. монографія / [М. О. Абрамов та ін.] ; Донбас. нац. акад. буд-ва і архітектури. – Краматорськ : ДонНАБА : Друкарський дім, 2018. – 281 с.

У монографії містяться матеріали регіональної науково-практичної конференції «Гуманітарні проблеми сьогодення».

Видання буде корисним для учнів, студентів, аспірантів і викладачів.

Шифр зберігання: ВА820938

***

Добровольська В. В.

Державна політика в галузі культури України: стан та розвиток системи управління документацією [Текст] : монографія / Вікторія Добровольська ; [наук. ред. С. Х. Литвин] ; Нац. акад. кер. кадрів культури і мистецтв. – Київ : НАКККіМ, 2017. – 231 с.

Монографію присвячено дослідженню теоретичних засад і практичної діяльності у царині управління документацією. Розкрито питання державної політики в галузі культури в Україні та діяльність органів управління культурою в галузі документаційного забезпечення. Окреслено перспективні напрями розвитку управління культурою в мережевому суспільстві та створення документальних цифрових систем в галузі культурної спадщини. Обґрунтовано теоретичні та організаційні засади вдосконалення системи управління документацією.

Для науково-педагогічних працівників, аспірантів і студентів спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна і архівна справа».

Шифр зберігання: ВА821368

***

Забезпечення інформаційної безпеки держави [Текст] : навч. посіб. / [В. Б. Дудикевич та ін.] ; Нац. ун-т «Львів. Політехніка». – Львів : Вид-во Льв. політехніки, 2017. – 201 с.

Наведено сучасні погляди на стан та забезпечення інформаційної безпеки особистості, суспільства та держави. Інформаційна безпека особистості – це насамперед захищеність психіки і свідомості людини від небезпечних інформаційних впливів: маніпулювання свідомістю, дезінформування, спонукання до самогубства, образ тощо. Інформаційна безпека держави (суспільства) характеризується мірою захищеності держави (суспільства) та стійкості основних сфер життєдіяльності (політики, економіки, науки, техносфери, сфери управління, військової сфери і т. ін.) відносно небезпечних інформаційних впливів, причому як з упровадження, так і добування інформації. Інформаційна безпека держави – це здатність нейтралізувати такі впливи.

Шифр зберігання: ВА821228

***

Золотар О. О.

Інформаційна безпека людини: теорія і практика [Текст] : монографія / Ольга Золотар ; НДІ інформатики і права Нац. акад. прав. наук України. – Київ : АртЕк, 2018. – 445 с.

Монографія є комплексним теоретико-методологічним дослідженням проблем забезпечення інформаційної безпеки людини. Ґрунтуючись на комплексному аналізі міжнародного, національного та зарубіжного досвіду, автор досліджує проблеми прав і свобод людини в інформаційному суспільстві, загрози інформаційній безпеці людини, стан правового забезпечення цієї сфери та перспективи його розвитку.

Розраховано на фахівців в галузі права, безпеки, соціології, викладачів, студентів та слухачів як гуманітарних, так й технічних навчальних закладів, а також інших читачів, які цікавляться інформаційно-правовою проблематикою. Робота є науковим виданням і може використовуватися у навчальному процесі.

Шифр зберігання: ВА821517

***

Національна академія наук України (Київ). Відділення фізико-технічних проблем матеріалознавства.

Відділення фізико-технічних проблем матеріалознавства НАН України [Текст] : іст.-біогр. довід. / НАН України ; [ред. Л. Є. Канівець]. - Київ : Академперіодика, 2017. – 486, [1] с.

У довідниковому історико-біографічному виданні коротко викладено історію Відділення фізико-технічних проблем матеріалознавства НАН України. Наведено біографічну інформацію про дійсних членів (академіків)

та членів-кореспондентів, яких було обрано до складу Академії з часу її заснування (1918 р.) до сьогодні. Описано історію та основні напрями роботи наукових установ, їхній чисельний склад (станом на 01.01.2017), наукові періодичні видання, державні та академічні нагороди і премії науковців Відділення.

Шифр зберігання: ВА821469

***

Пошукові технології інформаційного забезпечення [Текст] : навч. посіб. / [О. Ю. Тимовчак-Максимець та ін.] ; Нац. ун-т «Львів. Політехніка». – Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2017. – 123 с.

Викладено основні поняття та види інформаційного пошуку, інформаційні потреби та їхній вплив на інформаційний пошук, розглянуто інформаційно-пошукові мови та лінгвістичне забезпечення інформаційного пошуку, охарактеризовано види пошукових систем WWW та їх функції, що широко використовують у практиці для створення пошукових запитів.

Для студентів вищих навчальних закладів – майбутніх фахівців у галузі інформаційно-пошукової діяльності, а також студентів та викладачів гуманітарних напрямів підготовки.

Шифр зберігання: ВА821477

ДОДАТКИ

Додаток 1

16.07.2018

79 % наукових проектів, у яких беруть участь українські організації в межах програми «Горизонт 2020», зробили значний науковий прогрес чи науковий прорив, – Лілія Гриневич

За результатами конкурсів програми «Горизонт 2020» з 2014 р. до сьогодні 97 українських організацій-учасників отримали фінансування на суму 17,88 млн євро на виконання 98 проектів. Це на 5,3 млн євро більше, ніж Україна сплатила за внесок (12 млн 508 тис 284,8 євро, – Ред.). Про це розповіла Міністр освіти і науки України Л. Гриневич під час Першого засідання Координаційного центру з питань виконання Рамкової програми ЄС «Горизонт 2020» ([Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України](#)).

«Програма «Горизонт 2020» дає шанс нашим науковцям розкрити свій науковий потенціал саме в Україні. Що стосується впливу на економіку, суспільство та формування політики, то Європейська дослідницька рада встановила, що близько половини проектів уже вплинули на сфери науки та бізнесу. Більш того, майже три чверті з них мають середньостроковий та довгостроковий вплив. Якісна оцінка виконаних проектів у 2017 році

показала, що 19 % опитаних проектів вже призвели до наукового прориву (оцінка категорії А) і 60 % проектів призвели до значного наукового прогресу (оцінка категорії Б). Таким чином 79 % наукових проектів, у яких беруть участь українські організації в межах програми «Горизонт 2020», зробили значний науковий прогрес чи науковий прорив», – зазначила Л. Гриневич.

Ці результати узгоджуються з результатами, отриманими у 2015 та 2016 роках, коли відповідно 71 % та 73 % проектів вважалися такими, що зробили значні наукові досягнення.

Розлогу презентацію щодо результатів участі України в програмі «Горизонт 2020» представив заступник Міністра освіти і науки України Максим Стріха. Зокрема, він розповів, за якими напрямками Україна є найуспішнішою.

Так, найбільша кількість проектів здійснюється за такими напрямками:

- дії Марії Складовської-Кюрі – 47 проектів;
- розумний, екологічно чистий та інтегрований транспорт – 15 проектів;
- безпечна, чиста та ефективна енергетика – 12 проектів;
- клімат, навколишнє середовище, ефективне використання ресурсів і сировини – 8 проектів;
- Європа в мінливому світі – інклюзивні, інноваційні та свідомі суспільства – 7 проектів;
- науково-дослідницькі інфраструктури – 6 проектів;
- продовольча безпека; сталий розвиток сільського та лісового господарства; морські, приморські ресурси та внутрішні води – 6 проектів.

«На сьогодні понад 30 % установ, які виграли гранти в межах "Горизонту", – це заклади вищої освіти. Серед інших виконавців проектів: 30 % – установи НАН України та 40 % – бізнес-установи. Це перші плоди участі України в програмі, і вони демонструють однаково високу залученість науки та бізнесу», – додала Л. Гриневич.

([вгору](#))

Додаток 2

01.08.2018

Конкурс Об'єднаного дослідницького центру Європейської Комісії (JRC) на доступ до дослідницької інфраструктури для науковців із дослідницьких організацій будь-якого типу

Об'єднаний дослідницький центр Європейської Комісії (JRC) оголосив конкурс на доступ до дослідницької інфраструктури (користування лабораторіями й обладнанням) для науковців із дослідницьких організацій будь-якого типу, в тому числі академічних інститутів, вищих навчальних закладів, малих та середніх підприємств, промисловості і приватних дослідницьких організацій ([Національна академія наук України](#)).

JRC надає доступ до своєї **неядерної інфраструктури** для дослідників з країн-членів ЄС, країн-кандидатів, та країн, пов'язаних з програмою

Горизонт 2020. Доступ до **ядерної інфраструктури JRC** відкрито для країн-членів ЄС, країн-кандидатів (на умовах, що визначені у відповідних угодах), та країн, пов'язаних з науково-дослідницькою програмою Euratom.

Програмою передбачено два види доступу до дослідницької інфраструктури JRC:

Перший (виходячи з актуальності досліджень) базується на науковій та соціально-економічній доцільності запропонованого проекту та включає в себе оголошення конкурсу з подальшою експертною оцінкою отриманих пропозицій. Такий тип доступу орієнтований, в основному, на університети, науково-дослідні установи, а також малі та середні підприємства (МСП) у сферах, пов'язаних зі стратегічними пріоритетами JRC та ЄС, спрямованими на стандартизацію, інтеграцію, узгодження, стале зростання й підвищення конкурентоспроможності. За такого типу організації доступу користувачам необхідно покривати лише додаткові витрати JRC. Доступ до ядерних дослідницьких установ може надаватися «безкоштовно».

Другий тип доступу (виходячи з потреб ринку) орієнтований, головним чином, на промислові та комерційні організації, і передбачає повну сплату витрат за надання доступу.

На даний момент оголошено конкурси на доступ ще до двох з 41 наявних у JRC лабораторій.

Критерії відбору

Всі пропозиції оцінюватимуться згідно зі зваженими критеріями відбору, такими як:

- Наукова реалізація
- Доступ до малих і середніх підприємств і нових користувачів
- Стратегічне значення для JRC
- Стратегічне значення для Європи

<https://goo.gl/mg16R9>

У разі схвалення заявки з боку JRC, НАН України зможе починаючи з 2019 року профінансувати відрядження для виконання робіт.

1. PAMEC, Властивості актинідних матеріалів за екстремальних умов (ActUsLab)

Основні напрями діяльності:

1. Підготовка актинідних сполук та комплексів у різних формах (тонкі плівки, полікристали, монокристали) і невеликих кількостях, придатних для фізичних вимірювань.

2. Визначення характеристик актинідних матеріалів за допомогою рентгенівської дифракції.

3. Вимірювання фізичних властивостей актинідних матеріалів із застосуванням широкого діапазону мікроскопічних та макроскопічних методів досліджень в умовах екстремальних температур, магнітних полів та тисків.

4. Підготовка зразків для виконання вимірювань на сторонніх установках (синхротрони, джерела нейтронів, прискорювачі).

5. Фундаментальні дослідження з матеріалів та методів, пов'язаних з ядерною безпекою.

Довідково

Обладнання лабораторії **Властивості актинідних матеріалів за екстремальних умов (РАМЕС)** включає в себе широкий спектр найсучасніших установок, призначених для фундаментальних досліджень поведінки та властивостей актинідних матеріалів в умовах екстремальних температур, тисків, зовнішніх магнітних полів та хімічного середовища.

Заявки на конкурс приймаються з 27 квітня по 31 серпня 2018 року.

Деталі умов конкурсу й подачі заявок – за адресою: <https://goo.gl/41AGa3>

2. FMR, Дослідження палива та матеріалів (ActUsLab)

Основні напрями діяльності:

1. Синтез та визначення характеристик матеріалів, що містять актиніди, для оцінки стандартів ядерної безпеки (оксиди, кераміка ...).

2. Визначення параметрів безпеки нових форм ядерного палива, включаючи сольові розплави.

3. Лабораторне моделювання аварійних ситуацій для атомних електростанцій.

4. Сучасні методи синтезу ядерних матеріалів для атомних електростанцій IV-го покоління, або застосування в космічній галузі.

5. Дослідження і розробка нових наукових концепцій, випробування нового обладнання або матеріалів.

Довідково

Лабораторія **Дослідження палива та матеріалів (FMR)** розташована в Об'єднаному дослідницькому центрі Карлсруе (Німеччина). Основна діяльність лабораторії FMR направлена на виконання робіт із синтезу та визначення характеристик активних речовин, що містять актиніди (включаючи плутоній та нижчі актиніди). В лабораторії застосовуються стандартні та передові методи синтезу зразків та визначення характеристик та властивостей матеріалів.

Заявки на конкурс приймаються з 27 квітня по 31 серпня 2018 року.

Деталі умов конкурсу й подачі заявок – за адресою: <https://goo.gl/r1fi8o>

Заявки на користування зазначеними об'єктами необхідно подавати за адресою: JRC-RI-OPEN-ACCESS@ec.europa.eu до дати закриття конкурсу.

Із загальними умовами доступу, процедурою подання заявок та поділу прав інтелектуальної власності детально можна ознайомитися за посиланням: <https://goo.gl/odn5zn>.

([вгору](#))

Додаток 3

13.07.2018

Доступ до використання європейських дослідницьких інфраструктур відкрито через проекти програми «Горизонт 2020»

Інфраструктурний проект програми ЄС «Горизонт 2020» [CERIC-ERIC](#) оголошує конкурс заявок на користування лабораторіями розподіленої по 9

країнах ЄС дослідницької інфраструктури. Дослідження можуть здійснюватися в усіх галузях матеріалознавства, біоматеріалів і нанотехнологій із використанням понад 50 видів обладнання, що доповнюють одне одного. У рамках зазначеного конкурсу також надається можливість підтримки мобільності (кошти на квитки та проживання) максимум двох користувачів у рамках однієї заявки для здійснення досліджень при успішному проходженні конкурсу (Національна академія наук України).

Крім того, за проектом ACCELERATE, який виконується за участі українських партнерів, може надаватися безкоштовна підтримка з оформлення заявок на зазначений конкурс, проведення вимірювань, оброблення і публікації отриманих даних.

Заявки подаються й оцінюються у два етапи:

– 3 вересня ц.р. о 17.00 центральноєвропейського часу – подання заявок для попереднього оцінювання та їхнього подальшого доопрацювання відповідно до рекомендацій експертів, які здійснюють оцінювання;

– 1 жовтня ц.р. о 17.00 центральноєвропейського часу – остаточне подання заявок після доопрацювання.

Досвідчені користувачі, які самі виступають експертами, можуть подавати заявки безпосередньо на другий етап, але без можливості їх удосконалення.

Додаткові питання, не висвітлені в оголошенні, можна ставити за адресою: useroffice@ceric-eric.eu.

(вгору)

Додаток 4

10.07.2018

Участь України у програмі ЄС «Copernicus» дасть поштовх до розвитку ключових галузей нашої держави, – Іванна Климпуш-Цинцадзе

Програма ЄС дистанційного зондування землі «Copernicus» стане важливим чинником забезпечення сталого розвитку у економічній, екологічній, транспортній, енергетичній, науково-дослідницькій, безпековій та інших сферах життєдіяльності України. Про це заявила Віце-прем'єр-міністр з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України І. Климпуш-Цинцадзе під час Інформаційного дня програми «Copernicus» у Києві (Урядовий портал).

У своїй промові Віце-прем'єр-міністр зазначила, що сфера космічної діяльності є одним із розділів Діалогу високого рівня Україна – ЄС щодо горизонтальних питань та окремих секторів промисловості, а також кластера 2 Підкомітету з питань економіки та іншого галузевого співробітництва Комітету асоціації між Україною та ЄС, до компетенції якого відносяться питання космічної галузі. «Кожен елемент виконання нами Угоди про

асоціацію повинен мати і має, я сподіваюсь, конкретний вплив на життя кожного нашого громадянина. Я переконана, що для вас сьогодні відкриються нові грані того, як Україна може користуватися тією інформацією, що буде отримана завдяки нашому приєднанню до програми «Copernicus», і в який спосіб інформація з моніторингу та дистанційного зондування Землі може бути використана для нашої економіки, екології та безпеки», – підкреслила І. Климпуш-Цинцадзе.

«Copernicus» є революційною програмою Європейського Союзу для спостереження та моніторингу Землі. Завдяки різноманітним технологіям – від космічних супутників до вимірювальних систем на землі, в морі та в повітрі, «Copernicus» відкрито та вільно надає оперативні дані та інформаційні сервіси у широкому спектрі областей застосування. «Я дуже сподіваюся, що участь України у цій програмі дасть поштовх до відкриття нових можливостей задля розвитку та добробуту кожного громадянина», – зазначила І. Климпуш-Цинцадзе.

На заході виступили також Голова державного космічного агентства України П. Дегтяренко та керівник відділу «Економічна співпраця, енергетика, інфраструктура та навколишнє середовище» представництва Європейського Союзу в Україні Й. Баур.

П. Дегтяренко заявив, що спільний проект з «Copernicus» буде реалізовано Єврокомісією з Україною як з однією з перших країн – не членів Європейського Союзу, що забезпечить широкі можливості для використання космічних здобутків цієї програми в різноманітних сферах життєдіяльності України. «Космічною програмою України, підготовка якої наразі Державним космічним агентством завершується, передбачається, що з 2020 року Україна почне запускати по одному супутнику дистанційного зондування Землі. З таким розрахунком уже через сім, вісім років Україна матиме ефективне та працездатне сузір'я власних супутників, що дасть нам можливість бути повноправними членами міжнародних програм, у тому числі – «Copernicus», – наголосив П. Дегтяренко.

Своєю чергою Й. Баур заявив, що Україна є важливим партнером для ЄС, адже має значний потенціал для розвитку космічної галузі. Підписання Угоди про співпрацю у рамках програми «Copernicus» відкриває нові можливості для обох сторін. «Ця програма має надзвичайно широке коло напрямків діяльності і я переконаний, що результати спільної роботи можуть бути корисними, як державному так і приватному сектору в Україні», – підкреслив дипломат.

Довідково. Державне космічне агентство України та Європейська Комісія підписали Угоду про співробітництво в галузі доступу до даних і використання даних супутників «Sentinel» програми «Copernicus». Церемонія підписання Угоди відбулася 25 травня у рамках візиту делегації Державного космічного агентства України на чолі з Головою Павлом Дегтяренком до м. Брюссель (Королівство Бельгія). Укладання Угоди сприятиме налагодженню тісного співробітництва між Україною та ЄС у сфері ДЗЗ та

забезпечить реалізацію положень Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Співробітництво між Україною та ЄС у сфері дистанційного зондування Землі передбачено статтею 371 Глави 8 (Космос) відповідно до якої сторони сприяють розвитку взаємовигідного співробітництва у сфері цивільних космічних досліджень та використання космічного простору, зокрема, у напрямку спостереження Землі та глобального моніторингу. Участь України у програмі «Copernicus» забезпечує виконання Плану заходів до Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, в рамках якого передбачено організацію обміну даними дистанційного зондування Землі з європейськими організаціями.

([вгору](#))

Додаток 5

24.07.2018

Відкрито реєстрацію на «EUREKA INFO DAY»

5 жовтня 2018 р. в Міністерстві освіти і науки України планують провести інформаційний день «EUREKA info day». До участі запрошують науковців, молодих вчених, власників стартапів, представників малого та середнього бізнесу ([Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України](#)).

Під час інформаційного дня учасникам розкажуть про види проектів «EUREKA», як до них долучитися, критерії відбору тощо. Передбачається також спілкування з безпосередніми учасниками проектів «EUREKA» від України.

Місце проведення: м. Київ, бульв. Тараса Шевченка 16, 4 поверх, актовий зал.

Вхід вільний, за попередньою реєстрацією.

Реєстрація відкрита до 28 вересня 2018 р. за посиланням: <https://goo.gl/forms/olhx11Lt6mtyFPut1>.

Докладну інформацію з програмою заходу зареєстровані учасники отримають на вказані електронні скриньки 1 жовтня.

Нагадуємо, що в червні 2018 р. було призначено нового координатора проектів програми «EUREKA» від України О. Харіну. У разі виникнення будь-яких запитань щодо програми звертайтеся, будь ласка, за телефоном: 287 82 17 або надсилайте листи на електронну пошту: olena.kharina@gmail.com або kharina@mon.gov.ua.

На сайті МОН також оновлено розділ [«Міжнародна програма «EUREKA»](#), де можна дізнатися, що таке «EUREKA», як розпочати проект, про участь України в програмі тощо.

Довідково: «EUREKA» – міжнародна європейська інноваційна науково-технічна програма, започаткована 1985 р. Наразі в ній беруть участь понад 40 країн світу, зокрема, Україна (з 2006 р.).

Основна мета програми – сприяти інноваційному підприємництву між малими та великими підприємствами, науково-дослідними інститутами та

університетами. В її межах учасники можуть співпрацювати за такими напрямками:

- інформаційні технології;
- зв'язок;
- енергетика;
- медицина та біотехнології;
- транспорт;
- нові матеріали;
- роботи та промислова автоматизація;
- лазери;
- екологія.

Однією з головних переваг «EUREKA» є те, що дедлайн подачі заявок на участь в мережевих проектах програми відсутній.

([вгору](#))

Додаток 6

09.07.2018

Завершилося перше засідання комітету Україна – Євратом з досліджень та інновацій

4 липня 2018 р. відбулося перше засідання Комітету Україна – Євратом з досліджень та інновацій (Спільний Комітет). Він створений відповідно до Угоди між Європейським співтовариством з атомної енергії та Урядом України про наукову і технологічну співпрацю та асоційовану участь України у Програмі наукових досліджень та навчання Євратом (2014–2018). ([Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України](#)).

Українську делегацію очолив М. Стріха, заступник Міністра освіти і науки України. Делегацію Європейської Комісії – П. Чайльд, заступник Генерального директора Європейської Комісії з досліджень та інновацій, який головував на засіданні.

Спільним Комітетом розглянуто та надано оцінку результатам долучення України до Програми наукових досліджень та навчання Євратом (2014–2018) після набуття чинності відповідної Угоди 28 жовтня 2016 р. Угода стосується всього спектру діяльності за Програмою включно з грантовою підтримкою досліджень у сферах поділу ядра та термоядерного синтезу, а також функціонування Об'єднаного дослідницького центру ЄС в галузі ядерних досліджень.

У своїй вступній промові П. Чайльд відзначив, що Європейська Комісія вітає успішну імплементацію асоційованої участі України у Євратомі. М. Стріха наголосив на вдячності української сторони за наданий європейською стороною високий статус співробітництва.

Україна також вітає надану Європейською Комісією в рамках Робочої програми 2018 р. підтримку Національного контактного пункту програми Євратом в комплексі з координацією зусиль, спрямованих на ефективне

залучення до програми українських дослідників. Цей проект полегшує участь українських науковців у програмах Євратому, посилюючи їхню співпрацю з європейськими колегами та збільшуючи поінформованість як про Євратом в Україні, так і про вітчизняну дослідницьку діяльність у ЄС.

Спільним Комітетом відзначено переваги асоційованої участі з огляду на умови, що надаються українським дослідницьким установам через заходи непрямої дії в галузі поділу ядра та радіаційного захисту. Ці заходи відповідають тим, що надаються для європейських установ країн-членів ЄС. Отже, Україна набула повноцінного членства в Євратомі на правах та з вигодами, аналогічними до тих, що є у розпорядженні національних лабораторій з країн-членів ЄС. Ці можливості українські установи активно реалізують в консорціумі EUROfusion, котрий здійснює комплексну спільну програму в рамках узгодженої Європейської дорожньої карти запровадження термоядерної електроенергетики. Українські дослідницькі установи також успішно співробітничать з Об'єднаним дослідницьким центром ЄС за програмою Євратом.

П. Чайльд відмітив важливість міжнародної кооперації у дослідженнях з ядерної безпеки та закликав українські наукові організації взяти участь у конкурсі, оголошеному за Робочою програмою Євратому 2018 р.

Сторони погодили подальший розвиток співпраці, як цього вимагає Угода, та висловили задоволення темпами імплементації асоційованої участі. Проведення другого засідання заплановане на весну 2020 р.

([вгору](#))

Додаток 7

11.07.2018

Засідання Президії НАН України

Члени Президії НАН України та запрошені заслухали й обговорили доповідь заступника директора з наукової роботи Інституту надтвердих матеріалів ім. В. М. Бакуля НАН України доктора технічних наук С. Клименка «Науково-технічні проблеми механічної обробки інструментами з надтвердих матеріалів: стан та перспективи» ([Національна академія наук України](#)).

У доповіді та виступах академіка НАН України Б. Патона, заступника директора Інституту проблем матеріалознавства ім. І. М. Францевича НАН України академіка НАН України С. Фірстова, технічного директора – головного інженера АНТК «АНТОНОВ» доктора технічних наук, професора С. Бичкова, академіка-секретаря Відділення наук про Землю НАН України, директора Інституту геохімії, мінералогії та рудоутворення ім. М. П. Семененка академіка НАН України О. Пономаренка було наведено результати наукових досліджень і розробок в процесі механічної обробки деталей машин і механізмів, що важливо для створення і використання інструментів, оснащених надтвердими матеріалами. В Інституті надтвердих

матеріалів ім. В. М. Бакуля НАН України традиційно виконуються роботи, спрямовані на практичне використання результатів наукових досліджень. Зокрема, в Інституті створено різальні та абразивні інструменти для механічної обробки сучасних композитних матеріалів, які дозволяють відмовитись від аналогічних поставок з-за кордону. Прикладом успішної роботи у цьому напрямі є також розроблення фінішної технології обробки виробів із загартованої сталі інструментами, оснащеними полікрystalами кубічного нітриду бору.

Президія НАН України також відзначила роботи зі створення технологій відновлення деталей унікальних металургійних машин методами наплавлення та напилення й наголосила, що цю справу потрібно розвивати та розширювати, оскільки через складний економічний стан в країні послуги з відновлення існуючого обладнання матимуть значний попит на ринку. Також необхідно і надалі розвивати співпрацю в цій галузі з вітчизняними високотехнологічними підприємствами, такими як «Мотор-Січ», «Івченко-Прогрес», АНТК «АНТОНОВ», КБ «Південне», «Азовсталь».

Було прийнято проект постанови з цього питання.

([вгору](#))

Додаток 8

15.08.2018

Про оголошення конкурсу на заміщення посад керівників наукових установ НАН України

Національна академія наук України відповідно до свого Статуту та Методичних рекомендацій щодо особливостей обрання керівника державної наукової установи, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 998 «Деякі питання обрання та призначення керівника державної наукової установи», оголошує конкурс на заміщення посад керівників наукових установ НАН України:

По Відділенню хімії НАН України

Інституту фізичної хімії ім. Л. В. Писаржевського Національної академії наук України ([Національна академія наук України](#)).

По Відділенню загальної біології НАН України

Інституту ботаніки ім. М. Г. Холодного Національної академії наук України.

Національного дендрологічного парку «Софіївка» Національної академії наук України.

Відповідно до Статуту НАН України право висунення кандидатів на посаду директора наукової установи мають: Президія НАН України, Бюро відповідного відділення НАН України, члени НАН України, вчена рада установи, колективи наукових відділів установи. Кандидатом на посаду директора наукової установи не може висуватися особа у випадках, передбачених частиною третьою статті 9 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» та Основними

принципами організації та діяльності наукової установи НАН України (п. 4.4., розділ IV).

Кандидат на посаду керівника державної наукової установи має вільно володіти державною мовою, мати науковий ступінь доктора наук або доктора філософії і стаж роботи на посадах наукових працівників та (або) науково-педагогічних працівників не менш як 10 років.

Вносячи відповідному відділенню або Президії НАН України пропозиції щодо претендентів на посаду керівника наукової установи НАН України, слід додати такі документи кандидатів: письмову згоду на балотування, в якій зазначається інформація про застосування або незастосування до претендента обмежень, установлених частиною третьою статті 9 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність»; анкету наукового працівника (особовий листок з обліку кадрів) з фотокарткою; автобіографію; копії ідентифікаційного номеру платника податків, першої сторінки паспорта (засвідчену претендентом), трудової книжки, дипломів про вищу освіту, присудження наукових ступенів та атестатів про присвоєння вчених звань; список наукових праць; відзив про трудову діяльність з основного місця роботи; довідку про проходження попереднього (періодичного) психіатричного огляду, яка видається відповідно до порядку проведення обов'язкових попередніх та періодичних психіатричних оглядів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 27.09.2000 № 1465; довідку про наявність або відсутність судимості; інформаційну довідку з Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні правопорушення; згоду на збір та обробку персональних даних за формою Державної служби України з питань захисту персональних даних.

Копії документів, які подаються претендентом (крім копії паспорта) мають бути засвідчені в установленому порядку.

Прийом документів претендентів здійснюється Президією НАН України і відповідними відділеннями НАН України протягом двох місяців з дня оприлюднення оголошення до 15 жовтня 2018 р. за адресом: вул. Володимирська, 54, м. Київ.

Довідки за телефонами:

Відділення хімії НАН України	239 65 70
Відділення загальної біології НАН України	239 65 92

Підготовка та безпосереднє проведення виборів керівників установ має бути організовано науковими установами у відповідності до згаданих вище Методичних рекомендацій Кабінету Міністрів України, що оприлюднені на офіційному веб-сайті Кабінету Міністрів України та у газеті «Урядовий кур'єр» від 17 січня 2017 р. № 8.

ПРЕЗИДІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ
([вгору](#))

01.08.2018

Про оголошення конкурсу на заміщення посад керівників наукових установ НАН України

Національна академія наук України відповідно до свого Статуту, Методичних рекомендацій щодо особливостей обрання керівника державної наукової установи, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 998 «Деякі питання обрання та призначення керівника державної наукової установи», Методичних рекомендацій щодо особливостей виборчої системи та порядку обрання керівника вищого навчального закладу, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 5 грудня 2014 року № 726 « Деякі питання реалізації статті 42 Закону України «Про вищу освіту», оголошує конкурс на заміщення посад керівників наукових установ і вищого навчального закладу НАН України:

По Відділенню математики НАН України

Центру математичного моделювання Інституту прикладних проблем механіки і математики ім. Я. С. Підстригача НАН України ([Національна академія наук України](#)).

По Відділенню хімії НАН України

Інституту колоїдної хімії та хімії води ім. А. В. Думанського Національної академії наук України.

По Відділенню історії, філософії та права НАН України

Інституту історії України Національної академії наук України;
Державної установи «Інститут всесвітньої історії Національної академії наук України;

Київського університету права Національної академії наук України;
Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського.

По наукових центрах НАН України та МОН України

Північно-східного наукового центру НАН України та МОН України.

Відповідно до Статуту НАН України право висунення кандидатів на посаду директора наукової установи мають: Президія НАН України, Бюро відповідного відділення НАН України, члени НАН України, вчена рада установи, колективи наукових відділів установи. Кандидатом на посаду директора наукової установи не може висуватися особа у випадках, передбачених частиною третьою статті 9 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» та Основними принципами організації та діяльності наукової установи НАН України (п. 4.4., розділ IV).

Кандидат на посаду керівника державної наукової установи має вільно володіти державною мовою, мати науковий ступінь доктора наук або доктора філософії і стаж роботи на посадах наукових працівників та (або) науково-педагогічних працівників не менш як 10 років.

Вносячи відповідному відділенню або Президії НАН України пропозиції щодо претендентів на посаду керівника наукової установи НАН України, слід

додати такі документи кандидатів: письмову згоду на балотування, в якій зазначається інформація про застосування або незастосування до претендента обмежень, установлених частиною третьою статті 9 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність»; анкету наукового працівника (особовий листок з обліку кадрів) з фотокарткою; автобіографію; копії ідентифікаційного номеру платника податків, першої сторінки паспорта (засвідчену претендентом), трудової книжки, дипломів про вищу освіту, присудження наукових ступенів та атестатів про присвоєння вчених звань; список наукових праць; відзив про трудову діяльність з основного місця роботи; довідку про проходження попереднього (періодичного) психіатричного огляду, яка видається відповідно до порядку проведення обов'язкових попередніх та періодичних психіатричних оглядів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 27.09.2000 № 1465; довідку про наявність або відсутність судимості; інформаційну довідку з Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні правопорушення; згоду на збір та обробку персональних даних за формою Державної служби України з питань захисту персональних даних.

Копії документів, які подаються претендентом (крім копії паспорта) мають бути засвідчені в установленому порядку.

Прийом документів претендентів здійснюється Президією НАН України і відповідними відділеннями НАН України протягом двох місяців з дня оприлюднення оголошення до 1 жовтня 2018 року за адресом: вул. Володимирська, 54, м. Київ.

Довідки за телефонами:

Відділення математики НАН України	239 65 40
Відділення хімії НАН України	239 65 70
Відділення історії, філософії та права НАН України	239 65 82
Відділ наукових і керівних кадрів НАН України	239 67 19 239 67 48

Підготовка та безпосереднє проведення виборів керівників установ має бути організовано науковими установами у відповідності до згаданих вище Методичних рекомендацій Кабінету Міністрів України, що оприлюднені на офіційному веб-сайті Кабінету Міністрів України та у газеті «Урядовий кур'єр» від 17 січня 2017 р. № 8.

ПРЕЗИДІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ

(вгору)

19.07.2018

Всеукраїнський конкурс наукових, науково-дослідницьких проектів студентів, аспірантів на тему «Зберігаючи пам'ять про голокост»

Оголошується Всеукраїнський конкурс наукових, науково-дослідницьких проектів студентів та аспірантів на тему «Зберігаючи пам'ять про Голокост» ([Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України](#)).

Мета Конкурсу – пошук та підтримка талановитої молоді, залучення її до вирішення проблем вивчення, дослідження історії Голокосту на території України та інших країн Східної Європи, зокрема, розстріляних у Бабиному Яру у вересні 1941 р., та інших злочинів, скоєних тоталітарними режимами.

Які роботи приймаються на Конкурсі?

На конкурс подаються наукові, науково-дослідницькі проекти з гуманітарних та суспільних наук: історії, філософії, права, психології, соціології, політології та інших, пов'язаних з тематикою Конкурсу. Роботи приймаються українською та англійською мовами.

Хто може брати участь у Конкурсі?

У Конкурсі можуть брати участь студенти (курсанти), які здобувають освіту за освітнім ступенем бакалавра (3-4 курс), магістра та аспіранти.

Як буде проводитися Конкурс?

Конкурс проводиться у три етапи.

Прийом заявок на конкурс – з 20 липня до 1 жовтня 2018 р. Журі розглядає заявки та анотації, відбирає кращі і надсилає запрошення для участі у другому етапі до 15 жовтня 2018 р.

Подання конкурсних робіт на розгляд журі – до 15 листопада 2018 р. Журі Конкурсу оцінює та відбирає кращі наукові, науково-дослідницькі проекти для участі у третьому етапі Конкурсу.

Презентація та захист проектів, визначення та нагородження переможців – 3 грудня 2018 р. (історичний факультет Київського національного університету імені Тараса Шевченка).

Як визначаються переможці конкурсу?

Оцінювання робіт та визначення переможців Конкурсу здійснює Журі, остаточний склад якого буде оприлюднений до 3 вересня 2018 року. За підсумком оцінок Журі, визначається одне перше, два других та три третіх місця. Переможці отримують грошові винагороди:

1 місце – 5,000 грн та можливість проходження стажування у Меморіальному центрі Голокосту «Бабин Яр» з метою реалізації свого проекту спільно зі співробітниками Центру;

2 місце – 3,000 грн;

3 місце – 2,000 грн.

Конкурс проводить Меморіальний центр Голокосту «Бабин Яр» (ВУНМС) за сприяння Міністерства освіти і науки України, Київської міської

державної адміністрації та Національного історико-меморіального заповідника «Бабин Яр».

Докладніше про умови участі, а також порядок проведення конкурсу у Положенні про Конкурс, що доступне за [посиланням](#).

За додатковою інформацією пишть на скриньку konkurs@babiyar.org.

Контактні особи: Михайленко Наталія (044) 248-19-21, Каплунова Валентина (044) 233-66-17.

([вгору](#))

Додаток 11

28.08.2018

Всеукраїнська конференція «27 років незалежності України: досягнення та перспективи розвитку державної етнонаціональної політики»

22 серпня 2018 р. в Інституті політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України відбулася організована Радою національних спільнот України спільно з Інститутом політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України Всеукраїнська конференція «27 років незалежності України: досягнення та перспективи розвитку державної етнонаціональної політики» ([Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України](#)).

У роботі конференції взяли участь відповідальні працівники, працівники міністерств і відомств, представники професійних підрозділів Київської міської та Київської обласної державних адміністрацій, науковці академічних установ, викладачі освітніх закладів, творчих спілок, громадських об'єднань національних спільнот України, інші зацікавлені особи.

З вступним словом до учасників Всеукраїнської конференції звернулися Голова Ради національних спільнот України А. Авасян, заступник директора Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України, доктор історичних наук, професор, член-кореспондент НАН України О. Майборода.

З особливою увагою і зацікавленістю учасниками Всеукраїнської конференції були заслухані виступи начальника відділу національних меншин та української діаспори Міністерства культури України В. Ходеківського, начальник відділу з питань національностей департаменту культури Київської міської державної адміністрації О. Власенко, начальника управління культури, національностей та релігій Київської області державної адміністрації І. Подолянца, доктора філософії, професора, члена Національної спільноти журналістів України Ю. Седих, доктора історичних наук, професора Ф. Левітаса, першого заступника Голови Ради національних спільнот України, Голови правління ГО «Всеукраїнська асамблея татар» Е. Вадєєва та інших.

Учасники Всеукраїнської конференції підкреслили вагомий внесок представників національних спільнот утворення Української держави, забезпечення суспільної консолідації, формування української громадянської нації, збереження і примноження її історичної, культурної і духовної спадщини. Акцентували увагу на подальшій активній праці з метою забезпечення міжнаціональної злагоди розвитку культурної, мовної, етнічної та релігійної самобутності, корінних народів і національних спільнот України.

([вгору](#))

Додаток 12

23.08.2018

Науку в університетах оцінюватимуть за 7 напрямками, щоб найкращим надати базове фінансування

Уряд визначив, як оцінюватимуть наукову діяльність вишів – це дозволить у майбутньому надати найкращим з них базове фінансування на науку. Відповідну постанову – «Деякі питання проведення державної атестації закладів вищої освіти в частині провадження ними наукової (науково-технічної) діяльності» – затвердив Кабінет Міністрів під час засідання 22 серпня 2018 р. ([Урядовий портал](#)).

«Надання базового фінансування університетській науці – це один з ключових етапів реформування наукової сфери України. Звісно, що кошти мають отримати найкращі: хто показує високий рівень досліджень, у кого є перспективи розвитку, хто зміг інтегрувати свою наукову діяльність у світовий простір тощо. Визначити цих найкращих якраз і повинна державна атестація – основні її правила прописані в прийнятій Урядом постанові», – пояснила Міністр освіти і науки України Л. Гриневич.

Однією з найважливіших речей, закладених у документ, є те, що оцінюватимуть наукову діяльність не вишу в цілому, а його окремих наукових напрямів.

«Розділити атестацію за напрямками було конче необхідно, адже якби ми цього не зробили, то в підсумку в великих університетах, де є різноманітні напрями досліджень, отримали б «середню температуру по палаті». Бо в одному класичному виші можуть бути сильніші дослідження з природничих наук, а в іншому – гуманітарних чи технічних. Тому разом з університетською науковою спільнотою ми чітко визначили 7 напрямів, за якими буде атестація», – розповіла Міністр.

Такими напрямками будуть:

- Аграрні науки та ветеринарія (враховує галузі знань: аграрні науки та продовольство, ветеринарна медицина).
- Воєнні науки та національна безпека (воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону, цивільна безпека).

- Гуманітарні науки та мистецтво (богослов'я, гуманітарні науки, культура і мистецтво).

- Суспільні науки (журналістика, міжнародні відносини, освіта/педагогіка, право, соціальна робота, соціальні та поведінкові науки, сфера обслуговування, публічне управління та адміністрування).

- Біологія та охорона здоров'я (біологія, охорона здоров'я).

- Математичні науки та природничі науки (математика та статистика, природничі науки).

- Технічні науки (інформаційні технології, електроніка та телекомунікації, архітектура та будівництво, електрична інженерія, механічна інженерія, автоматизація та приладобудування, транспорт, хімічна та біоінженерія, виробництво та технології).

Атестаційна оцінка визначатиметься за 100-бальною шкалою. У ній будуть враховуватися такі показники:

- кадровий склад;

- фінансування (за загальним і спеціальним фондом);

- обсяг коштів, спрямованих/залучених вишем на придбання обладнання;

- кількість статей у наукових виданнях, які індексуються у базах «Scopus» та/або «Web of Science», де додатковим показником буде коефіцієнт впливовості журналів;

- кількість наукових видань, засновником (співзасновником) яких є університет, які індексуються у базах «Scopus» та/або «Web of Science»;

- кількість працівників закладу (за основним місцем роботи), які є членами редакційних колегій наукових видань, які індексуються у базах «Scopus» та/або «Web of Science».

Водночас конкретна методика оцінювання буде розроблятися МОН спільно з Нацрадою з розвитку науки і технологій.

За результатами оцінювання кожен науковий напрям вишу відноситимуть до однієї з трьох груп – А, Б, В, – або визнаватимуть таким, що взагалі не пройшов атестацію. У групі А будуть напрями університетів, дослідження яких мають важливе державне або світове значення, виконуються на світовому рівні; у групі Б – що мають важливе значення для окремих галузей економіки, нацбезпеки, інших сфер, виконуються на високому професійному рівні; у групі В – що мають значення для освітнього процесу в університеті, виконуються на задовільному професійному рівні.

Атестація проводитиметься не менш як раз на 5 років, однак не раніше ніж через рік для реорганізованого вишу або не раніше ніж через 3 роки для новоутвореного ЗВО. Вона буде обов'язковою для державних та комунальних закладів вищої освіти – окрім коледжів. Для державних та комунальних коледжів атестація проводитиметься на вимогу власника (засновника), а для всіх приватних ЗВО – за ініціативою закладу.

Проведення атестації організуватиме МОН. Для цього при Міністерстві створять спеціальну атестаційну комісію та 7 експертних груп

за науковими напрямками. До їх складу входитимуть представники вишів, МОН та інших відомств, до сфери управління яких належать університети, НАН, національних галузевих академій наук, Наукового комітету Нацради з розвитку науки і технологій, громадських наукових організацій із всеукраїнським статусом. Водночас кількість представників закладів, підпорядкованих МОН, і працівників центрального апарату МОН не повинна перевищувати 50 % загального складу атестаційної комісії.

Комісія та експертні групи аналізуватимуть, робитимуть експертну оцінку та готуватимуть висновок щодо результатів атестації. Загалом атестація матиме 6 етапів:

- Подання вишами до МОН заявки та інформаційних матеріалів.
- Проведення експертного оцінювання (у термін до 25 днів).
- Подання експертними групами висновків і пропозицій до атестаційної комісії.
- Підготовка атестаційною комісією висновку щодо результатів атестації та подання його до МОН (до 10 днів).
- Затвердження МОН результатів атестації та їх оприлюднення на офіційному сайті Міністерства (до 20 днів).
- Інформування МОН заявника про результати атестації

Отримані результати атестації можуть бути використані для планування видатків держбюджету на наукову діяльність вишу, визначення наукових напрямів закладу, яким надається підтримка з держбюджету, зокрема, через механізм базового фінансування тощо.

([вгору](#))

Додаток 13

25.07.2018

Мобільна медицина з використанням технології 5G – українські науковці починають роботу в новому проекті європейської програми «EUREKA»

З вересня 2018-го команда українських науковців працюватиме в кластерному проекті програми «EUREKA» «Future eHealth powered by 5G» – «Майбутня електронна сфера охорони здоров'я на основі технології 5G». Він розрахований на 36 місяців і повинен зробити е-медицину швидшою та мобільнішою ([Урядовий портал](#)).

Наприклад, проект дасть змогу створити нові сервіси для моніторингу стану здоров'я пацієнтів, надати лікарям оперативний доступ до медичних баз даних тощо.

Розробку виконуватимуть вчені з КПІ ім. Ігоря Сікорського. Вони співпрацюватимуть з колегами з 9 країн – Фінляндія, Іспанія, Угорщина, Південна Корея, Ізраїль, Туреччина, Франція, Німеччина, Швеція.

Передусім досліджуватимуться можливості використання в електронній медицині технології 5G, де інтегруються 4G, Wi-Fi, Bluetooth, міліметрові хвилі та інші технології бездротового доступу.

«Україна є членом «EUREKA» вже понад 10 років, і за цей час наші розробники долучилися до виконання більш як 30 проектів. Програма дає можливості науковцям з різних країн об'єднатись для здійснення проектів, які неможливо виконати самостійно в одній країні. Наприклад, коли потрібно знайти додаткові технології, знання, засоби виробництва, ринки збуту чи інші ресурси. Здебільшого співпраця в програмі проходить за напрямками IT, медичні та біотехнології, енергія, зв'язок, транспорт, навколишнє середовище. Україна вже брала або бере участь в проектах майже за всіма цими напрямками», – зазначила генеральний директор директорату інновацій та трансферу технологій МОН Д. Чайка.

Вона додала, що одна з головних переваг «EUREKA» – можливість науковців виходити зі своїми розробками на нові ринки. Окрім цього, знак-символ якості програми є всесвітньо відомим і його використання значно підвищує авторитет продукту.

Окремо слід відзначити, що дедлайн подачі заявок на участь в мережевих проектах програми «EUREKA» відсутній.

Ще один проект, що виконується в Україні, присвячений розробці матеріалів для захисту від УФ-випромінювання. У проекті спільно з українськими винахідниками Київського національного університету технологій і дизайну працюють румунські та польські виробники. Разом вони створюють текстильні захисні екрани та одяг.

Нагадуємо, що в червні 2018 р. було призначено нового координатора проектів програми «EUREKA» від України О. Харіну. У разі виникнення будь-яких запитань щодо програми до неї можна звернутися за телефоном: 287-82-17 або на електронну пошту: olena.kharina@gmail.com або kharina@mon.gov.ua.

(вгору)

Додаток 14

10.07.2018

Старовойт С.

Електронна виставка до 110-річчя від дня народження члена-кореспондента НАН України Білай Віри Йосипівни.

[Віра Йосипівна Білай](#) – видатний учений-ботанік, наукові дослідження якого присвячені питанням експериментальної мікології, таким як вивчення токсинотворних грибів, біологічно активних метаболітів грибів, фізіології та екології мікроміцетів. Майже 60 років свого життя В. Й. Білай присвятила успішній науковій праці в **[Інституті мікробіології та вірусології ім.Д.К.Заболотного НАН України](#)**. Вона є одним з розробників нового на той час антибіотика «Мікроцид». Ще одним важливим здобутком, над яким В. Й.

Білай працювала майже 25 років, було отримання ферментів каталази та глюкооксидази. Остання з них зараз активно використовується в хлібопекарській промисловості. За впровадження цих розробок в медичну та народногосподарську практику В. Й. Білай було присуджено Державні премії СРСР ([Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського](#)).

Творчий доробок ученого складає понад 300 наукових праць. Та ще більш цінним для української науки є створена нею наукова школа фізіологів грибів. Була вона відома й своєю активною громадською позицією. Здобутки В. Й. Білай вшановано Державними преміями СРСР (1952, 1978), званням «Заслужений діяч науки УРСР» (1968), премією імені Д. К. Заболотного НАН України (1970).

12 липня 2018 р. виповнюється 110 років від дня народження В. Й. Білай. З цієї нагоди підготовлено електронну виставку [«Білай Віра Йосипівна \(12.07.1908 – 12.06.1994\) – учений-ботанік, член-кореспондент НАН України. До 110-річчя від дня народження»](#). На виставці представлено 29 документів за 1942–1986 рр. з особового фонду ученого, що зберігається в Інституті архівознавства Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (фонд № 45, 133 одиниці зберігання за 1942–1989 рр.). До уваги користувачів запропоновано окремі наукові праці, документи, що висвітлюють науково-організаційну і громадську діяльність В. Й. Білай, зокрема її участь у засіданнях Генеральної асамблеї ООН, та документи біографічного характеру. Представлено також низку фотодокументів, серед яких світлини В. Й. Білай з колегами-науковцями – членами Українського мікробіологічного товариства, з членами Ради наставників Інституту мікробіології та вірусології ім. Д. К. Заболотного АН УРСР та ін.

З електронною виставкою можна ознайомитися за адресою: <http://www.nbu.gov.ua/node/4165>.

([вгору](#))

Додаток 15

16.07.2018

Про здобутки українських науковців на порозі 100-річного ювілею НАН України, а також проблеми вітчизняної наукової сфери

Голова Південного наукового центру НАН України та МОН України, директор Фізико-хімічного інституту імені О. В. Богатського НАН України (м. Одеса) академік С. Андронаті став гостем програми «Тема дня» одеського телеканалу «Град». У розмові з ведучою телеефіру вчений розповів про здобутки українських науковців, а також проблеми, які стоять нині перед вітчизняною науковою сферою ([Національна академія наук України](#)).

С. Андронаті насамперед зазначив, що для успішного розвитку економіки та соціальної сфери необхідно реалізувати інноваційну політику. Він переконаний, що держава має стимулювати інноваційні проекти, адже

тільки за таких умов стає можливим створення оригінальних матеріалів, технологій тощо.

За допомогою низки прикладів С. Андронаті продемонстрував, що незважаючи на все українські вчені мають вагомий науковий результати, інноваційні розробки. «У минулому році одним із пріоритетів інноваційної діяльності було виконання досліджень і розробок, спрямованих на зміцнення безпеки держави та її обороноздатності. Було розроблено технології подовження ресурсів авіаційної та бронетанкової техніки, створено нові композитні й шаруваті матеріали для захисту легкої броньованої техніки, – розповів науковець. – Учені НАН України закінчили відпрацювання промислової технології модифікації рідких каучуків для рецептур сумішей твердого ракетного палива, що вирішило проблему імпортозаміщення при створенні виробництва такого палива для ДП «КБ «Південне» імені М. К. Янгеля».

С. Андронаті також наголосив, що важливим напрямом інноваційної роботи установ НАН України є вирішення проблем енергетики, в тому числі ядерної, та енергозбереження.

Особливу увагу вчений звернув на такі проблеми вітчизняної науки, як перешкоди зі впровадженням інноваційних розробок у виробництво, а також відтік молодих кадрів.

Відеозапис телепередачі за участі академіка С. Андронаті можна переглянути за посиланням: <https://goo.gl/8xwUz5>.

([вгору](#))

Додаток 16

16.08.2018

Агроруди розвідано й підготовлено до експлуатації

На сторінках тижневика «Дзеркало тижня» вийшла стаття старшого наукового співробітника Інституту геологічних наук НАН України доктора геологічних наук О. Ремезової та старшого наукового співробітника цієї ж установи доктора геолого-мінералогічних наук Д. Хрущова під назвою «Агроруди розвідано й підготовлено до експлуатації» ([Національна академія наук України](#)).

У публікації вчені піднімають важливе питання щодо необхідності відновлення й підвищення родючості українських ґрунтів і пропонують власне бачення його вирішення шляхом забезпечення всього вітчизняного агропромислового комплексу (АПК) повним комплексом мінеральних добрив.

Так, на початку статті науковці констатують: «*Нормальне функціонування АПК базується на певних визначальних ресурсних чинниках: матеріально-технічне і технологічне забезпечення, енергетичні й трудові ресурси, родючість ґрунтів. Останній чинник і є базовим для самого*

існування АПК. Родючість – це потенціал продуктивності рослинництва як визначальної галузі всієї сільськогосподарської діяльності.

Виходячи з цього, ключовою умовою нормального функціонування АПК є стан ґрунтів. Який же він на сьогодні?

На території України констатується майже повсюдне виснаження ґрунтів, пов'язане зі зниженням застосування добрив і меліорантів».

Враховуючи зазначене вище, вчені пропонують стратегію розв'язання проблеми, яка, на їх думку, полягає у забезпеченні АПК повним комплексом мінеральних добрив та інших засобів підвищення родючості земель шляхом відновлення, становлення і розвитку національної галузі виробництва на основі вітчизняної сировини з метою створити визначальні умови для підвищення ефективності рослинництва й пов'язаних із цим галузевих сільського господарства (передусім тваринництва) з очікуваним результатом доведення результативності АПК до рівня передових країн, з перспективою позбутися імпоротної залежності та реалізувати експортний потенціал за окремими видами добрив.

Автори публікації визнають, що таке завдання є досить амбіційним, але переконані у його реалістичності при дотриманні низки умов державної підтримки.

Експерти вказують, що в Україні є основні передумови для досягнення намічених цілей: наявність величезних площ ґрунтів, придатних для землеробства, зокрема знаменитих українських чорноземів; збережені інфраструктури виробництв базових мінеральних добрив; наявність сировинної бази для виробництва майже всіх видів добрив; інтелектуальний, науковий, технологічний і робітничий потенціал країни.

На основі наявних даних вчені роблять важливий висновок: майже з усіх видів добрив Україна має власну сировинну базу.

Багатство надр нашої держави науковці демонструють детальними числовими характеристиками й розрахунками: «Балансові запаси калійних солей України становлять 2349989 тис. тонн. Це дуже великі запаси, і раніше вважалося, що їх має вистачити на століття роботи підприємств. Нині ці цифри подають як застарілі, але в кожному разі (навіть у разі їх перегляду й скорочення) можна розраховувати на багато десятиліть діяльності підприємств калійної галузі. На євразійському континенті таких родовищ, що вирізняються безхлорним (сульфатним) складом, практично не залишилося.

Крім родовищ Передкарпаття, про які йдеться, в інших регіонах України також є поклади калійних і магнієвих солей, які потребують додаткової розвідки, що наразі не актуально.

Група доповняльних і нетрадиційних видів агрономічної сировини охоплює мінерали й породи з високою сорбційною здатністю: цеолітові туфи, цеолітвмісні (рос.: цеолитсодержащие) кременисті породи, перліт, бентоніти, сапоніти, палигорскіт, вермикуліт, алуніти діють як

меліоранти, стимулятори росту і врожайності провідних культур, як добрива.

Більшість з них можна використовувати для кормових добавок худобі, а також при гідропонній технології в рослинництві.

На території України є сировинна база зазначених видів агросировини, вона представлена як дрібними родовищами, які можуть мати місцеве значення, так і середніми й великими родовищами, які можна використати для централізованого виробництва.

В Україні є родовища самородної сірки, вони також зосереджені в Прикарпатті. Сірка використовується для виробництва добрив, а також як самостійне добриво. Урожай картоплі при внесенні сірки збільшується на 14 %. Запаси сірки за промисловими категоріями становлять близько 252 млн тонн.

Особливий інтерес становлять торф і сапропель як альтернатива органічним добривам: вони можуть замінити навіть гній. Запаси торфу досить великі – 373387 тис. т (770 родовищ), сапропелю – 76130 тис. т (234 родовища).

Природні меліоранти потрібні для вапнування кислих ґрунтів (у північних і західних областях) і гіпсування солонцюватих ґрунтів. Родовища вапняків, крейди, мергелів, доломітів поширені в багатьох регіонах України. Достатні запаси гіпсів є в Донбасі, Придністров'ї й інших регіонах. Освоєння родовищ меліорантів становить лише організаційно-фінансову й технічну проблеми.

Природні мікродобрива – бор, мідь, марганець, молібден, церій, рідкісні землі тощо – істотно впливають на підвищення ефективності рослинництва. Приміром, застосування церію й лантану забезпечує 10–20 % приросту врожаю. На території України є великі родовища марганцю, є перспективи створити сировинну базу рідкісноземельних добрив».

Як же розпорядитися цим багатством у світлі поставлених завдань? Експерти зазначають: «На нашу думку, ця проблема належить до життєвих інтересів країни, збігається з пріоритетами сталого розвитку і тому заслуговує на ранг національної програми. Ми, звичайно, віддаємо данину ініціативності приватного підприємництва, але останнє зазвичай діє у своїх вузьких інтересах, без системного ув'язування. Масштаби й національна значущість проблеми потребують стратегічної організації й постійного державного контролю на всіх етапах реалізації. Інвестиційні проекти, звичайно, слід закласти в таку програму, але вони діятимуть у рамках загальної стратегії.

У цьому зв'язку слід нагадати, що навіть у багатьох розвинених країнах агропромислова діяльність є дотаційною. І одне з нелегких завдань – переконати наші державні структури в доконечній потребі надати певну фінансову підтримку, принаймні на початкових етапах розвитку програмних дій.

Наш НТК (науково-технічний колектив) уже розробив структуру національної програми "Агрономічні руди України", яка включає визначення стратегії основних напрямів, передумов (науково-методологічних, законодавчих, організаційних, фінансово-економічних, сировинних і матеріально-технічних, технологічних і соціальних) і заходів щодо відновлення й розвитку галузей виробництва мінеральних добрив (зокрема інвестиційних проектів). Орієнтовний строк реалізації програми – до 15 років.

Особливо слід відзначити інноваційний внесок вітчизняної науки у сферу поставлених завдань розвитку АПК. На тлі напрацювань Академії аграрних наук у царині агротехніки, відомих за публікаціями і патентами, інститути Відділення наук про Землю представляють два перспективні напрями. Для освоєння сировинної бази агроруд призначено інноваційний методологічний комплекс "Прогнозно-палеорекоконструктивне ретроспективно-статичне моделювання геологічних об'єктів" – розробка, доведена до функціонального рівня технології інформаційного забезпечення всіх етапів освоєння родовищ (від прогнозування, пошуків і розвідки до експлуатації та екологічно прийняттого закриття).

Для забезпечення перспектив розвитку прецизійного землеробства (яке вже діє в розвинених країнах) готується спеціалізована система моніторингу й оцінки стану посівних площ на основі дистанційного зондування землі, що включає, зокрема, новітні технології оцінки ризику (розробки наукового центру аерокосмічних досліджень Землі НАН України)».

Детальніше читайте на інтернет-сайті видання за посиланням: <https://goo.gl/tgs7Tg>.

(вгору)

Додаток 17

17.07.2018

Стартує конкурс для молодих науковців, переможці якого отримають грант Президента України

Державний фонд фундаментальних досліджень (ДФФД) оголошує конкурс Ф84 для молодих вчених. Переможці отримають гранти Президента України (150 тис грн) для здійснення наукових досліджень у 2019 р. До участі приймаються нові наукові проекти, а також ті, які є продовженням попередніх досліджень та вже отримували гранти ([Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України](#)).

Термін прийому заявок – 20 вересня 2018 р.

Важливо, що претендувати на отримання гранту можуть молоді доктори наук віком до 45 років (на момент подання заявки). Перевага надаватиметься тим командним проектам, виконавцями якого є молоді вчені.

Для подання заявки на участь необхідно:

– зареєструватися на сайті contest.dffd.gov.ua (для учасників, які раніше не брали участі у конкурсах ДФФД, або не є зареєстрованими користувачами ресурсу);

– заповнити онлайн форму для конкурсу Ф84;

– зберегти та роздрукувати заповнену форму (паперовий запит має збігатися з електронним).

Перелік документів для оформлення заявки:

- паперова заявка із титулом, який містить підписи всіх учасників проекту, керівника організації та мокру печатку (титул заявки формується автоматично при збереженні файлу у електронній формі) – 1 примірник,

- гарантійний лист підприємства, установи або організації, яка зобов'язується забезпечити проведення наукових досліджень – 1 примірник,

- довідка з місця роботи із зазначенням посади – 1 примірник,

- копії опублікованих молодим ученим наукових праць (крім монографій) за тематикою проекту (до п'яти найменувань) – 1 примірники,

- завірені копії першої сторінки паспорта і сторінки паспорта, де позначена його прописка (реєстрація) – 1 примірник,

- завірена копія диплома про присудження відповідного наукового ступеня – 1 примірник.

Документи оформлюються у паперову папку та направляються поштою (або надаються заявником особисто) за адресою: м. Київ, бульвар Шевченка, 16.

Докладніше про участь у конкурсі, оформлення заявок та заповнення електронної форми можна дізнатися за телефоном – (044) 246-39-29 або надіславши лист на електронну пошту office@dffd.gov.ua.

Умови конкурсу – за [посиланням](#).

([вгору](#))

Додаток 18

04.07.2018

Уряд створив Національний фонд досліджень, який даватиме гранти на науку з 2019 року

В Україні створено Національний фонд досліджень, що вже з 2019 р. має розпочати грантову підтримку наукових досліджень та розробок. Відповідну постанову затверджено на засіданні Кабінету Міністрів України 4 липня 2018 р. ([Урядовий портал](#)).

Прийняте рішення передбачає не лише утворення Національного фонду досліджень, а й затвердження Положення про Фонд та визначення граничної чисельності його працівників – 60 осіб.

«Створення дієвого механізму конкурсного фінансування науки, що має досягти 40 % від загального обсягу бюджетного фінансування науки, одна з ключових рекомендацій ЄС, що були надані за результатами незалежного зовнішнього аудиту науково-інноваційної системи України. Ця рекомендація

йде поруч із твердженням європейських експертів, що реформи мають спиратися на твердий намір влади виконати свої зобов'язання щодо збільшення фінансування. Уряд виконує свої зобов'язання: фінансування науки за останні 2 роки було збільшено на 69 %. Однак в Україні досі не існувало інституції, яка могла б надавати гранти на дослідження і розробки на умовах відкритих конкурсів і незалежно від відомчих ознак. Така штучна сегментація наукової сфери обмежує не лише наукову конкуренцію, але й можливості міжвідомчої кооперації. Адже МОН, наприклад, не має права фінансувати діяльність установ НАН, так само, як і НАН не має можливості спрямовувати передбачені на її діяльність кошти до університетів», – розповіла Міністр освіти і науки України Л. Гриневич.

Вона підкреслила, що в усіх розвинених країнах існують грантові інституції, завданням яких є підтримка на грантовій основі проектів найкращих досліджень і розробок на умовах відкритих конкурсних відборів.

«Проект сьогоднішньої постанови виправить цю ситуацію. Фонд утворюється як незалежна неприбуткова бюджетна установа. Його основним завданням стане грантова підтримка фундаментальних наукових досліджень, прикладних наукових досліджень і науково-технічних експериментальних розробок», – пояснила Міністр.

Передбачається, що діяльність Фонду спрямовуватиметься безпосередньо Кабінетом Міністрів України.

Кошти Фонду формуватимуться за рахунок коштів державного бюджету, добровільних внесків, зокрема, й іноземних донорів, а також інших не заборонених законодавством коштів.

Розмір бюджетного фінансування Фонду визначатиметься окремим рядком бюджету, на підставі пропозицій очолюваної Прем'єр-міністром України Національної ради з питань розвитку науки і технологій.

«Фонд розподілятиме кошти шляхом надання індивідуальних, колективних та інституційних грантів. Це означає, що система грантової підтримки буде гнучкою та даватиме більше можливостей для усіх українських науковців», – наголосила Л. Гриневич.

Нацфонд досліджень працюватиме за такими основними напрямками:

- безпосередньо виконання наукових досліджень та розробок;
- сприяння науковій співпраці, науковій мобільності, зокрема наукове стажування наукових працівників, у тому числі й за кордоном;
- розвиток матеріально-технічної бази наукових досліджень і розробок;
- розвиток дослідницької інфраструктури;
- підтримка проектів молодих вчених;
- популяризація науки

«Принципове для нас завдання - не просто створити Фонд, а наповнити його якісно новим змістом, прозорими процедурами для функціонування та фінансування проектів. Ми створили таку структуру, щоб повноваження всередині Фонду були логічно розподілені та мінімізували конфлікти інтересів», – зауважила Л. Гриневич.

Так, Наглядова рада Фонду, якою буде Науковий комітет Нацради з питань розвитку науки і технологій, визначає загальну стратегію Фонду, здійснює загальну координацію та контроль його діяльності (має право ініціювати аудиторську перевірку), визначає структуру (секції за науковим спрямуванням Наукової ради).

Наукова рада відповідатиме за формування умов конкурсів, визначення пріоритетів, координацію та контроль проведення Фондом експертизи та відбору проектів.

Виконавчий директор та Дирекція забезпечують поточну діяльність Фонду, організацію та проведення конкурсів, укладання договорів, контроль цільового використання бюджетних коштів, звітування та забезпечення документообігу.

Передбачається, що Наглядова рада Фонду є Ідентифікаційним комітетом для Наукової ради Фонду, тобто обирає її на конкурсних засадах. Наукова рада Фонду на конкурсних засадах обирає виконавчого директора та його заступників, а також визначає порядок обрання співробітників дирекції.

Персональний склад Наукової ради Фонду, за результатами конкурсного відбору, призначається Урядом. Так само Урядом призначається виконавчий директор, який очолюватиме Фонд як бюджетну установу.

Л. Гриневич відзначила, що успішне функціонування Фонду на пряму залежить від його фінансування та можливостей України збільшити інвестиції в науку загалом.

«У середньостроковому плані діяльності Уряду визначено, що за 2020 рік фінансування науки за рахунок бюджету має сягнути 0,5 % ВВП. З цього фінансування ми хочемо, аби на Нацфонд досліджень пішло близько 13-15%. Якщо наша економіка зможе забезпечити таке зростання – це буде неймовірним проривом для всієї країни, адже зараз, навіть попри збільшення фінансування науки, ми дуже сильно відстаємо від інвестицій тих держав, що дійсно мають вагомий успіх в науковій сфері», – підсумувала Міністр.

([вгору](#))

Додаток 19

05.07.2018

Уряд створив Раду, яка скоординує фундаментальну і прикладну науку в різних відомствах та установах України

В Україні з'явиться Міжвідомча рада, що координуватиме фундаментальні і прикладні дослідження. Рішення про її створення прийняв під час засідання Уряд України ([Урядовий портал](#)).

Рада зосередиться на тому, щоб розвивати як фундаментальну науку, так і ефективно використовувати її результати в прикладних дослідженнях і науково-технічних розробках.

Наприклад, вона має відстежувати та давати рекомендації про те, як покращити передачу результатів досліджень в реальний сектор економіки,

попередити дублювання тематики досліджень, створювати центри колективного користування науковим обладнанням тощо. Ще одне важливе завдання – Рада має долучитися до організації комплексних міжвідомчих досліджень.

Загалом серед завдань Міжвідомчої ради визначені:

- створення ефективної системи координації роботи з розвитку фундаментальних і прикладних досліджень;
- підготовка пропозицій з використання результатів фундаментальних досліджень у прикладних дослідженнях і науково-технічних розробках в усіх галузях економіки;
- сприяння організації наукових зв'язків між різними відомствами та установами, взаємодії науки та освіти, розширенню зв'язків науки з виробництвом;
- сприяння міжнародному науковому співробітництву, інтеграції української науки у світовий науковий та Європейський дослідницький простір з урахуванням національних інтересів.

Також Уряд затвердив склад Ради. Її очолюють два співголови, якими за посадами є Міністр освіти і науки та президент НАН України. До Ради увійдуть представники галузевих академій наук, Наукового комітету Нацради з розвитку науки і технологій, МОЗ, Мінекономрозвитку, Міноборони, інших міністерств, наукових установ, громадських організацій. Персональний склад має бути затверджено протягом найближчого місяця НАН спільно з МОН України.

([вгору](#))

Додаток 20

26.07.2018

Як створюватимуть, реорганізуюватимуть та ліквідуватимуть державні наукові установи у віданні національних галузевих академій наук, – КМУ затвердив порядок

Уряд затвердив порядок, де визначено, як створюватимуть, реорганізуюватимуть та ліквідуватимуть державні наукові установи (організації та підприємства), що перебувають у віданні національних галузевих академій наук. Відповідну постанову було прийнято на засіданні Кабміну 26 липня 2018 р. ([Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України](#)).

Порядок поширюється також на установи (організації та підприємства) у подвійному підпорядкуванні національній галузевій академії наук та центральному органу виконавчої влади. Інші державні наукові установи керуються [Порядком, який Уряд затвердив 4 липня](#).

Передбачається, що створення, реорганізація та ліквідація державних наукових установ у віданні національних галузевих академій наук

погоджуватиметься Урядом за поданням національної галузевої академії наук.

До проекту цього акту КМУ додаються:

- клопотання національної галузевої академії наук із обґрунтуванням щодо створення (реорганізації, ліквідації) державної наукової установи (організації, закладу, підприємства);

- рекомендації (за наявності) Міжвідомчої ради з координації фундаментальних і прикладних досліджень в Україні при Національній академії наук України.

В обґрунтуванні обов'язково:

- зазначаються мета, цілі, завдання, прогнозований соціально-економічний ефект, можливі наслідки, у тому числі вплив на розвиток (гальмування розвитку) відповідної галузі науки та/або напряму наукових досліджень;

- наводяться підтвердження, що людські, організаційні, матеріально-технічні, наукові, науково-технічні тощо ресурси задіяні в необхідних і достатніх обсягах;

- подаються пропозиції з відповідними розрахунками щодо фінансово-економічної діяльності державної наукової установи (підприємства, закладу, організації); визначаються джерела покриття витрат, пов'язаних з функціонуванням такої установи, а також їх обсяги;

- вказується інформація (за необхідності) про дотримання вимог пункту 7 Порядку ведення Реєстру неприбуткових установ та організацій, включення неприбуткових підприємств, установ та організацій до Реєстру та виключення з Реєстру, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 13 липня 2016 р. № 440 (Офіційний вісник України, 2016 р., № 56, ст. 1945).

У випадку реорганізації/ліквідації відповідної державної наукової установи обґрунтування доповнюється:

- витягом (витягами) з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань з інформацією про повне найменування, місцезнаходження та ідентифікаційний код юридичної особи (юридичних осіб);

- відомостями про результати наукової, науково-технічної, фінансово-господарської діяльності юридичної особи (юридичних осіб) за попередні три роки;

- пропозицією про правонаступника (правонаступників), якій (яким) будуть передані відповідні функції у разі реорганізації, та за необхідності інформацією про його (їх) організаційно-правову форму;

- гарантіями дотримання відповідно до трудового законодавства прав та інтересів працівників, у тому числі наукових, які будуть вивільнені.

За процедурою обґрунтування має бути направлено Міжвідомчій раді з координації фундаментальних і прикладних досліджень в Україні при

Національній академії наук України. Міжвідомча рада у термін, який не перевищує 30 календарних днів, надає рекомендацію.

У рекомендації зазначаються:

- позиція щодо доцільності створення (реорганізації, ліквідації) державної наукової установи (організації, закладу, підприємства), що перебуватиме (перебуває) у віданні національної галузевої академії наук (у подвійному підпорядкуванні), для проведення за пріоритетними напрямками розвитку науки і техніки відповідних фундаментальних наукових досліджень та ефективного використання їх результатів у прикладних наукових дослідженнях і науково-технічних розробках;

- інформація про результати обговорення обґрунтування членами Міжвідомчої ради;

- інформація про результати голосування щодо рекомендації членами Міжвідомчої ради.

Державна наукова установа, що перебуває у віданні національної галузевої академії наук, вважається створеною, реорганізованою чи ліквідованою з дня внесення відповідних даних про неї до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань.

([вгору](#))

Додаток 21

04.07.2018

Як проходитиме утворення, реорганізація та ліквідація державних наукових установ – Кабмін затвердив новий порядок

Кабінет Міністрів визначив, як відтепер відбуватиметься утворення, реорганізація та ліквідація державних наукових установ. Відповідний порядок було затверджено 4 липня 2018 р., під час засідання Уряду ([Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України](#)).

Він поширюється на всі наукові установи, зокрема подвійного підпорядкування, які повністю або частково фінансуються з держбюджету, окрім установ НАН та галузевих академій.

Так, утворення, реорганізація чи ліквідація державних наукових установ має обов'язково погоджуватися з Кабінетом Міністрів. Відповідне подання робить той ЦОВВ, який формує та реалізує державну політику у відповідній сфері. Він також має надати обґрунтування свого рішення, де, зокрема, зазначаються:

- мета, цілі, завдання, прогнозований соціально-економічний ефект, можливі наслідки, у тому числі вплив на розвиток (гальмування розвитку) відповідної галузі науки та/або напряму наукових досліджень;

- підтвердження, що людські, організаційні, матеріально-технічні, наукові, науково-технічні тощо ресурси задіяні в необхідних і достатніх обсягах;

- пропозиції щодо фінансово-економічної діяльності установи тощо.

Якщо наукова установа реорганізується або ліквідується, то обґрунтування обов'язково має бути доповнене гарантіями дотримання відповідно до трудового законодавства прав та інтересів працівників, які будуть вивільнені.

Державна наукова установа вважається утвореною, реорганізованою чи ліквідованою з дня внесення відповідних даних про неї до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань.

([вгору](#))

Додаток 22

20.07.2018

Розпочався конкурс у наукову раду Національного фонду досліджень – подати документи можна до 7 вересня

Почався перший етап запуску роботи Національного фонду досліджень (НФД) – відбір кандидатів до Наукового комітету Фонду. Відповідний конкурс оголосив Науковий комітет Нацради з питань розвитку науки і технологій. Саме він є Наглядною радою НФД та повинен на конкурсних засадах обрати Науковий комітет Фонду ([Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України](#)).

Висувати кандидатів на конкурс можуть:

- Національна академія наук України;
- національні галузеві академії наук;
- наукові установи, заклади вищої освіти;
- громадські наукові організації.

Водночас самовисування кандидатів не передбачено.

Майбутні члени Наукової ради Фонду повинні мати високу наукову репутацію, досвід у міжнародних проєктах, бути громадянами України, володіти українською та англійською мовами, мати науковий ступінь та понад 10 років наукового стажу, впровадити у виробництво щонайменше два патенти на винахід тощо. Повний перелік вимог можна переглянути в [Положенні про конкурс](#).

Загалом до Наукової ради НФД обиратимуть 30 осіб. Вони працюватимуть в таких секціях:

- природничих, технічних наук та математики (14 членів);
- біології, медицини та аграрних наук (9 членів);
- соціальних та гуманітарних наук (7 членів).

Членів Наукової ради обиратимуть не більш як на 4 роки. Кожні 2 роки має відбуватися оновлення не менше половини персонального складу ради.

Для подання кандидата на конкурс треба надати такі документи:

- витяг з протоколу засідання вченої (науково-технічної, технічної) ради (загальних зборів, статутного органу тощо) суб'єкта подання щодо висунення

кандидата з обґрунтуванням його/її відповідності оприлюдненим кваліфікаційним вимогам до кандидатів і компетентності за напрямом (напрямами) наукової і науково-технічної діяльності, який кандидат має представляти у відповідній секції Наукової ради;

- [заяву кандидата](#) із згодою на участь у конкурсі, адресовану на ім'я голови Ідентифікаційного комітету;

- [анкету кандидата](#);

- копію паспорта громадянина України;

- копії документів про вищу освіту, про присудження кандидату найвищого наукового ступеня, найвищого вченого звання;

- [письмову згоду кандидата на обробку персональних даних](#).

Документи оформлюються українською мовою. Вони подаються в електронному (на пошту uasciencescops@gmail.com) та паперовому вигляді (на адресу: вул. Володимирська, 58, каб. 38, м. Київ-33, МСП, 01601, Наукова бібліотека ім. М. Максимовича (Науковий комітет НРПРНТ – Ідентифікаційний комітет).

Документи приймають до 23 год. 59 хв. 7 вересня 2018 року. Результати планують оприлюднити 17 вересня 2018 року.

Більше інформації дивіться у [Вимозі щодо оформлення документів](#), [Положенні про конкурс](#), [Офіційному оголошенні](#).

Докладніше про участь у конкурсі та заповнення анкети можна дізнатися за телефоном 097 117 38 06 або надіславши лист на електронну пошту uasciencescops@gmail.com

Необхідні документи можна також завантажити на [Урядовому порталі](#).
([вгору](#))

Додаток 23

22.08.2018

Новий гравець на українському науковому полі

4 липня 2018 р. Уряд затвердив постанову про створення Національного фонду досліджень України (НФДУ). Якими будуть основні завдання й функції цієї інституції та які зміни передбачаються в національній науковій сфері, коли Фонд запрацює повноцінно, – про це в ефірі чергового випуску програми «Наука XXI» (спільний проект парламентського телеканалу «Рада» та Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти) розповіла голова робочої групи зі створення Фонду, член Наукового комітету Національної ради України з питань розвитку науки і технологій, завідувач відділу клітинної біології і біотехнології Інституту харчової біотехнології та геноміки НАН України член-кореспондент НАН України А. Ємець ([Національна академія наук України](#)).

«Реформування науки є надзвичайно важливим на сьогодні не тільки для неї самої, а й для держави в цілому, – говорить учена. – Основні кроки для цього закладено в Законі України «Про наукову і науково-технічну

діяльність», нову редакцію якого було ухвалено парламентом наприкінці 2015 року. Деякі з цих кроків уже зроблено. Головний – створення Національної ради України з розвитку науки і технологій (НРНТ), що відбулося минулого року. Це постійно діючий дорадчо-консультативний орган при Кабінеті Міністрів України, очолюваний Прем'єр-міністром України та покликаний об'єднати представників наукової сфери, органів державної влади й реального сектору економіки – з метою формування і реалізації державної політики в галузі науки та науково-технічної діяльності. Цей принцип відображено в структурі Ради: вона складається з Наукового комітету (НК) й Академічного комітету (АК) чисельністю 24 членів кожен. До складу НК входять учені, які мають авторитет, є лідерами в своїх галузях і максимально незалежними фахівцями. Вони представляють цілий науковий спектр, мають високі показники публікаційної активності, досвід стажування і/або роботи за кордоном та розуміють, як функціонує, фінансується й розвивається наука на Заході. Саме цей досвід ми й хотіли б перенести на український ґрунт і закласти його як фундамент для подальшого ефективного реформування вітчизняної науки. Абсолютна більшість членів НК не займають адміністративних посад. Їх обирає спеціальний Ідентифікаційний комітет із шістьох українських і трьох зарубіжних науковців із дуже високими науковими рейтингами і позитивною репутацією. До складу ж АК входять представники центральних органів виконавчої влади, Національної академії наук і національних галузевих академій наук України, державних адміністрацій та різних органів, так чи інакше дотичних до наукової діяльності. Такий синергізм зараз дуже важливий, бо ми маємо частіше зустрічатися, чути один одного, розуміти потреби «знизу» і «згори».

НРНТ зобов'язана подавати пропозиції щодо визначення основних пріоритетів у галузі науки й науково-технічної діяльності, фінансування науки тощо. Зокрема, одним із завдань НК НРНТ було розроблення Положення про НФДУ – одного з головних інструментів фінансування науки в нашій державі. Звісно, у своїй роботі ми спиралися на Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність», у якому вже закладено основний алгоритм. Однак, перш ніж розробити це Положення, ми провели відкриті консультації зі світовими, зокрема європейськими (у тому числі німецькими й австрійськими), науковими фондами. Так, уже в жовтні 2017 року (а НРНТ було створено тільки в серпні) відбулися відповідні семінари та конференції, під час яких зарубіжні колеги поділилися досвідом роботи таких фондів, аби в майбутньому ми могли скористатися їхніми найкращими практиками. Більше того, так склалося, що серед 24 членів НК немає жодного вченого-юриста. Тому ми розробляли Положення про НФДУ самотужки, і набуваючи власного досвіду в сфері законотворення, й користуючись порадами юристів та інших фахівців. Аби надати імпульсу науковій реформі й запустити діяльність НФДУ ми мали розробити документ про нього в дуже стислий термін. Саме така швидка робота

стала тригером, ключовим механізмом, що прискорив наукову реформу. Проект Положення було подано до Уряду наприкінці листопада 2017 року, а вже в січні 2018 року цей документ обговорювався на першому засіданні НРНТ під головуванням Прем'єр-міністра України Володимира Гройсмана. Члени НК звернулися до урядовців із проханням виявити політичну волю та створити Фонд. До нас дослухалися. Впродовж 4 місяців після цієї зустрічі Положення пройшло серію погоджень із центральними органами виконавчої влади, юристами. І нарешті його було доопрацьовано та затверджено рішенням Уряду».

«Завданням Фонду є грантова підтримка фундаментальних досліджень у галузі природничих, технічних, суспільних і гуманітарних наук, а також прикладних наукових досліджень і розробок за пріоритетними напрямками розвитку науки і технологій, – пояснює А. Ємець. – НФДУ буде новим гравцем на нашому науковому полі, незалежною інституцією, головним розпорядником бюджетних коштів, котрий підпорядковуватиметься безпосередньо Урядові. Фінансування Фонду здійснюватиме держава. Але законодавство передбачає можливість надходження коштів (добровільних внесків) і з інших джерел – від фізичних та юридичних осіб, навіть нерезидентів України. Тобто ці внески зможе робити й бізнес, якщо зацікавиться й захоче вкласти гроші в розвиток науки. Передбачається, що джерела недержавного фінансування матимуть можливість висловлювати побажання до розподілу наданих ними коштів».

«Гранти розподілятимуться на конкурсних засадах, – продовжує А. Ємець. – Організацією конкурсів, які проводитиме НФДУ, займатиметься його Наукова рада. Її склад обиратимуть члени НК НРНТ. Загалом, до структури Фонду ввійдуть дирекція з 60 осіб, яку очолюватиме виконавчий директор і яка забезпечуватиме матеріально-технічну та організаційну роботу НФДУ, та Наукова рада з 30 осіб, котра призначатиме і проводитиме конкурси, займатиметься питаннями розподілу фінансування між трьома секціями Фонду – секцією природничих, технічних наук і математики, секцією біології, медицини і аграрних наук та секцією суспільних і гуманітарних наук. Усі ці люди формуватимуть стратегію роботи Фонду. Наглядовою радою в НФДУ буде НК НРНТ – він виконуватиме функції контролю та координації діяльності Фонду. Якщо щось ітиме не так – ми коригуватимемо його роботу».

Як наголосила вчена, принципи роботи Фонду заперечують можливість відомчих або квотних перерозподілів грантових коштів: «НФДУ фінансуватиме проекти дослідників із закладів вищої освіти, наукових установ НАН України та національних галузевих академій наук. Конкурси, які проводитимуться, матимуть також на меті підтримати й об'єднати зусилля вчених незалежно від їхньої відомчої приналежності. Наука має працювати для всього суспільства».

За законом, зазначає А. Ємець, НФДУ створюється на базі Державного фонду фундаментальних досліджень (ДФФД), який існує в Україні вже

чверть століття. Новий Фонд стане наступником ДФФД, однак принципово відрізнятиметься від нього. По-перше, він матиме зовсім інший статус, оскільки підпорядковуватиметься не Міністерству освіти і науки України, а безпосередньо Урядові та фінансуватиметься окремим рядком у Державному бюджеті. По-друге – значно більший бюджет: на початках – близько 600-700 млн. грн. проти 30 млн. грн. цього річного бюджету ДФФД. *«Зараз, наприклад, обсяг фінансування наукових проектів молодих учених складає від 40 до 100 тис. грн. Це дуже невеликі кошти. Якщо говорити про природничі науки – фізику, хімію, біологію, – то дослідження в них уже не виконуються за допомогою циркуля чи лінійки. Потрібно вкладати гроші. Якщо ми хочемо підняти українську науку до світового рівня, то маємо виконувати дослідження на сучасному обладнанні, купувати реактиви. Фонд підтримуватиме проекти високої якості, від науковців, які мають значні професійні здобутки, від найкращих груп, – аби зупинити «відтік мізків». Тому й фінансування має бути відповідним».*

А. Ємець також пояснила, що НФДУ надаватиме три різновиди грантів – індивідуальні, колективні та інституційні. Положенням про Фонд передбачено фінансування не тільки власне наукових досліджень, а й академічної мобільності (зокрема, для участі у наукових заходах за кордоном) та проведення наукових заходів в Україні, популяризації науки, підтримки молодих учених тощо. *«Відтік цінних кадрів із нашої науки є нагальною проблемою. Зараз існує, як ми говоримо, «гар», розрив, прірва між науковцями старшого віку та молодими людьми, які хотіли б займатися наукою, бо вчені середнього віку – від 30 до 50 і трохи більше років масово виїжджають за кордон. Це продуктивні вчені, які могли б працювати тут, але не мають ані необхідних умов, ані достатніх коштів для здійснення досліджень. Тому Фонд підтримуватиме молодих науковців, аби наукові установи та заклади вищої освіти мали змогу готувати собі кадри. Без цього ми не зможемо розвивати ані науку, ані національну економіку», –* переконує А. Ємець.

За словами вченої, при НК НРНТ наразі працюють дві робочі групи, до яких долучилися представники вітчизняної наукової громадськості. До однієї з них увійшли молоді вчені. Вони готують пропозиції, в яких висловлять своє бачення щодо порядку проведення, тривалості й обсягу фінансування конкурсів Фонду. З цими молодими вченими вже проведено кілька консультацій, а в середині серпня поточного року має відбутися чергова зустріч робочої групи, під час якої буде підсумовано їхні пропозиції. Власні пропозиції щодо діяльності новоствореного Фонду (зокрема, щодо фінансування проектів і поліпшення дослідницької інфраструктури) надасть і друга робоча група, до якої увійшли вже досвідчені науковці. *«Ми, НК НРНТ, як представники наукової громадськості повинні почути, чого хоче ця громадськість. Це для нас на першому плані», –* підкреслює А. Ємець.

Відповідаючи на запитання ведучої, гостя телестудії зазначила, що представники НК НРНТ обговорили з Міністерством фінансів України

фінансове забезпечення діяльності Фонду в 2019 р. «Звичайно, в перший рік роботи НФДУ ми не можемо просити для нього мільярди коштів – ми просимо у зазначених межах, однак не менше 600-700 млн грн – на проведення конкурсів. За рекомендаціями європейських експертів щодо реформування української наукової сфери, обсяги конкурсного фінансування науки мають складати 40 % загального фонду бюджетного фінансування цієї галузі. Крім того, обсяги фінансування науки залежатимуть і від обсягів ВВП, адже Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» встановлює норму фінансування науки на рівні 1,7 % ВВП, тоді як зараз цей показник – близько 0,26 % ВВП. Якщо зростатиме наша економіка й, одночасно, частка видатків на науку, то на забезпечення Фонду йтимуть більші суми. Дуже хочеться, щоб до цього долучалися також бізнес і благодійники. Але питання про те, наскільки це вдасться реалізувати, залишається відкритим. І найближчим часом нам доведеться знову зустрічатися, щоб пояснювати, слухати, обговорювати це питання.

Можливо, в перший рік вдасться зробити не все заплановане. Наприклад, якщо говорити про прозорість і відкритість діяльності Фонду, то це передбачає також здійснення незалежної експертизи поданих на конкурси проектів і запитів, яка в усьому світі проводиться незалежними експертами. Є напрацьовані практики, і ми хотіли б реалізувати цей принцип – залучити до експертизи західних експертів. Однак це теж потребує роботи й часу – для підготовки відповідних нормативно-правових актів, відкриття рахунків. У світі існують практики, коли рецензування не оплачується, проте українське законодавство передбачає можливість оплати роботи експертів. Наприклад, у Польщі, Чехії та Словаччині це коштує 100 євро. Ми над цим думаємо і хотіли б створити базу даних таких незалежних експертів. Якщо це не вдасться зробити 2019 року – намагатимемося зробити в 2020-му. І останнє: якщо йдеться про експертизу, здійснювану зарубіжними фахівцями, то українські науковці мають розуміти, що в такому випадку запити потрібно буде подавати англійською мовою. Тільки так ми зможемо залучити до рецензування експертів з інших країн».

Під час ефіру А. Ємець згадала також про конкурс щодо обрання членів Наукової ради НФДУ, який проводить НРНТ. До кандидатів висувуються досить жорсткі вимоги. «Ми хочемо зробити перезавантаження й обрати людей із досвідом роботи на Заході, високими показниками публікаційної активності, креативних, гнучких, добросовісних, котрі дотримуються принципів наукової етики. До Наукової ради Фонду не потраплять особи, які займають адміністративні посади. В цьому й полягає новизна цієї структури. Оголошуючи конкурс, ми врахували і Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність», і Закон України «Про запобігання корупції»», – наголошує вчена.

Більше дізнавайтеся з відеозапису телепередачі: <https://goo.gl/CX4mxt>.
Додатково з цієї теми читайте також:

[Суржик Л. Алла Ємець: «Максимальна відкритість і прозорість – основні принципи діяльності Національного фонду досліджень України» // Дзеркало тижня. – 2018. – 20.08;](#)

[Колежук О. Національний фонд досліджень: ризики і можливості // Дзеркало тижня. – 2018. – 17.08.](#)

(вгору)

Додаток 24

28.08.2018

Почався третій конкурс МОН для молодих науковців, на який передбачено 23 млн гривень

МОН оголосило третій конкурс наукових робіт для молодих учених – наразі для нього заплановано більше фінансування, ніж у попередніх роках. [Відповідний наказ](#) було опубліковано на сайті МОН 28 серпня 2018 р. ([Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України](#)).

«Фінансування проектів переможців «третьої хвилі» почнеться з наступного року. Загалом у межах нашого конкурсу на роботи молодих вчених у проекті Держбюджету на 2019-й передбачено 75,7 млн грн. З них на продовження раніше розпочатих робіт закладено 52,7 млн грн, а на нові – 23 млн грн. Для порівняння, на фінансування першого конкурсу спочатку було виділено 12 млн грн, а потім ще майже 30. Тож, як і озвучувалося раніше, МОН щороку нарощує фінансування конкурсу для молодих науковців, це є одним із пріоритетів і Міністерства, і Уряду. І це ще один суттєвий крок до передбаченого Кабміном до 2020 року підвищення фінансування молодих вчених з 0,5 % до 2 % від загального обсягу бюджетного фінансування науки. До 2020 року ми плануємо довести бюджет нашого конкурсу до 100 млн гривень», – розповів очільник директорату науки МОН Д. Чеберкус.

Участь у конкурсі можуть брати молоді вчені, які працюють або навчаються у вишах чи наукових установах, підпорядкованих МОН. Подати проекти їм потрібно до 20 вересня 2018 р. через єдину інформаційну систему «Наука в університетах».

Проекти приймаються за такими пріоритетними напрямками, як: розвиток транспорту та військової техніки, енергоефективність, екологічно чисте виробництво, оновлення агропромислового комплексу, якісне медичне обслуговування, робототехніка, національна безпека, соціально-психологічна реабілітація учасників бойових дій тощо. Повний перелік тем наведений в наказі МОН.

Проект, що подається на конкурс, повинен мати тривалість виконання до 36 місяців. Його керівник мусить бути або кандидатом наук віком до 35 років, або докторантом (доктором наук) віком до 40 років. Граничний вік виконавців проекту – 35 років.

Початковий відбір проектів проводитимуть в самих університетах чи наукових установах, після чого подані роботи оцінюватиме Експертна рада

МОН. Експертизу кожного проекту проводитимуть 5 експертів. Загальна кількість балів рахуватиметься як середнє арифметичне значення оцінок від трьох експертів, що знаходяться у діапазоні між найнижчою та найвищою. Тобто, найвища та найнижча оцінки не враховуються. Це має забезпечити більш якісну та об'єктивну експертизу.

На основі висновків Ради Конкурсна комісія МОН на чолі з Міністром Л. Гриневич має до 10 грудня визначити переможців.

«Цільовий конкурс саме для молодих вчених в університетах та наших наукових установах ми започаткували 2016 року. Відтоді він став важливим інструментом підтримки молодих науковців в Україні. Звісно, ми розуміємо, що цього замало, й розвиток університетської науки не повинен залежати лише від конкурсного фінансування. Ми йдемо до того, щоб, як в розвинених країнах світу, дати закладам вищої освіти базове фінансування на науку. Й минулого тижня в контексті цього Урядом було прийнято дуже важливе рішення – [визначено порядок атестації наукової діяльності ЗВО](#). За результатами такої атестації буде визначено найкращі виші, яким надаватиметься базове фінансування на науку. Ми зараз працюємо над тим, щоб це відбулося вже 2019 року», – підкреслив Д. Чеберкус.

Довідково: На перший конкурс наукових робіт молодих учених у 2016 р. було подано 439 проектів зі 114 вишів та наукових установ МОН. 79 проектів обрали для фінансування.

На другий конкурс у 2017 р. було подано 362 проекти з понад 100 університетів та наукових установ МОН. Переможцями стали 123 проекти.

([вгору](#))

Додаток 25

31.08.2018

Перевірка на запозичення, пошук за потрібними критеріями і різні режими доступу – затверджено Регламент, за яким працюватиме Національний репозитарій академічних текстів

Національний репозитарій академічних текстів матиме адресу nrat.gov.ua та даватиме користувачам відкритий доступ до електронних версій наукових робіт та пов'язаних з ними даних. Це, зокрема, передбачено [Регламентом роботи репозитарію, що був опублікований та офіційно став чинним сьогодні, 31 серпня 2018 р. \(Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України\)](#).

«Запуск Національного репозитарію – це складний багатоетапний процес. Торік Уряд ухвалив Положення, де закладені ключові характеристики репозитарію. Зараз же, розробивши та затвердивши Регламент, ми визначаємо, як саме працюватиме головна електронна база наукових робіт в Україні. Йдеться про те, як будуть зберігатися, систематизуватися та оброблятися тексти, яким чином надаватиметься

інформація у відкритий доступ, як взаємодіятимуть різні учасники тощо», – пояснила Міністр освіти і науки України Л. Гриневич.

Вона також відзначила, що важливою нормою, закладеною в документ, є те, що ресурси Національного репозитарію стануть допоміжним засобом для перевірки академічних текстів на плагіат.

«У репозитарій включатимуть дисертації та автореферати, наукові статті та видання, монографії, кваліфікаційні випускні роботи здобувачів вищої освіти тощо. Тексти додаватимуться незалежно від дати їх створення та оприлюднення. І в Регламенті чітко зазначено: репозитарій має надати користувачам можливість перевірки цих робіт на наявність збігів текстових та графічних фрагментів. Водночас хочу підкреслити, що остаточний висновок про наявність плагіату залишатиметься лише за експертом. До повноважень розпорядника репозитарію не належатиме видача будь-яких довідок про відсутність або наявність плагіату в академічних текстах», – наголосила Л. Гриневич.

У репозитарії буде кілька режимів доступу. Так, звичайний відвідувач зможе переглянути загальну інформацію про ресурс, реєстр текстів, здійснити пошук текстів, формувати їх список за обраними критеріями, сортувати і зберігати на електронних приладах чи носіях тощо.

Інший режим – це зареєстровані користувачі. Вони отримають:

- відкритий доступ до електронних версій текстів, можливість ознайомлення з ними, збереження їх на електронних приладах чи носіях та в персональному електронному кабінеті;

- можливість деталізованого пошуку текстів за додатково визначеним набором ознак/критеріїв і збереження його результатів на електронних приладах чи носіях та у персональному електронному кабінеті;

- індивідуальне інформування відповідно до оформленої безоплатної підписки щодо оновлення та надходження академічних текстів;

- доступ до додаткових функціональних можливостей репозитарію, зокрема, спеціально розроблених аналітичних та інших інструментів роботи з текстами;

- можливість перевірки на наявність збігів текстових (літерних і цифрових символів) та графічних фрагментів тощо.

Національний репозитарій складатиметься з центральної та локальних частин – репозитаріїв вишів та інших інституціональних учасників. Розміщення в ньому академічних текстів буде безоплатним. Мовами репозитарію будуть українська та англійська.

Як повідомив директор Департаменту атестації кадрів вищої кваліфікації та ліцензування МОН А. Шевцов, апробацію пілотного режиму ресурсу планується розпочати до кінця року. Вже зараз розпорядник Національного репозитарію – Український інститут науково-технічної експертизи та інформації – працює над бета-версією офіційного сайту.

Паралельно триває формування бази академічних текстів. Наразі УкрІНТЕІ має фонд науково-дослідних дослідно-конструкторських робіт і

захищених дисертацій, який є національним надбанням. Його насамперед використовують для формування контенту репозитарію. Також тексти будуть надходити від інституціональних учасників, зокрема, вишів, наукових установ, видавництв, бібліотек тощо.

Доки триває робота над створенням репозитарію, надіслати пропозиції щодо його роботи можна на електронну адресу: nrat@ukrintei.ua.

([вгору](#))

Додаток 26

15.07.2018

Усатенко П.

«Український Гірш» на старті, або Навіщо вітчизняним науковцям власний індекс наукового цитування

У червні цього року Міністерство освіти і науки анонсувало створення в Україні власного відкритого індексу наукового цитування (Open Ukrainian Citation Index) ([DU.UA](#)).

Запуск «українського Гірша» викликав великий резонанс і чимало запитань у науковій спільноті. Ми попросили відповісти на них ініціатора впровадження проекту в Україні генерального директора директорату науки МОН України Д. Чеберкуса.

– Пане Дмитре, нещодавно з'явилася інформація про те, що МОН збирається створити Open Ukrainian Citation Index. Що це за проект і як з'явилася його ідея?

– Почну з ідеї. У січні цього року в МОН затвердили новий Порядок формування Переліку наукових фахових видань України. Його розробив Науковий комітет спільно з Департаментом атестації кадрів МОН. Цей порядок передбачає поділ видань на три категорії. Для середньої категорії «Б», до якої очікувано протягом двох років увійде найбільше видань, однією з умов є обов'язкове присвоєння кожному опублікованому матеріалу міжнародного цифрового ідентифікатора Digital Object Identifier (DOI). Він використовується провідними науковими видавцями для постійної ідентифікації документа та посилання на нього. Нині система DOI для наукової комунікації виконує, по суті, роль «маяка», який вказує вченим шлях до потрібної інформації в Інтернеті.

Для того щоб отримати DOI, видавці мають звернутися до однієї з офіційних реєстраційних агенцій, повний перелік яких доступний на веб-сайті DOI. Саме для видавців наукових журналів створено реєстраційну агенцію Crossref, послугами якої користується вже низка українських видавництв.

Зазначу, що організація, яка підтримує систему DOI, є неприбутковою, однак реєстраційні агенції збирають від видавців кошти, щоб покрити видатки на підтримку своєї інфраструктури. Так, вартість щорічного членського внеску в Crossref для невеликих видавництв становить 275

доларів. Багато провідних установ України вже протягом кількох років співпрацюють з Crossref, і повний перелік цих установ доступний на веб-сторінці агенції.

І отут (увага!) питання: якщо провідні українські наукові установи вже співпрацюють з Crossref, а у зв'язку з ухваленим новим порядком таких, найімовірніше, дедалі більшатиме, то чому б нам не скористатися всіма можливостями, що пропонує своїм учасникам Crossref?

Агенція пропонує клієнтам узяти участь у різних цікавих програмах, однак нас насамперед зацікавила програма Cited-by. Вона дозволяє видавцям довідатись і підрахувати посилання між різними науковими документами з DOI, а також підтримати Initiative for Open Citations – проект, що робить дані про цитування структурованими і відкритими для всіх. Саме його ми використаємо як основу для створення власного індексу.

– Як саме пов'язані участь у програмі Cited-by, проекті Initiative for Open Citations і створення українського індексу цитування?

– Науковцям, видавцям, бібліотекарям корисно володіти не тільки сучасними інструментами для пошуку публікацій, а й знати, хто цитував ту чи іншу наукову роботу. Програма Cited-by є безплатною і дає змогу учасникам отримати перелік публікацій, які посилаються на конкретну цільову публікацію. Для цього видавці повинні надсилати в Crossref не лише метадані публікацій свого журналу, а й списки використаної літератури до статей, що опубліковані в цьому журналі, і вказувати, за можливості, актуальні DOI біля кожної позиції цього списку. Система Crossref автоматично встановить зв'язки між елементами, і видавці отримуватимуть дані щодо цитування статей своїх видань та відображатимуть цю інформацію на веб-сайті видання.

Тривалий час дані щодо наукових цитувань перебували «під захистом» непослідовних ліцензій, але торік потужну підтримку дістала Initiative for Open Citations – співпраця між науковими видавництвами, дослідниками та іншими зацікавленими сторонами для поширення необмеженого доступу до даних про цитування в науковій літературі. Ініціативу підтримали такі відомі академічні видавці, як Cambridge University Press, Royal Society of Chemistry, SAGE Publishing, Springer Nature, Taylor & Francis, Wiley та багато інших. В Україні наразі тільки чотири установи підтримали Initiative for Open Citations: Національний банк України, Національний університет «Львівська політехніка», Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького і Чорноморський національний університет імені Петра Могили. Але я вірю, що їх кількість стрімко зростатиме.

Українські установи, що беруть участь у програмі Cited-by, можуть легко підтримати Initiative for Open Citations і відкрити всі свої метадані, які вони надсилають у Crossref, – або встановивши відповідний елемент метаданих, або просто звернувшись до служби підтримки Crossref. За кілька днів після відкриття ці дані можна буде отримати через API REST Crossref. Також відкриті метадані повинні стати доступними в Open Citations Corpus –

базі даних, яку спеціально створено для розміщення та збереження даних наукових цитувань. На початку вересня в Болонї відбудеться перший Workshop on Open Citations, де ми сподіваємося отримати більше інформації щодо майбутнього Open Citations Corpus і, звичайно, МОН планує спостерігати за цим заходом.

– Тобто ви плануєте використати відкриті дані Crossref, які буде отримано, зокрема, й від українських видавців, як базу для розгортання власного національного проекту?

– Саме так. Підтримка подібних систем потребує постійної роботи багатьох фахівців, які повинні оперативно вносити тисячі метаданих наукових публікацій. Наша ж ідея полягає в тому, щоб цю роботу виконували самі українські видавці, адже, мабуть, ніхто якісніше й швидше за видавця не зможе подати метадані його видання.

Також для міністерства дуже важливим є той факт, що скористатися цими відкритими метаданими зможуть не лише розробники в Україні, а й творці міжнародних академічних проектів. Так, дані Crossref уже успішно використовуються в таких популярних наукових системах, як Dimensions, Lens.org, 1findr, що має сприяти збільшенню читацької аудиторії наших наукових журналів. Ми щиро вважали, що часи, коли українські науковці боялися DOI та ORCID, давно минули, однак нерозуміння, яке спіткало цей проект, підказує нам, що попереду ще багато роботи для поліпшення інформаційної грамотності деяких наших науковців.

Хочу наголосити, що створення Open Ukrainian Citation Index не має на меті запровадити якийсь новий міфічний наукометричний показник. Слово «index» тут слід розуміти у значенні «показчик», «база даних». Науковці, які користуються подібними реферативними продуктами (наприклад Science Citation Index Expanded), чудово розуміють цю різницю. 21 червня стартував уже другий конкурс МОН із передплати доступу до Scopus та Web of Science, тож сподіваємося що з року в рік у нас більшатиме науковців, які розуміють такі базові речі.

– Ви згадали про ORCID – міжнародний проект з ідентифікації вчених. Український індекс цитування використовуватиме і його дані?

– Так. Попередній аналіз подібних проектів показав, що рано чи пізно, але перед ними постане проблема правильної ідентифікації авторів у системі. Щоб розв'язати її, ми плануємо використати ORCID – стабільний цифровий ідентифікатор ученого, що дає змогу пов'язати ID вченого з інформацією про його професійну діяльність. Ідентифікатори ORCID дуже важливі і для інших амбітних проектів МОН, запуск яких ми анонсуємо незабаром, тому ми просимо наших науковців своєчасно оновлювати інформацію у своїх профілях, а видавці українських наукових журналів повинні дбати про вказування ORCID авторів у метаданих. У процесі надсилання рукопису більшість провідних наукових журналів світу запитує в авторів про ORCID, тож наші редакції також повинні якнайшвидше перейняти цю практику.

– Повернімося до **Open Ukrainian Citation Index**. Судячи з ваших слів, він базуватиметься все ж таки на міжнародній платформі, де буде зібрано цитування з багатьох країн. Як звідти виокремити конкретно український сегмент цитування?

– Звісно, проект урахуватиме не тільки метадані українських видань. Щоб виокремити український сегмент, ми створимо окреме програмне забезпечення та інтерфейс, де будуть спеціальні пошукові фільтри, корисні насамперед українським користувачам. Це, зокрема, швидкий перегляд публікацій з журналів, що належать до Переліку наукових фахових видань України. Зверніть увагу, що в новому порядку значно зросли вимоги до рецензування рукописів. Тому ми хочемо реалізувати в Open Ukrainian Citation Index фільтр, який дозволяв би приховувати метадані журналів, які було вилучено з переліку, зокрема, за порушення академічної доброчесності.

Також вважаю, що новий інструмент дозволить успішніше боротися з неетичною практикою надмірного самоцитування, чим зараз зловживають користувачі деяких альтернативних ресурсів, не захищених перед такими маніпуляціями. Користувачі Open Ukrainian Citation Index зможуть перевірити, звідки надходять цитування до конкретного документа, а в разі виявлення «дивної поведінки» – порушити питання щодо якості рецензування та допустимості перебування журналу в переліку фахових. Таким чином сподіваємося, що нова база стане ще й інструментом громадського контролю наукової доброчесності.

– У презентації **Open Ukrainian Citation Index** ви наголосили, що цей проект потрібен передусім для оцінки публікаційної активності представників соціогуманітарних наук. Поясніть, будь ласка.

– Річ у тому, що деякі галузі соціогуманітарних наук, такі як, наприклад, право, лінгвістика, літературознавство, соціологія, державне управління, політологія часто мають певну національну спрямованість, і результати таких досліджень, отримані в одній країні, не обов'язково будуть корисними й цікавими для дослідників з інших країн. Тому деяким вітчизняним соціогуманітарним журналам об'єктивно буде важко потрапити до комерційних баз даних через політику відбору контенту, а не через низький рівень опублікованих статей. Оскільки такої специфіки не мають природничі журнали, ми зробили в презентації акцент саме на соціогуманітарних науках, бо українські видання із цих дисциплін значно менше представлені в реферативних базах. Майбутній проект, звісно, індексуватиме й метадані українських природничих журналів, а це аж ніяк не означає, що вітчизняні соціогуманітарні видання повинні перестати прагнути бути представленими в Scopus і WoS.

– Що потрібно для успішного запуску проекту і чи складно буде його реалізувати? Чи достатньо працівників редакцій українських журналів, щоб упоратися з додатковою роботою?

– Загалом проект має два важливі складники: назвімо їх «технічна» та «ідеологічна». Пер ший потребує проектування бази даних, написання

скрипта, що витягуватиме дані з Crossref або Open Citations Corpus і проводитиме певні операції з даними. Також потрібно розробити веб-інтерфейс, який дозволить користувачам здійснювати пошук і переглядати дані щодо цитувань.

Другий складник – це довіра до редакцій українських наукових журналів і їх підтримка. Ми свідомо робимо наголос на тому, що ресурс відкритий. Проект відкритий для всіх. Тобто, на відміну від комерційних продуктів, тут редакції журналу не потрібно чекати роками, поки розглянуть її заявку. Достатньо впорядкувати метадані журналу. А в цьому, я вважаю, повинен бути зацікавлений кожен український видавець, без будь-яких додаткових стимулів, бо насамперед це свідчить про повагу редакції до своїх авторів. Редакція приймає рукопис від автора і обіцяє, що зробить усе можливе, щоб донести результати дослідження до якомога більшої кількості читачів.

Чи достатньо працівників? У згаданій реєстраційній агенції Crossref, яка нині обслуговує понад 10 тисяч видавців зі 114 різних країн світу, працюють лише 35 людей. Звичайно, міністерство наполягатиме, щоб фахівці Державної науково-технічної бібліотеки України розробили ще додаткові покрокові інструкції для редакцій українських наукових видань, але успіх проекту залежить передусім від доброї волі та відповідальної поведінки кожного українського вченого, видавця, бібліотекаря, керівника. Тому ще раз закликаю всіх узяти активну участь у програмі Cited-by від Crossref і в підтримці Initiative for Open Citations. Команда Міністерства освіти і науки України й ДНТБ відкриті до конструктивного діалогу, і ми дуже сподіваємося, що представники українських редакцій відгукнуться на нашу ініціативу.

([вгору](#))

Додаток 27

02.08.2018

Український індекс наукового цитування

Нещодавно Міністерство освіти і науки (МОН) України повідомило про плани запуснути відкритий український індекс наукового цитування до кінця поточного року (<https://goo.gl/TDmcs4>) ([Національна академія наук України](#)).

Цей індекс повинен базуватись на сервісі агентства Crossref, яке додатково пропонує всім клієнтам безкоштовно долучитися до проекту Initiative for Open Citations – Ініціативи з відкриття цитувань, тобто розміщення пристатейних переліків джерел у відкритому доступі. Зрозуміло, що для того, щоб долучитись до цієї ініціативи, видання повинно мати належним чином побудований веб-ресурс та отримувати цифрові ідентифікатори DOI.

МОН України ініціює цю новацію, вважаючи, що варто до неї долучатися, пов'язуючи її з ухваленням нової редакції [Порядку формування](#)

[Переліку наукових фахових видань України \(наказ МОН від 15.01.2018 № 32\).](#)

Деякі журнали НАН України вже від 2014 р. викладають повні переліки посилань у відкритий доступ. Так, усі академічні наукові періодичні видання, які отримують цифрові ідентифікатори DOI у Передплатному агентстві «Укрінформнаука», від дня реєстрації першого індексу зобов'язані розміщувати повні переліки посилань до кожної статті на відповідній сторінці у форматі, придатному для наукометричних баз.

Серед цих журналів чотири загальноакадемічні видання: «Вісник Національної академії наук України», «Доповіді Національної академії наук України», «Наука та інновації» (та його англomовна версія «Science and Innovation»), «Космічна наука і технологія».

А також усі наукові фахові періодичні видання, випуск яких ВД «Академперіодика» здійснює за Програмою підтримки журналів НАН України:

[«Демографія та соціальна економіка»](#)

[«Економіка промисловості»](#)

[«Економіка та право»](#)

[«Журнал математичної фізики, аналізу, геометрії»](#)

[«Кибернетика и вычислительная техника»](#)

[«Металлофізика и новейшие технологии»](#)

[«Мінералогічний журнал»](#)

[«Проблемы криобиологии и криомедицины»](#)

[«Радиофізика и радиоастрономия»](#)

[«Український географічний журнал»](#)

[«Ukrainian Journal of Physics»](#)

[«Управляющие системы и машины»](#)

[«Успехи фізики металлов»](#)

[«Semiconductor Physics, Quantum Electronics & Optoelectronics»](#)

Детальніше про ініціативу відкритого цитування можна прочитати на ресурсах ПА «Укрінформнаука»: http://u-i-n.com.ua/ua/news/?news_id=39 та Науково-видавничої ради НАН України: <https://goo.gl/LVbfy5>.

Запрошуються й інші академічні видання долучатись до продуктивної міжнародної ініціативи з метою підвищення видимості та збільшення кількості цитувань вітчизняних наукових статей.

(вгору)

Додаток 28

23.08.2018

Україні буде реалізовано 70 регіональних стартапів у рамках секторальної підтримки ЄС, – Геннадій Зубко

У 2018 р. розпочнеться реалізація 70 регіональних проєктів за кошти Європейського Союзу в рамках Програми підтримки секторальної політики

України. Це перші 70 регіональних стартапів, які перемогли в конкурсному відборі за 5 напрямками: інноваційна економіка та інвестиції, сільський розвиток, розвиток людського потенціалу, розвиток туризму, загальноукраїнська солідарність. Це ще один напрямок потужної держпідтримки розвитку громад та розбудови їхньої інфраструктури. Про це повідомив Віце-прем'єр-міністр – Міністр регіонального розвитку, будівництва та ЖКГ України Г. Зубко, коментуючи прийняття відповідного урядового розпорядження про затвердження проектів ([Урядовий портал](#)).

Він зазначив, що конкурсною комісією, сформованою за участі представників різних міністерств, народних депутатів та громадськості, всього було допущено до розгляду 507 проектів майже зі всіх регіонів України.

Так, серед 70 проектів-переможців найбільше проектів по Львівській області – 12 проектів; Хмельницькій – 10; по 1 проекту у Миколаївській, Донецькій, Рівненській, Вінницькій, Житомирській, Черкаській, Луганській областях, МОН – 9 проектів, по 1 проекту у Мінагрополітики і Мінрегіону. Загальна сума фінансування – понад 600 млн грн.

За напрямками перемогли:

- інноваційна економіка та інвестиції – 17 проектів;
- сільський розвиток – 11 проектів;
- розвиток людського потенціалу – 18 проектів;
- розвиток туризму – 16 проектів;
- загальноукраїнська солідарність – 8 проектів.

«Найбільш креативні і інноваційні стартапи – створення інноваційного кластеру «Регіональний інноваційний НУВ» (Миколаївська обл.); створення Карпатської мережі регіонального розвитку (Львівська, Закарпатська, Івано-Франківська і Чернівецька обл.); будівництво радіотелевізійної передаючої станції в Попаснянському районі на Луганщині; розвиток сільського підприємництва та інфраструктури агротуристичного кластера «ГорбоГори» (Львівська обл.); розбудова спортивно-культурного простору на набережній р.Тетерів у місті Житомир», – повідомив Г. Зубко.

Нагадаємо, у 2016 р. було підписано Угоду № 1 між Урядом України та Європейською Комісією, що діє від імені Євросоюзу, до Угоди про фінансування Програми підтримки секторальної політики – Підтримка регіональної політики України (ENPI/2013/024-517) – від 27 листопада 2014 р. В рамках цієї Додаткової угоди передбачається фінансова підтримка соціальної, економічної та територіальної згуртованості України і підвищення добробуту громадян по всій країні і цілей, які визначені в Державній стратегії регіонального розвитку на період до 2020 р.

([вгору](#))

26.07.2018

Степан Кубів презентував новий механізм державного стимулювання винахідництва в Україні

26 липня Перший віце-прем'єр-міністр України – Міністр економічного розвитку і торгівлі С. Кубів презентував новий механізм державного стимулювання створення і використання винаходів (корисних моделей) та промислових зразків ([Урядовий портал](#)).

Проект спрямований на забезпечення доступу винахідників, новаторів, малих та середніх підприємств до спеціалізованих баз даних патентної інформації та навчальних матеріалів, а також зміцнення технологічного та інноваційного потенціалу таких користувачів.

С. Кубів зазначив, що ініціатива передбачає організацію та проведення на конкурсних засадах відбору проектів, пов'язаних зі створенням та використанням винаходів, корисних моделей, промислових зразків, ноу-хау та інших результатів інтелектуальної, творчої діяльності та подальшу державну підтримку їх комерційної реалізації.

«Проекти відбиратимуться на прозорому конкурсі із застосуванням платформи ProZorro. Це модель, коли реалізація соціально або ринково доцільного винаходу співфінансується державою та приватним інвестором. Такий механізм уже давно використовується у світі. В Ізраїлі, наприклад, така модель партнерства держави з винахідниками дозволила суттєво посилити start-up рух та значно збільшила кількість інновацій та винаходів в країні», – розповів С. Кубів.

«Сьогодні вже започатковано 71 національний проект та понад 600 центрів стимулювання інновацій у всьому світі. Ми переймаємо цей досвід та запроваджуємо моделі, які адаптовані до українських реалій та потреб», – повідомив заступник Міністра економічного розвитку і торгівлі М. Тітарчук.

Реалізація пілотної ініціативи відбуватиметься у рамках роботи Центрів підтримки технологій та інновацій спільно Мінекономрозвитку та Державною інноваційною фінансово-кредитною установою. Конкурсний відбір проектів розпочнеться у вересні 2018 р. і триватиме до 31 грудня 2019 р. Планується відібрати 30 проектів, обсяг фінансування складе 19,5 млн грн.

Конкурсна комісія буде оцінювати новизну проектів, можливість впровадження, соціальну або ринкову доцільність, вид охоронного документа, ступені розробки та термін впровадження винаходу. До критеріїв відбору належать наявність співінвестора (обов'язково), а також оцінка команди проекту, ринку, перспективності проекту, патентної чистоти, терміну впровадження проекту.

Більш детально можна подивитися у презентації: <http://bit.ly/2LRczun>.
([вгору](#))

28.08.2018

МОН вийшло на фінішну пряму з підготовки Стратегії інноваційного розвитку України, яка стане основою для подальших змін у сфері – очільник директорату інновацій Дар'я Чайка

В Україні потрібно створити якісно нове законодавче поле для регулювання інноваційної діяльності, і МОН зараз активно працює над цим питанням. Про це зазначила генеральний директор директорату інновацій та трансферу технологій МОН Д. Чайка під час дискусії на Міжнародному форумі Innovation-2018, що пройшов у Києві 27 серпня 2018 р. ([Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України](#)).

Вона уточнила, що йдеться про закладення нових підходів у розвитку інновацій, трансферу технологій та підтримки стартапів, а також унормування тих прогалин, що є зараз.

«Наша головна мета – створити такі умови та екосистему, щоб з одного боку винахідник, який бажає комерціалізувати свої розробки, а з іншого – підприємець, що хоче випускати інноваційну продукцію, могли це зробити. Щоб вони могли отримати знання, навички, мали необхідну інфраструктуру, чіткі «правила гри» в правовому полі. Саме на це направлена Стратегія інноваційного розвитку України, що розробляється Міністерством. Наразі ми вже вийшли на фінішну пряму в її підготовці. Цей документ стане основою для подальших якісних змін на рівні законодавства», – зауважила Д. Чайка.

Спільно з міжнародними експертами учасники дискусії розглянули проект Стратегії, а також обговорили питання запуску Національного фонду досліджень, перспективи розвитку комічних досліджень тощо.

Загалом форум складався з 2 сесій та Конкурсу стартап-проектів. До заходу долучилися експерти, винахідники, виробники інноваційної продукції, засновники startup- та spin-off компаній, акселератори інноваційних проектів, представники технологічних парків Іспанії, Литви, Хорватії, Болгарії та інших країн.

Під час сесій вони торкнулися таких питань як інноваційний розвиток в Україні та світі, нові українські розробки, залучення представників малого та середнього бізнесу до співпраці з наукою тощо.

У фінал Конкурсу стартапів було відібрано 8 команд, які мали можливість презентувати свої розробки міжнародному журі. Переможцями стали В. Стаценко з Дніпровського національного університету ім. Олеся Гончара зі стартапом «ТЕПЛІ СТІНИ – енергоактивна теплоізоляція будівель» та Д. Красніков зі стартапом «Ausweis.io – розумний доступ до об'єктів». Переможці отримають TravelGrant від головного організатора заходу (Консорціум EEN-Ukraine) для представлення своїх розробок на InvestForum-2018 (Halle, Germany).

([вгору](#))

07.08.2018

У вересні стартують тренінги з інноваційної діяльності – пройти їх може кожен охочий

З 28 вересня 2018 р. починаються тренінги з трансферу технологій та управління інноваційною діяльністю, долучитися до яких може кожен охочий. Тренінги розроблені Міністерством освіти і науки та ДНУ «Український інститут науково-технічної експертизи та інформації» за підтримки Національної академії наук ([Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України](#)).

«Ми не ставимо жодних обмежень щодо того, хто може проходити курс, і запрошуємо взяти участь у ньому всіх, кому це може бути цікаво. Звісно, найбільш корисним він буде для науковців та винахідників, представників вишів, а також стартаперів», – розповіла генеральний директор директорату інновацій та трансферу технологій МОН Д. Чайка.

Вона відзначила, що серед лекторів будуть різні представники інноваційної сфери – як самі науковці, що змогли успішно реалізувати свої винаходи, так і відомі експерти від бізнесу, венчурних фондів, R&D компаній.

«Щоб забезпечити роботу справді фахових та досвідчених спікерів, нам довелося зробити навчання платним, однак я хочу підкреслити, що його вартість є мінімальною. У ціну закладено лише витрати на роботу лекторів та комунальні послуги. Всі інші питання були забезпечені фахівцями МОН та УкрІНТЕІ», – повідомила очільник директорату.

Курс складатиметься з 2 блоків по 52 академічні години. Він поєднуватиме і очне, і заочне (онлайн) навчання. Заняття проводитимуть раз на тиждень.

Пройти можна буде як обидва блоки, так і один з них. Загальна вартість становитиме 2,5 тис грн, а за один блок – 1,3 тис грн.

У першому блоці розглядатимуть такі теми:

- Діяльність підрозділів з питань трансферу технологій, інноваційної діяльності та інтелектуальної власності закладів вищої освіти (ЗВО) та наукових установ (НУ). Політика у сфері охорони інтелектуальної власності та трансферу технологій ЗВО і НУ. Технологічний аудит;

- Міжнародні інструменти трансферу технологій;

- Оцінка вартості та облік об'єктів права інтелектуальної власності;

- Розпорядження майновими правами інтелектуальної власності у ЗВО та НУ. Захист прав інтелектуальної власності.

Другий блок включатиме:

- Маркетингові, патентні та патентно-кон'юнктурні дослідження об'єктів права інтелектуальної власності;

- Розробка бізнес-плану з комерціалізації об'єктів права інтелектуальної власності. Взаємодія з потенційними інвесторами;

- Способи та основні етапи комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності;

- Інноваційна інфраструктура. Академічне підприємництво.

Після проходження курсу його слухачі зможуть готувати бізнес-плани з комерціалізації своїх розробок, оцінювати їх ринкову вартість, визначати межі роялті, проводити маркетингові дослідження тощо. Отримання відповідних знань буде підтверджено сертифікатами.

Дізнатися більше інформації про курс та умови участі можна за [посиланням](#).

([вгору](#))

Додаток 32

12.07.2018

Засідання Президії НАН України 11 липня 2018 року

11 липня 2018 р. під головуванням президента Національної академії наук України академіка Б. Патона відбулося чергове засідання Президії НАН України ([Національна академія наук України](#)).

У межах зібрання відбулося підписання Меморандуму про співробітництво між Національною академією наук України та Державним агентством з енергоефективності та енергозбереження України (Держенергоефективності). Документ підписали президент НАН України академік Б. Патон і Голова Держенергоефективності С. Савчук. Сторони розглядають своє співробітництво як інструмент для ефективного використання наукового та технічного потенціалів НАН України для виконання завдань, які стоять перед Держенергоефективності України, та, серед іншого, домовилися:

- забезпечувати створення необхідних умов для ефективного формування і реалізації інноваційних та інвестиційних програм з реконструкції та модернізації енергетичної галузі з метою підвищення її енергоефективності та впровадження технологій з використанням відновлюваних джерел енергії;

- сприяти здійсненню досліджень у сфері ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів, енергозаощадження, відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива;

- забезпечувати створення необхідних умов для ефективної взаємодії науки й державних структур, формування і реалізації інноваційних та інвестиційних програм з реконструкції і модернізації енергетичної галузі з метою підвищення її енергоефективності та впровадження технологій з використанням відновлюваних джерел енергії.

Голова Держенергоефективності Сергій Савчук виступив із доповіддю «Державна політика у сфері енергоефективності та відновлюваної енергетики України».

([вгору](#))

11.07.2018**Засідання Президії НАН України**

Учасники чергового засідання Президії НАН України заслухали і обговорили доповідь директора Інституту відновлюваної енергетики НАН України члена-кореспондента НАН України С. Кудрі «Відновлювана енергетика: енергоефективність, економіка, екологія» ([Національна академія наук України](#)).

В обговоренні взяли участь академік НАН України Б. Патон, голова Державного агентства з енергоефективності та енергозбереження України С. Савчук, директор Інституту проблем матеріалознавства ім. І. М. Францевича НАН України академік НАН України Ю. Солонін, директор Інституту технічної теплофізики НАН України академік НАН України Ю. Снежкін, академік-секретар Відділення фізико-технічних проблем енергетики НАН України, директор Інституту електродинаміки НАН України академік НАН України О. Кириленко, заступник міністра освіти і науки України доктор фізико-математичних наук М. Стріха, директор Головної астрономічної обсерваторії НАН України академік НАН України Я. Яцків, голова Наукового комітету Національної ради України з питань розвитку науки і технологій при Кабінеті Міністрів України, завідувач відділу Інституту загальної та неорганічної хімії ім. В. . Вернадського НАН України академік НАН України А. Білоус.

Академік НАН України Б. Патон привітав присутнього на засіданні Президії НАН України голову Державного агентства з енергоефективності та енергозбереження України С. Савчука й повідомив про заплановане підписання Угоди про співпрацю між НАН України та Держенергоефективності України, наголосивши, що відновлювана енергетика – важлива і перспективна для України галузь економіки.

Але передусім він запропонував заслухати доповідь, присвячену здобуткам науковців Академії у цій галузі. У доповіді, яку виголосив член-кореспондент НАН України С. Кудря, було висвітлено питання розвитку технологій використання відновлюваних джерел енергії в Україні, що набули особливого значення після її приєднання до Європейського Енергетичного Співтовариства у 2010 р. Разом з тим НАН України почала приділяти увагу дослідженням з відновлюваної енергетики значно раніше. Так, у грудні 2003 р. з метою розвитку та координації цих досліджень було створено Інститут відновлюваної енергетики НАН України. Серед здобутків цього інституту відзначалися розробки для забезпечення стабільної роботи енергосистем при використанні відновлюваних джерел, підвищення ефективності малих гідроелектростанцій. Також науковцями інституту спільно з фахівцями Держенергоефективності України було розроблено Національний план дій з відновлюваної енергетики до 2020 р., затверджений Кабінетом Міністрів України.

Для Національної академії наук України принципово важливим є налагодження тісного, довгострокового і ефективного співробітництва з Державним агентством з енергоефективності та енергозбереження України, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в галузі відновлюваної енергетики та багатьох інших сферах. У зв'язку з цим й було заплановано підписання відповідної Угоди, що передбачає взаємодію Академії та Агентства з багатьох важливих питань розвитку відновлюваної енергетики та енергозбереження.

Було висловлено сподівання, що Агентство дієво сприятиме залученню державних органів та провідних підприємств до використання новітніх науково-технічних розробок НАН України в цих галузях.

([вгору](#))

Додаток 34

31.08.2018

Гльєнко Б., учений секретар Інституту газу НАН України

Навіщо й кому ми оплачуємо «зелений» тариф?

<...> Про комерційний бік питання. Практично всі заходи з «порятунку» планети від глобального потепління здійснюються за рахунок коштів платників податків, а прибуток від їхньої реалізації дістається, природно, приватним компаніям. Можливі, зрозуміло, винятки, наприклад країни Близького Сходу, причому тут застосування ВДЕ розглядається, швидше, як можливість поліпшення екологічної обстановки ([DT.UA](#)).

До розуміння цієї ситуації слід віднести той факт, що на XXI Всесвітньому енергетичному конгресі в Монреалі у вересні 2010 р., у роботі якого я брав участь у складі делегації Українського науково-технологічного центру, один із чотирьох дискусійних круглих столів було спеціально присвячено питанню прозорого фінансування енергетичних проектів. Тут же, на конгресі, тодішнім головою Європарламенту Є. Бузеком був проголошений екологічний та енергетичний пакет, який став програмою «20–20–20», що передбачає досягнення частки відновлюваних ресурсів (ВДЕ) до 20 % у загальному обсязі споживання енергії.

У [статті в DT.UA](#) вказувалося на витратний механізм застосування ВДЕ, що не витримують конкуренції з традиційними джерелами енергії й потребують відповідних дотацій (з бюджету, зрозуміло). Зокрема, за оцінками економіста в галузі зміни клімату Р. Тола, для досягнення зазначених 20 % ВДЕ від початку визначена Єврокомісією сума в 70 млрд євро (0,54 % ВВП ЄС) збільшиться до 209 млрд євро (1,3 % ВВП). Скорочення частки викидів до 30 % відповідно до рішення екологічного форуму в Копенгагені, яке підтримала Європада, обійдеться Європі в 450 млрд євро (2,9 % ВВП). Усе це вже стало стримуючим фактором реалізації програм «зеленої» енергетики в Європі.

Зазначений і подальший розвиток подій послужив приводом до зміни пріоритетів Євросоюзу щодо розвитку енергетики до 2030 р. 30 листопада 2016 р. Єврокомісія оприлюднила оновлений пакет документів із переглянутих директив, екологічних експертиз, досліджень і нових правил, які визначають майбутнє енергетики в Європейському Союзі до 2030 р. Головною його особливістю є відмова від преференцій щодо ВДЕ порівняно з генераторами енергії на викопному паливі. Виняток зроблено для енергетичних установок, які використовують ВДЕ потужністю менш як 500 кВт, а також для інноваційних технологій і вже існуючих об'єктів генерації.

Переваги застосування відновлюваних джерел енергії не такі однозначні. Це значні витрати таких невідновлюваних ресурсів, як сталь, алюміній і мідь для об'єктів вітроенергетики, використання земельних ресурсів для СЕС, екологічно небезпечне та витратне виробництво сонячних панелей, наслідки впливу на живу природу.

Водночас застосування ВДЕ допомагає вирішити проблеми резервного забезпечення електроенергією, децентралізованого тепло- і енергозабезпечення. Розвиток біоенергетики сприяє ефективній утилізації сільськогосподарських відходів і продуктів їхньої переробки, забезпечує створення нових робочих місць. У вже згадуваній публікації в DT.UA були наведені приклади успішного «безтарифного» застосування відходів сільськогосподарського виробництва (наприклад лушпайки соняшнику) як заміника природного газу в теплоенергетиці та промислових печах (за розробками Інституту газу НАН України). Причому за минулі чотири роки кількість таких об'єктів збільшилася. Термін окупності цих розробок – не більше року. У цьому напрямі успішно працюють інститути Національної академії наук – вугільних енерготехнологій, теплофізики та інші.

Безумовно, розвиток такого важливого напрямку, як відновлювана енергетика, потребує зваженого підходу та подальшого розвитку. Але важливо визначитися – якою ціною? Тому, повертаючись до обговорюваної в цій статті проблеми, переймемося запитанням: чи потрібний найвищий у Європі «зелений оброк» для громадян країни з найнижчим рівнем ВВП на душу населення? Не кажучи вже про те, чи потрібний він узагалі? Відповівши на ці запитання, Україна зможе акумулювати й впроваджувати з максимальною вигодою для громадян і генеруючих компаній новітні ідеї та технології виробництва та доставки електроенергії.

[Повний текст](#)
(вгору)

Кубальский О., Президиум НАН Украины; Грачев О., Хоревин В., ГУ «Институт исследований научно-технического потенциала и истории науки им. Г.М. Доброва НАН Украины»

Международные академические организации // Международные и национальные научные организации как фактор формирования глобального научного сообщества (Киев, 15–17 мая 2017 г.). – Киев: «Наш формат», 2017. – С. 91–99.

3. Всемирные международные академические организации, состоящие из индивидуальных членов – известных ученых из разных стран

Каждая организация, отнесенная к этой группе, имеет свое конкретное направление деятельности. В частности, Всемирная академия искусств и наук занимается решением преимущественно общих проблем развития мировой цивилизации; Всемирная академия наук – преодолением отставания развивающихся стран от развитых; Глобальная (всемирная) молодая академия пытается обеспечить реализацию молодых ученых как в науке, так и в политике. Характерной чертой этих организаций является наличие в их структуре таких составляющих: попечителей (покровителей), исполнительного органа и академического сообщества.

Всемирная академия искусств и наук (World Academy of Art and Science, WAAS) основана в 1960 г. выдающимися личностями, обеспокоенными последствиями бурного роста знаний. Деятельность WAAS направлена на решение глобальных проблем, связанных с социальными и политическими последствиями накопления знаний. Дух WAAS можно выразить словами Альберта Эйнштейна: «Творения нашего ума должны быть благословением, а не проклятием для человечества», а ее девиз – «Лидерство в мыслях, которое ведет к действию». Сейчас в WAAS входят 730 членов из всех уголков мира, представляющие все отрасли естественных, социальных и гуманитарных наук, искусства, а также педагоги, политические лидеры, дипломаты и руководители ведущих международных организаций. Среди членов WAAS – президенты национальных академий наук, бывшие президенты стран, члены Римского клуба. Наиболее значительно представлены в WAAS США (119 членов), Великобритания (28), Италия (25), Индия (23), Канада (19), Испания (15), Франция и Швеция (по 12). Остальные 70 стран представлены 1–10 участниками, среди них три представителя Украины, в том числе президент НАН Украины, академик НАН Украины Б. Е. Патон.

Главный офис WAAS расположен в США, а ее представительства действуют в Европе и Индии. Управление WAAS осуществляют два органа: исполнительный комитет и совет попечителей. В состав исполнительного комитета входят президент, главный исполнительный директор, председатель совета, казначей и сопредседатель комитета по сбору средств,

генеральный секретарь, бывший президент и еще один член. Совет попечителей состоит из 17 членов, включая членов исполнительного комитета. Кандидаты в WAAS выдвигаются членами WAAS, рассматриваются комитетом по выдвижению кандидатур, избираются непосредственно членами WAAS и утверждаются советом попечителей WAAS. Президент WAAS – Г. Гургулину де Соуза (Heitor Gurgulino de Souza), бразильский ученый в области физики, президент всемирного университетского консорциума, вице-президент Римского клуба.

Деятельность WAAS осуществляется в таких направлениях:

√ *новая парадигма* – изучение первопричин многочисленных проблем для формулирования комплексной политической стратегии, ориентированной на реалии, потребности и новые возможности XXI века;

√ *трансдисциплинарный диалог об индивидуальности* – изучение сущностного характера индивидуальности и ее роли в социальном развитии, ее многочисленных оригинальных проявлений, определение лучших средств воспитания индивидуальности через образование;

√ *запрет ядерного оружия*;

√ *новая экономическая теория* – в сотрудничестве с Римским клубом разработка новой, гуманистической теории экономики, которая отражает недавние изменения, обусловленные экономикой, основанной на услугах, глобализацией и т. д.;

√ *вызов глобальной занятости*;

√ *пределы рациональности* – исследование практической философии рациональности в различных областях знаний для выявления отклонений от них и определения способов их компенсации;

√ *новая парадигма глобального права* – определение взаимосвязи между социальными, политическими и правовыми аспектами глобального верховенства права для определения общего подхода к исследованиям эволюции глобального управления.

Всемирный университетский консорциум создан в 2013 г. для реализации инициативы WAAS по созданию глобальной системы высшего образования, ориентированной на новые возможности и проблемы.

В своей деятельности WAAS стремится к детальному исследованию сущности общественных процессов, избегая упрощений и механического переноса представлений о природе мира, сформированных в результате последних научных достижений, особенно в области наук о жизни, на мировое сообщество.

Всемирная академия наук (World Academy of Sciences, WAS) основана в 1983 г. с участием Абдуса Салама, пакистанца по происхождению, лауреата Нобелевской премии 1979 г. в области физики, и 20 других членов-учредителей. В 2016 г. в WAS насчитывалось 1176 членов из 90 стран мира, которые избраны пожизненно на основании их международно признанных научных достижений. Среди членов WAS 15 Нобелевских лауреатов. 85 % членов WAS живут и работают в развивающихся странах. До

2004 г. WAS называлась Академией наук Третьего мира (Third World Academy of Sciences). Современное название – Всемирная академия наук для развития науки в развивающихся странах (World Academy of Sciences for the Advancement of Science in Developing Countries) – эта организация получила в 2013 г.

Начиная с 1991 г. действует соглашение между WAS и ЮНЕСКО, по которому ЮНЕСКО взяла на себя функцию управления средствами и персоналом WAS как одной из программ ЮНЕСКО. По закону, принятому правительством Италии в 2004 г., предусмотрено ежегодное выделение финансовых средств для WAS. Представители правительства Италии в ЮНЕСКО являются членами руководящего комитета WAS, который ежегодно проводит встречи для обсуждения финансовых вопросов. Штаб-квартира WAS находится при Международном центре теоретической физики имени Абдуса Салама в г. Триест, Италия.

Основная цель WAS заключается в содействии развитию научного потенциала, распространении передового опыта в области устойчивого развития в развивающихся странах и преодолении отставания этих стран от более развитых. Финансовую помощь WAS предоставляют многочисленные организации, в том числе Министерство иностранных дел Италии; Шведское агентство по международному развитию; Постоянный комитет по научно-техническому сотрудничеству (КОМСТЕК) Организации исламского сотрудничества, корпорация Lenovo, Американская ассоциация содействия развитию науки (AAAS), Кувейтский фонд развития науки, Фонд Elsevier, Министерство исследований, науки и техники Исламской Республики Иран, Африканский союз; Национальная академия наук США, Китайская академия (Тайвань) и Академия наук Чили.

Деятельность WAS реализуется через связанные с ней организации и пять региональных центров, расположенных в городах Рио-де-Жанейро (Бразилия), Пекин (Китай), Александрия (Египет), Бангалор (Индия) и Претория (ЮАР).

Высшим органом WAS является ежегодная генеральная ассамблея всех ее членов, уполномоченная решать все вопросы ее функционирования. В работе генеральной ассамблеи принимали участие выдающиеся личности – руководители Индии, Ирана, Китая и других стран, известные политики. Повседневную работу WAS осуществляет совет, который избирается на генеральной ассамблее на три года.

На период 2016–2018 гг. совет WAS состоит из президента, Бай Чунли (президент Академии наук КНР), предыдущего президента, пяти вице-президентов, генерального секретаря; казначея и членов совета, среди которых представители Африки, арабского региона, Центральной и Южной Азии, Восточной и Юго-Восточной Азии, Латинской Америки и Карибского бассейна.

Региональные центры WAS ежегодно отбирают до 25 способных молодых ученых в возрасте до 40 лет, которые имеют не менее 10 международных публикаций; им предоставляют членство в WAS на пятилетний срок.

WAS создала разветвленную систему программ для поддержки ученых из развивающихся стран. Такие программы включают стипендии для получения ученой степени ежегодно для 470 человек; стажировку после получения научной степени – от 6 месяцев до трех лет в Бразилии, Индии, Иране, Кении, Малайзии, Мексике, Пакистане и Таиланде; исследовательские гранты в области фундаментальных исследований для отдельных ученых, групп ученых и объединений ученых из 81 развивающейся страны; организацию научных форумов и предоставление стипендий ученым из стран со слабо развитой научной инфраструктурой для проведения исследований в более развитых странах. WAS финансирует программы предоставления грантов исследователям из некоторых развивающихся стран для приобретения оборудования, расходных материалов и подготовки специалистов. WAS выделяет средства для организации международных и региональных конференций, поддержки зарубежных командировок исследователей. Пять современных центров созданы WAS совместно с Академией наук КНР в Пекине для проведения исследований, обучения и повышения квалификации специалистов из развивающихся стран.

Многочисленные награды WAS направлены на различного вида поощрения ученых из стран Третьего мира. Медаль Абдуса Салама учреждена в 1995 г.; с тех пор ею награждены 9 человек, в том числе директор

ЮНЕСКО и предыдущие президенты WAS. WAS совместно с компанией Lenovo предоставляет награды с выплатой 100 тыс. долларов за научные достижения ученым из стран Третьего мира. С 1996 г. WAS награждает своих членов за их научные достижения. Каждому награжденному WAS присуждает ежегодно девять премий в размере 15 тыс. долларов в следующих направлениях: сельскохозяйственные науки; биология; химия; науки о Земле, астрономия и изучение космоса; инженерные науки; математика; медицинские науки; физика и социальные науки. В WAS учреждены премии в честь выдающихся ученых и организаторов науки отдельным ученым из наименее развитых стран с выплатой 5 тыс. долларов, а с 2016 г. – именная премия ученым-женщинам из самых отсталых в технологическом и научном отношении стран с выплатой 4 тыс. долларов. WAS оказывает финансовую помощь национальным академиям наук, советам по научным исследованиям и министерствам науки и техники в разработке схем премий для молодых ученых следующих стран: Бангладеш, Боливия, Венесуэла, Вьетнам, Гватемала, Иордания, Иран, Колумбия, Коста-Рика, Куба, Кыргызстан, Монголия, Непал, Пакистан, Панама, Перу, Сирия, Таиланд, Тринидад и

Тобаго, Турция, Узбекистан, Филиппины и Шри-Ланка. WAS, Африканский союз и национальные министерства науки и техники вступают в партнерство с национальными научными академиями, советами по научным исследованиям и научными организациями высокого уровня в Африке для создания национальных наград Африканского Союза и WAS. В каждой стране-участнице ежегодно присуждаются две премии в размере 2 тыс. долларов в категориях «науки о жизни и Земле» и «фундаментальные науки, технологии и инновации». Каждый из пяти региональных центров WAS ежегодно присуждает премию в размере 3 тыс. долларов. Премии присуждаются поочередно по четырем направлениям: популяризация науки, разработка научного учебного материала, создание научных учреждений и научная дипломатия.

Глобальная (всемирная) молодая академия (Global Young Academy, GYA) официально основана в феврале 2010 года. Идея создания GYA созрела в дискуссиях лучших молодых ученых всего мира, которые были созданы Межакадемической группой экспертов по международным вопросам (IAP) для участия в ежегодных встречах новых лидеров на Всемирном экономическом форуме в 2008 и 2009 годах. Немецкая национальная академия наук «Леопольдина», Берлин-Бранденбургская академия естественных и гуманитарных наук, Молодая академия Германии и IAP оказали помощь GYA в получении начального финансирования от Фонда Фольксвагена. Офис GYA располагается в г. Галле, в административном здании Немецкой национальной академии наук «Леопольдина». Федеральное министерство образования и научных исследований Германии обеспечивает щедрое базовое финансирование для GYA.

GYA – уникальная международная академическая организация, которая объединяет выдающихся молодых ученых и специалистов и стремится создавать национальные организации молодых ученых во всем мире. Девиз GYA – быть «голосом молодых ученых всего мира». По уставу GYA членами организации могут быть активные ученые в возрасте в среднем 35 лет, получившие ученую степень (PhD) не позднее чем за 7 лет до вступления YA. Срок пребывания в GYA – 5 лет. Каждый год вместо ученых, находившихся в составе GYA в течение 5 лет, выбирают новых членов. Максимальное число членов GYA – 200 человек. В целом в начале 2017 г. с GYA были связаны ученые из 70 стран мира, включая 200 членов GYA из 54 стран и 134 человека (Alumni), ранее находившихся в рядах этой организации.

На протяжении пребывания в рядах GYA ее члены участвуют в разработке международной научной политики и решении вопросов, связанных с созданием и деятельностью национальных молодых академий. В 2016 г. 32 % общего количества членов GYA составляли женщины, 33 % – представители Европы, 28,5 % – Азии, 14,5 % – Северной Америки, 14 % – Африки, 6,5 % – Южной Америки, 3,5 % – Австралии. Большинство членов

GYA были из Великобритании (19 человек), США и Канады (14), Израиля (9), Германии (8), Малайзии и Австралии (по 7 человек), а на другие 47 стран мира приходилось от 1 до 6 членов GYA. Дисциплинарное распределение членов GYA: физика – 26 %, науки о жизни – 19,5 %, технические науки – 14 %, медицина – 11,5 %, социальные (9 %) и гуманитарные науки – 8 %, математика – 5,5 %, науки о Земле – 4,5 %, химия – 2 %.

В рамках своей глобальной компетенции GYA намерена сократить разрыв в научной сфере между развитыми и развивающимися странами благодаря объединению молодых ученых из разных стран. В GYA считают, что вклад молодых ученых в развитие общества должен быть результатом не только их профессиональных исследований, но и участия в научно-естественном образовании и просветительской деятельности.

Органы управления GYA: генеральная ассамблея как высший ее орган, состоящий из всех членов GYA, и исполнительный комитет. Исполнительный комитет избирается генеральной ассамблеей и состоит из двух сопредседателей, одного – резидента развивающихся стран, а другого – резидента развитых стран, и девяти членов. Выборы сопредседателей и членов исполнительного комитета проводятся ежегодно на очередном общем собрании тайным голосованием. В 2017 г. сопредседателями избраны по одному представителю Южно-Африканской республики и Великобритании. GYA поддерживается консультативным советом, состоящим из выдающихся ученых и организаторов науки.

Глобальными направлениями деятельности GYA являются наука и общества, научное образование и пропаганда науки, изучение исследовательской среды.

GYA также поддерживает создание и координацию работы национальных молодых академий во всем мире. С целью поддержки глобального сотрудничества между молодыми академиями GYA организовала первую всемирную встречу молодых академий в октябре 2012 г. в г. Амстердам, Нидерланды, и вторую – в ноябре 2015 г. в г. Стокгольм, Швеция. Третья всемирная встреча молодых академий запланирована на июль 2017 г. в г. Йоханнесбург (ЮАР). Помимо того, что GYA предлагает многочисленные возможности для национальных молодых академий путем проведения глобальных международных мероприятий, она также участвует в поддержании сотрудничества между молодыми академиями в определенных регионах. Первая и вторая региональные конференции молодых академий Африки были проведены в 2014 и 2016 годах. Третья региональная конференция запланирована на 2018 г. в г. Каир (Египет). Первая азиатская национальная конференция молодых академий состоялась в 2016 г., второе такое совещание запланировано на февраль 2018 г.

Молодые академии были созданы при поддержке GYA в 26 странах. В настоящее время 32 молодых академии и 11 их аналогов работают во всем мире, в том числе 16 организаций в Европе, 3 – в Северной и Южной

Америке, 11 – в Азии, 12 – в Африке. Уже предприняты шаги по созданию аналогичных организаций еще в трех странах.

Молодые академии и их аналоги в одних странах (Бурунди, Казахстан, Латвия, Либерия, Пакистан) функционируют самостоятельно, а в других являются составной частью национальных академий наук. Причинами возникновения молодых академий были: желание молодых ученых реализовать свой интеллектуальный потенциал, невозможность выразить свое отношение к происходящему в научно-технической сфере, малоэффективные механизмы финансирования начинающих, снижение интереса учащейся молодежи, особенно в развитых странах мира, к исследовательской деятельности в области естественных и технических наук, недостаточное внимание членов национальных академий наук к общению с молодежью.

Кандидаты в члены молодых академий должны быть в возрасте 25–45 лет, получить ученую степень в течение последних 3–10 лет, работать на научных должностях в стране, иметь публикации в рейтинговых журналах. Продолжительность членства была установлена в среднем до 5 лет и предусматривает деятельность, направленную на решение актуальных научных проблем и осуществления диалога науки и общества.

Деятельность молодых академий, которые прошли период становления, направлена на решение актуальных вопросов, стоящих перед научной молодежью в этих странах. В тех странах (Австрия, Германия, Нидерланды, Швеция), где национальные академии наук достаточно активны в поддержке молодежи и существуют многочисленные фонды, молодые академии ориентированы на решение проблем, имеющих общенаучное или важное общественное значение. В таких случаях они являются флагманами научной молодежи своих стран. В других странах, где научная система находится в процессе реформирования или создания, деятельность молодых академий в основном направлена на различные виды поддержки исследовательской работы научной молодежи, решение вопросов ее трудоустройства и жизнедеятельности.

Научный консультативный совет Генерального секретаря ООН (UN Secretary General's Scientific Advisory Board, UN SAB) является одной из важных экспертных организаций, созданных в 2013 г. для предоставления консультаций организациям системы ООН по вопросам научной, технологической и инновационной поддержки устойчивого развития стран мира. UN SAB опирается в своей работе на ЮНЕСКО и обобщает коллективный потенциал всех соответствующих научных отраслей с должным учетом социальных и этических аспектов устойчивого развития.

UN SAB состоит из 25 выдающихся ученых, представляющих все регионы мира, а также основные дисциплины и их подразделения, связанные с многочисленными научными исследованиями в интересах устойчивого развития. Члены совета выполняют свои функции в течение двух лет с

возможным продлением полномочий еще на два года. Изменения в составе UN SAB проводятся с согласия Генерального секретаря ООН.

UN SAB подготовил в последнее время такие документы, касающиеся будущего развития цивилизации: «Наука и повестка дня для устойчивого развития до 2030 года»; «Оценка рисков изменения климата»; «Краткое изложение политики: продовольственная безопасность и здоровье»; «Знание коренных народов и местные знания для устойчивого развития».

([вгору](#))

Додаток 36

03.07.2018

**Епископоян Л., доктор биологических наук, профессор
Научное сообщество – не политическая партия**

<...> Рано или поздно присуждать научные степени и звания будут в университетах и крупных НИИ. Сегодня подавляющее большинство вузов Армении не согласно взять на себя эти функции, понимая, что спецсоветы не смогут обеспечить беспристрастное и объективное рассмотрение диссертаций. И эти опасения обоснованны ([Голос Армении](#)).

Причина системная – отсутствие личной ответственности членов спецсоветов. Там не часто оказываются люди, являющиеся специалистами в узкой области защищаемой диссертации. Обычно трудно найти и соответствующих оппонентов, которые досконально знакомятся с диссертацией и оценивают ее уровень и значимость. Не лучше ли возложить ответственность за присуждение ученой степени именно этим двум-трем специалистам? Для соблюдения формальных критериев к ним может присоединиться представитель ректората или дирекции НИИ. Данная система распространена во многих странах Западной Европы, где полностью оправдала свою эффективность. Что мешает нам перейти к ней в ближайшее время?

Думаю, за прошедшие четверть века своего существования ВАК Армении в целом выполнила возложенные на нее функции, хотя и не удалось преодолеть все «врожденные пороки». Речь, в частности, о «липовых» диссертациях марзпетов, мэров, депутатов, министров и других чиновников, стремящихся получить престижную ученую степень. Трудно представить, что малограмотный в науке и иностранных языках марзпет или мэр пишет научную статью и сдает кандидатский минимум.

Пора законодательно запретить защиту диссертаций лицам, работающим вне сфер фундаментальной и прикладной науки и педагогической деятельности. Ученую степень кандидата наук может получить только аспирант – в рамках очной или заочной формы обучения.

И еще об одном. Безусловно уважая закон об армянском языке, я бы не стал слепо следовать его букве в сфере науки. Чтобы быть понятыми, мы же говорим с иностранцами на их языках на территории Армении. Примерно так

же обстоит дело с диссертациями и научными статьями. Диссертации, особенно в области естественных наук, могут быть написаны на английском языке, чтобы быть доступными зарубежным коллегам. Большинство моих аспирантов поступает именно так, что помогает установлению зарубежных научных контактов...

[\(вверх\)](#)

Додаток 37

12.08.2018

Власенко В.

Україна піднялася в Глобальному рейтингу інновацій. Інфографіка

З минулого року Україна просунулася на сім позицій у [Глобальному рейтингу інновацій](#) (Global Innovation Index) і тепер випереджає Туреччину, Румунію, Чилі, В'єтнам, Російську Федерацію та ще 78 країн світу ([Дім інновацій](#)).

Так, якщо 2017 р. Україна посідала в рейтингу інновацій 50 місце (для порівняння: Росія – 45), то зараз у нашої країни 43 місце, а та сама Росія опустилася на 46-те.

Рейтинг охоплює 126 країн, у яких проживає 90,8 % населення планети й котрі створюють 96,3 % глобального ВВП. Загалом у ньому 80 індикаторів, які враховують вихідні умови (input range, інноваційні ресурси) – політичну обстановку, легкість ведення бізнесу, рівень освіти й людський капітал, наявність інфраструктури для створення інновацій, інвестиційний клімат, а також той результат, який країна має на виході (output range, інноваційні результати) – кількість патентів, наукових публікацій, торговельних марок і ноу-хау, появу нових бізнесів, створення мобільних додатків і навіть кількість правок у інтернет-енциклопедії Wikipedia.

За вихідними показниками Україна перебуває на 75 місці у світі. Наше найслабше місце – державні інституції. Порівняно з минулим роком, стало складніше розпочати бізнес – за цим показником ми спустилися з 18 на 45 місце. Також є проблеми з інфраструктурою для створення інновацій – інформаційно-комунікаційні технології слабо інтегровані в суспільство (95 місце). Ми споживаємо забагато електроенергії в розрахунку на одиницю ВВП (113 місце), це негативно впливає на загальну здатність навколишнього середовища витримувати вплив людини.

Але із такими досить слабкими інноваційними ресурсами Україна спромоглася досягти гарні результати на виході, посівши 35 місце в output range. Ми – перші у світі за кількістю патентів на корисні моделі, п'яті – за кількістю зареєстрованих торговельних марок, сьомі – за промисловими зразками. Це показники на одиницю ВВП. Кількість не означає якість, та все ж вона забезпечила країні п'яте місце рейтингу за ефективністю інновацій.

Які ще досягнення України відзначили міжнародні експерти – в [інфографіці](#) «Дому інновацій».

<...> Global Innovation Index випускають щороку. Над його складанням працюють Корнелльський університет (США), Школа бізнесу INSEAD (Франція) і Всесвітня організація інтелектуальної власності.

([вгору](#))

Додаток 38

27.07.2018

Народні депутати пропонують змінити систему керівництва НАНУ

П'ятеро народних депутатів (О. Медуниця, Л. Ємець, В. Сташук, Г. Кривошея та Я. Єдаков) пропонують ліквідувати систему управління Національної академії наук України через Президію і замінити її радою директорів науково-дослідних інститутів та інших наукових установ, організацій, підприємств. Про це йдеться в проекті закону 8623, зареєстрованому в парламенті 17 липня. Повна назва документу [«Про внесення змін до Закону України “Про наукову і науково-технічну діяльність” щодо оптимізації структури Національної Академії наук України»](#). Головним комітетом для розгляду визначений Комітет з питань науки і освіти ([Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України](#)).

«Для ефективного використання коштів Державного бюджету України, підвищення якості наукових досліджень та оздоровлення ситуації в НАН України пропонується ліквідувати Президію НАНУ як суто бюрократичну структуру. Для оптимальної координації наукових досліджень замінити її на Раду директорів», – зазначається в пояснювальній записці законопроекту.

Документом пропонується передбачити, що очолювати раду директорів має президент НАНУ. Водночас запропоновано змінити систему обрання керівництва НАНУ: за новою схемою, президент, перший віце-президент, віце-президент, головний учений секретар обиратимуться на засіданні ради директорів терміном на п'ять років та не зможуть обіймати своїх посад більш як два строки.

Передбачено, що в разі, якщо жоден із кандидатів на посаду президента не отримав під час голосування більшості голосів, проводиться другий тур за участю двох кандидатів, які отримали у першому турі найбільшу кількість голосів. У другому турі обраним вважається той кандидат, який отримав більшу порівняно з іншим кандидатом кількість голосів.

Право висунення кандидата на посаду президента належить Раді директорів, науковим установам, дійсним членам (академікам) та членам-кореспондентам Національної академії наук України.

Перехідними положеннями проекту пропонується доручити Кабінету міністрів протягом трьох місяців з дня набрання чинності цим Законом сформувати Раду директорів. При цьому в неї мають увійти директори науково-дослідних інститутів та інших наукових установ, організацій, підприємств (обсерваторій, ботанічних садів, дендропарків, заповідників,

бібліотек, музеїв тощо), об'єктів соціальної сфери, що забезпечують діяльність і перебувають у віданні Національної академії наук України, як самоврядний колегіальний орган, який діє на безоплатній основі. Окрім того, пропонується доручити уряду забезпечити передачу повноважень від Президії до Ради директорів і ліквідувати Президію Академії наук України та апарат Президії.

([вгору](#))

Додаток 39

02.08.2018

Опублікований наказ Мінюсту про зміни у користуванні Національним архівним фондом

Опублікований наказ Мінюсту № 2059/5 від 27.06.2018 «Про внесення змін до наказу Міністерства юстиції України від 19 листопада 2013 року № 2438/5», яким значно заплутуються і наповнюються двозначностями умови роботи з документами Національного архівного фонду України ([Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України](#)).

Скажімо, п. 6 спочатку говорить, що «самостійне виготовлення користувачем копій документів НАФ є безоплатним. Копіювання технічними засобами користувачів здійснюється безконтактними мобільними копіювальними технічними засобами (телефони, фотоапарати, планшетні комп'ютери) без штативів, зйомних об'єктивів, освітлювального обладнання, спалаху, звукових сигналів». І тут же «забороняється копіювати власними технічними засобами документи великих форматів (більше А4) та справи з товщиною корінця понад 4 см (крім справ, що містять архівну інформацію репресивних органів), а також берестяні грамоти, документи на пергаменті, рукописи, стародруки, документи із згасаючим чи слабконтрастним текстом, документи, виконані аквареллю, гуашшю, олівцем, вугіллям, залізогаловим чорнилом, а також архівні фонди (нефондові комплекси), колекції у повному обсязі». Тобто, в принципі копіювати можна, але конкретно майже все заборонене.

Детальніше [в тексті наказу](#).

([вгору](#))

Додаток 40

16.08.2018

Заява щодо незаконного обмеження доступу до архівів

Ми, дослідники, історики, науковці, освітяни, журналісти, громадяни України глибоко обурені змінами до [Порядку користування документами Національного архівного фонду, що належать державі, територіальним громадам](#), що набув чинності 27 липня 2018 року ([Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України](#)).

Наказом Міністерства юстиції № 2059/5 від 27 червня 2018 року з ініціативи Державної архівної служби було внесено ряд змін до Порядку користування документами Національного архівного фонду (НАФ). Попри декларативне право користувачів НАФ копіювати інформацію з архівних документів власними технічними засобами, Наказом встановлено низку обмежень, які фактично унеможливають таке копіювання.

Наказом заборонено копіювати документи формату більшого за формат А4, а також документи із згасаючим чи слабкоконтрастним текстом, документи, виконані аквареллю, гуашшю, олівцем, вугіллям, залізогаловим чорнилом тощо. З огляду на те, що стандарт А4 було представлено у Німеччині у 1922 році, а залізогалові чорнила використовувалися аж до ХХ століття включно, то фактично Наказом забороняється копіювати будь-які історичні документи. Таке положення прямо суперечить статті 20 Закону України «Про Національний архівний фонд та архівні установи» щодо права виготовлення копій документів без жодних форматних обмежень.

Ухвалення Наказу встановлює монополію архівних установ на історію та обмежує конституційне право на інформацію. Подібні кроки архівної служби не лише створюють ефект горловини пляшки, коли операційна неспроможність архівів виготовляти копії буде затягувати дослідження на роки, але і дасть можливість архівним працівникам бути модераторами історії, де архівний працівник волонтаристично визначатиме, хто з дослідників заслуговує на допомогу.

Не можна оминати увагою факт, що зміни до Порядку були ухвалені у порушення встановленої процедури та без урахування численних пропозицій громадськості, що були надіслані Державній архівній службі під час двох кіл консультацій. Загалом було виявлено щонайменше 23(!) невідповідності нового Наказу чинним законам України.

Нагадуємо, що всі наративи країни-агресора будуються на сфальсифікованій і замовченій, а часто і привласненій історії українських земель. Розвиток історичної науки, а відтак і відкритість архівів, є питанням національної безпеки України. Однак, новітня історія українських архівів, а надто пожежа в Кам'янець-Подільському міському архіві, крадіжки в Центральному державному історичному архіві України, м. Львів, втрата державних архівів Донецької, Луганської областей та в АР Крим є переконливим свідченням стратегічного значення архівів та реальних ризиків і загроз, що постають перед архівами.

Наголошуємо, що відсутність об'єднаного порталу архівів, де будь-який громадянин міг би отримати інформацію про наявність архівних документів і переглянути їх оцифровані копії, у тому числі для перевірки оприлюднених в ЗМІ матеріалів (факт-чекінг), є свідченням браку державної політики щодо розвитку і популяризації архівної сфери. В цілому діяльність архівних установ є малопомітною в загальносуспільному дискурсі, а просвітницька діяльність здебільшого не виходить за межі стін архівів. Суспільство не обізнане з катастрофічним станом державних архівів, приміщення яких

перебувають в аварійному стані (Державний архів Одеської області). Будівництво нових приміщень відбувається надто повільно або перейшло в стадію довгобуду, як от архівосховище Державного архіву Київської області. А Центральний державний архів-музей літератури і мистецтва України взагалі перебуває на межі переміщення у непристосовані та промислові підприємства.

Констатуємо, що архівна сфера, на противагу до західних аналогів, де архіви є активним гравцем і важливим джерелом інформації для таких сфер, як освіта, наука та медіа, стала затишною закритою гаванню для колишніх держслужбовців, які тихо досиджують на різних керівних посадах до пенсії.

У той же час рекомендації Комітету міністрів Ради Європи підкреслюють, що добре збережені й доступні архіви є важливою складовою демократичного функціонування суспільств.

З огляду на критичний стан архівної сфери, ми вимагаємо:

- від Верховної Ради України:

- провести слухання на тему розвитку архівів, як елементу національної безпеки України;

- від Кабінету Міністрів України:

- забезпечити проведення комплексного аудиту державних архівних установ, зокрема наявних приміщень та архівосховищ, а також обставин призначення на посади державних центральних та обласних архівів, їх рівня кваліфікації відповідно до встановлених кваліфікаційних вимог, а також результатів їх діяльності та ефективності;

- забезпечити завершення будівництва комплексу споруд центральних державних архівів в м. Києві, знайти приміщення для Центрального державного архіву-музею літератури і мистецтва України, а також розглянути можливість добудови, передачі на баланс державних обласних архівів приміщень для забезпечення належного зберігання документів НАФ;

- розглянути можливість затвердження та фінансування, у т.ч. зі залученням міжнародної допомоги та партнерства, галузевої програми оцифрування найбільш затребуваних документів НАФ, а також тих документів, стан яких є під загрозою;

- від Міністерства юстиції України

- скасувати Наказ № 2059/5 та, у відповідності до встановлених процедур із залученням громадськості, розробити нову редакцію Наказу, що буде відповідати букві та духу Закону;

- ініціювати перевірку обставин виникнення Наказу та забезпечити притягнення винних до дисциплінарної, адміністративної та кримінальної відповідальності;

- забезпечити проведення прозорих консультацій з громадськістю щодо усіх нормативно-правових актів у архівній сфері відповідно до Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» та постанови Кабінету Міністрів України від 3 листопада 2010 р.

№ 996, а також їх погодження Державною регуляторною службою України. Список підписантів можна переглянути [тут](#).

Ця заява є відкритою до підписання. Щоб підписатися, надішліть ПІБ та посаду/під занять або назву організації на електронну пошту: archives4people@googlegroups.com.
([вгору](#))

Додаток 41

10.08.2018

Солов'єв В., доктор економічних наук

«Оптимізація» науки методом перейменування

У липні поточного року у Верховній Раді України зареєстровано законопроект «Про внесення змін до Закону України "Про наукову і науково-технічну діяльність" щодо оптимізації структури Національної академії наук України» ([DT.UA](#)).

Ініціаторам підготовки законопроекту не сподобалося, що «загальне науково-організаційне керівництво поточною діяльністю Національної академії наук України здійснює президія Національної академії наук України» (частина 10 статті 17). Вони вважають, що замість терміна «президія НАН України» слід використати інший – «рада директорів НАН України».

Звісно, нічого упередженого в таких перейменуваннях немає. Наприклад, 2004 р. президента Національної академії наук Білорусі стали іменувати головою президії НАН Білорусі, бо вирішили, що президентом у РБ можна називати тільки вищу посадову особу держави. Дивує інше. По-перше, чому цим перейменуванням почали перейматися депутати, які є членами не Комітету з питань науки і освіти, а комітетів із питань бюджету, правової політики та правосуддя, з питань будівництва, містобудування та житлово-комунального господарства, промислової політики і підприємництва, аграрної політики та земельних відносин. По-друге, чому ці комітети вважають Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» не оптимальним саме через назву органу, який здійснює загальне науково-організаційне керівництво поточною діяльністю Національної академії наук України. По-третє, невже таке перейменування, вкупі з деякими іншими, такими ж сумнівними пропозиціями є оптимізацією?

У Пояснювальній записці до зазначеного законопроекту стверджується, що «за 25 років незалежності Президія НАН України так і не змогла запропонувати суспільству ефективну програму модернізації української науки відповідно до викликів часу і зупинити стагнацію наукової сфери», а також що прийняття нового закону сприятиме «ліквідації загроз національній безпеці України, які випливають зі стагнації української науки». Однією з умов ліквідації таких загроз є, на думку авторів законопроекту, «створення ефективного механізму управління науковою діяльністю НАН України –

Ради директорів наукових закладів», що приведе до глибокої модернізації української науки, перетворить науку на потужний каталізатор розвитку країни.

Згаданий закон справді потребує корекції, оскільки не відповідає низці задекларованих у преамбулі цілей. Зокрема, у ньому фактично немає положень, спрямованих на «задоволення потреб суспільства і держави в технологічному розвитку шляхом взаємодії освіти, науки, бізнесу та влади» в частині стимулювання до цієї взаємодії бізнесу. Крім того, всі, мабуть, погодяться, що положення цього закону про необхідність «пріоритетної державної підтримки розвитку науки як джерела економічного зростання», як сказано в преамбулі, в нас у країні не виконується. І тут постає запитання: що ж заважає економічному зростанню України та, відповідно, загрожує її національній безпеці? Неправильна назва органу, який здійснює загальне науково-організаційне керівництво поточною діяльністю Національної академії наук України чи відсутність пріоритетної державної підтримки розвитку науки?

Для того, щоб відповісти на це запитання, звернімося до такого арбітра, як Всесвітній економічний форум у Давосі, який 2018 р. вперше опублікував доповідь «Готовність до майбутнього виробництва» (The Readiness for the Future of Production). У цій доповіді виконано аналіз економік 100 країн, які забезпечують виробництво понад 96 % світової доданої вартості та більш як 96 % світового валового внутрішнього продукту. Україна потрапила в число цих країн.

Автори доповіді оцінили готовність країн до майбутнього виробництва на основі аналізу таких драйверів розвитку.

Технологія та інновації: оцінює ступінь, у якому країна має передову, безпечну і пов'язану з ІКТ інфраструктуру для підтримки впровадження нових технологій у виробництві, а також спроможність країни сприяти інноваціям і комерціалізації інновацій, які потенційно застосовні у виробництві (місце України – 74).

Людський капітал: оцінює спроможність країни реагувати на зміну ринку праці, викликану наближенням Четвертої промислової революції, враховуючи як поточні можливості робочої сили, так і далекосяжну спроможність культивувати правильні навички й таланти у майбутньої робочої сили (місце України – 34).

Глобальна торгівля та інвестиції: оцінює глобальні зв'язки в міжнародній торгівлі, що сприяють обміну продуктами, знаннями і технологіями. Крім того, оцінює наявність фінансових ресурсів для інвестування в розвиток виробництва, а також якість інфраструктури, пов'язаної з цією діяльністю (місце України – 59).

Інституційна основа: оцінює, наскільки ефективні державні інститути, правила та нормативні акти в підтримці технологічного розвитку, нових підприємств і передового виробництва (місце України – 94).

Сталі ресурси: оцінює використання країною природних ресурсів та альтернативних джерел енергії, з урахуванням впливу виробництва на довкілля (місце України – 88).

Середовище попиту: оцінює доступ країни до іноземного та місцевого споживчих ринків в умовах розширення масштабів виробництва, а також складність споживчої бази, оскільки це може стимулювати розмаїття галузевої активності та виробництво нових продуктів (місце України – 58).

Виявилося, що в Україні найдійовішим драйвером розвитку є «Людський капітал», а найбільшим гальмом розвитку – «Інституційна основа».

Якщо подивитися докладніше, то найвпливовішими елементами драйвера «Людський капітал» сьогодні є наукоємність робочої сили (місце України – 26) і наявність учених та інженерів (місце України – 24), а на майбутнє найбільш значущим фактором вважається рівень математичної та наукової освіти (місце України – 24). За всіма цими показниками лєвова частка заслуги належить і академічній науці, система управління якої так не подобається деяким депутатам. Але за фактом виходить, що тільки завдяки науковій сфері Україні вдається втримуватися на плаву. Тим часом наші законодавці (і не тільки вони) прагнуть змінити систему управління науковою сферою на власний розсуд. Це називається «рубати гілку, на якій сидиш».

Що ж до елементів драйвера «Інституційна основа», то ми можемо бачити, що за ефективністю регуляторної політики Україна перебуває на 99-му місці, за орієнтуванням уряду на майбутнє – на 91-му, за рівнем верховенства права – на 90-му. Цікаво, що з боротьби з корупцією Україна перебуває на 89-му місці. Це парадокс. Дивлячись на ці дані, запитуєш: із чим же нам треба боротися насамперед – із корупцією чи з недалекоглядністю нашого уряду й некомпетентністю наших законодавців?

Ось таким чином бачиться ситуація з готовністю України до майбутнього виробництва у дзеркалі світової статистики в контексті зареєстрованого законопроекту «Про внесення змін до Закону України "Про наукову і науково-технічну діяльність" щодо оптимізації структури Національної академії наук України».

Що ж до повноти використаних даних згаданого дослідження Всесвітнього економічного форуму, то автори доповіді стверджують, що 78 досліджуваних країн мають 100 % і 90 країн – не менш як 98 % охоплення даних. Тільки в Гонконгу цей показник виявився меншим 95 %.

Якщо комусь не подобається це дзеркальне відображення, то варто згадати крилатий вислів: «Нема чого на дзеркало нарікати, якщо пика крива». Ну, а для тих, хто звик вірити дзеркалу, очевидно, що зазначений законопроект схожий на чергову спробу зруйнувати, по суті, єдиний діючий механізм, який не тільки утримує економіку України на плаву, а й забезпечує перспективу її майбутнього розвитку. Отож постає закономірне питання про роль уряду та законодавчої системи в забезпеченні національної безпеки

країни за рахунок переважного науково-інноваційного розвитку вітчизняної економіки.

До речі, дані аналізу технологічної платформи, наведені в доповіді економічного форуму, свідчать, що за таким показником, як вплив ІКТ на нові послуги та продукти, Україна посідає тільки 92-ге місце, а з покриття мобільної мережі LTE – навіть 98-ме. Тобто громадська думка про великі успіхи ІКТ-індустрії в Україні дуже перебільшена. І якщо так піде й далі, то нашій державі мало чого можна очікувати від цього сектора індустрії в найближчому майбутньому.

Незважаючи на позитивну світову оцінку наукової сфери України, з погляду її ролі для майбутнього вітчизняного виробництва, отже й позитивну оцінку відповідної системи управління, проблема вдосконалення цієї системи залишається актуальною. Однак не тому, що президія НАН України нібито завдала шкоди вітчизняній економіці, а тому, що наразі наукова сфера України, на думку світової експертизи, – єдина реальна сила, яка визначає напрям руху нашої країни до майбутнього виробництва. Удосконалення системи управління наукою зміцнить надію на те, що майбутнє в Україні є. Але при цьому слід пам'ятати мораль відомої байки: «Беда, коль пироги начнет печи сапожник, а сапоги тачать пирожник».

([вгору](#))

Додаток 42

24.08.2018

Юрин А.

Смарт-декрет. Економіке прописана цифровизация

Более четырех месяцев в Белоруссии действует декрет президента «О развитии цифровой экономики». Документ, получивший одобрение со стороны не только отечественного, но и зарубежного экспертного сообщества, как признают многие, подтолкнул развитие ИТ-отрасли ([Поиск](#)).

Это был редкий случай, когда столь важная бумага готовилась не в правительстве или администрации президента, а в Парке высоких технологий (ПВТ). Ее разработчиками стали резиденты – представители ИТ-сообщества, ведущие юридические и консалтинговые фирмы, иностранные специалисты. Декрет предоставляет беспрецедентные условия как для развития белорусской ИТ-индустрии, так и для цифровизации страны – вплоть до создания Министерства цифровой экономики.

Ключевые положения декрета – расширение видов деятельности резидентов ПВТ, поддержка ИТ-образования и подготовка кадров для отрасли, создание условий для развития ИТ-компаний, комплексное правовое регулирование бизнесов на основе технологии блокчейн. Так, в качестве новых видов деятельности резидентов парка предусмотрены разработка биотехнологий, медицинских, авиационных и космических технологий, киберспорт. Декрет предоставляет резидентам ПВТ возможность не только

разрабатывать, но и производить высокотехнологичную наукоемкую продукцию. Созданы правовые условия для использования криптовалюты и внедрения смарт-контрактов. Белоруссия первой в мире ввела комплексное правовое регулирование бизнесов на основе технологии блокчейн.

Несколько лет назад А. Лукашенко поставил амбициозную цель – превратить Белоруссию в ИТ-страну. Это предполагает глобальное освоение цифровых технологий во всех сферах жизни. Для перехода к новым формам организации работы современных предприятий принята и реализуется Государственная программа развития цифровой экономики и информационного общества на 2016–2020 гг., создан Совет по развитию цифровой экономики.

Согласно госпрограмме, до 2020 г. предстоит решить 12 ключевых задач, в том числе создать одну из самых современных инфраструктур телекоммуникаций в Восточной Европе, запустить полноценное электронное правительство, внедрить во все отрасли экономики технологии сбора и обработки массивов данных. В планах также развитие электронной торговли, использование ведущих мировых и региональных платежных систем, создание автоматизированных систем мониторинга и управления состоянием транспортной инфраструктуры, внедрение технологий трехмерной печати и др.

Безусловным драйвером реформ должен стать Парк высоких технологий. Прошлый год оказался знаковым для белорусской «Силиконовой долины». По большинству показателей социально-экономического развития парка был достигнут значительный прирост. Впервые за более чем 10-летнюю историю его экспорт превысил 1 млрд долл. Всего же объем производства компьютерных программ по сравнению с 2016 г. увеличился в 1,2 раза и составил более 1,1 млрд долл. В 2017 г. ПВТ привлек свыше 190 млн долл. прямых иностранных инвестиций, что на 13 % больше, чем в предыдущем году. По состоянию на 1 января 2018 г. общая численность работающих в ПВТ составляла 32 598 человек. За прошлый год были созданы 5160 новых рабочих мест, из которых более 1800 были укомплектованы выпускниками белорусских вузов.

О высоком уровне ИТ-решений резидентов парка говорит такой факт. В августе прошлого года корпорация Google приобрела резидента ПВТ компанию «Эймэта». Внимание Google привлекли уникальные технологии в области искусственного интеллекта, разработанные белорусскими инженерами. В марте этого года они были внедрены в YouTube.

В процессе цифровизации экономики и построения ИТ-страны роль ПВТ уже не будет ограничиваться только разработкой конкретных технологических решений и программных продуктов. Все более актуальным становится вопрос подготовки высококвалифицированных кадров для разных сфер экономики, государственного управления.

За пять месяцев текущего года число резидентов ПВТ выросло со 192 до 293! Большинство из принятых компаний были созданы недавно и

ориентируются в своих бизнес-планах на предоставленные четкие и прозрачные условия работы ИТ-отрасли. Но есть и фирмы «со стажем», которые ранее воздерживались от вступления в ПВТ. Однако принятие декрета изменило их мнение.

Новые резиденты работают на самых актуальных направлениях. Это, например, разработка программного обеспечения в области искусственного интеллекта (нейронные сети, машинное обучение, компьютерное зрение) и дополненной реальности, создание ПО в сфере сбора, обработки, анализа больших объемов данных (BigData), разработка программно-аппаратных комплексов в области интернета вещей и др.

В числе новых резидентов парка много иностранных компаний или образованных с участием зарубежного капитала. География инвесторов широка: Австралия, США, Россия, Канада, Литва, Чехия. Среди них есть и ведущие мировые ИТ-компании. Так, например, ООО «MapData» является центром разработки компании Mapbox (США), создавшей одну из лучших в мире платформ для определения местоположения, картографирования и проектирования в режиме реального времени. В качестве резидента ПВТ компания планирует разработку программного обеспечения по распознаванию дорожной обстановки с использованием технологий компьютерного зрения и машинного обучения. Зарегистрировался в ПВТ и российский гигант Mail.ru. В минском офисе компания планирует вести разработку игровых проектов.

[\(вверх\)](#)

Додаток 43

28.08.2018

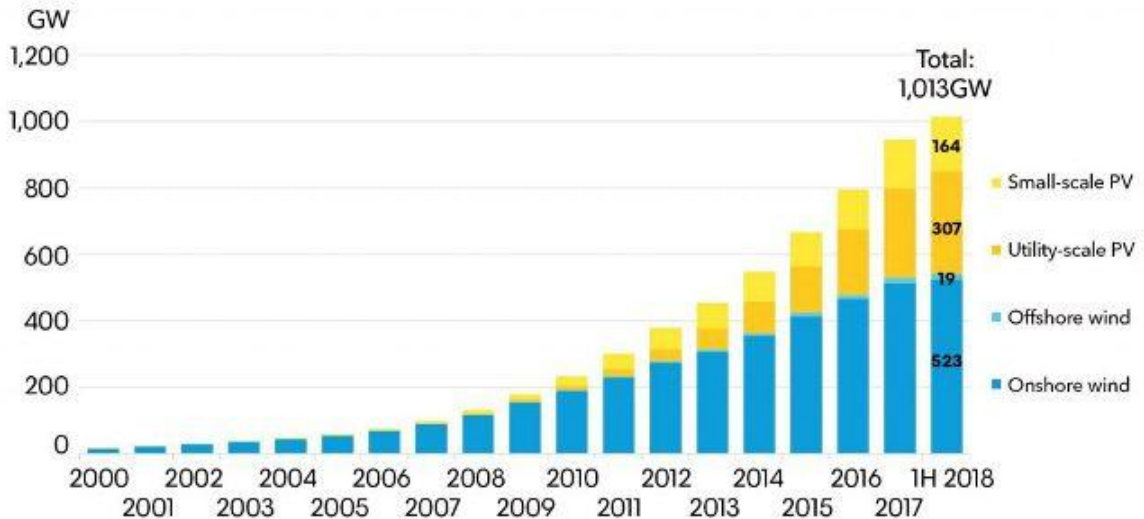
Федосенко Н.

Встановлена потужність сонячної та вітрової енергетики перевищила 1 ТВт

У 2018 р. встановлена потужність сонячної та вітрової енергетики в світі досягла знакової позначки – 1 ТВт (1,013 ГВт). За даними [Bloomberg](#), вже до 2023 р. цей показник збільшиться вдвічі ([EcoTown.com.ua](#)).

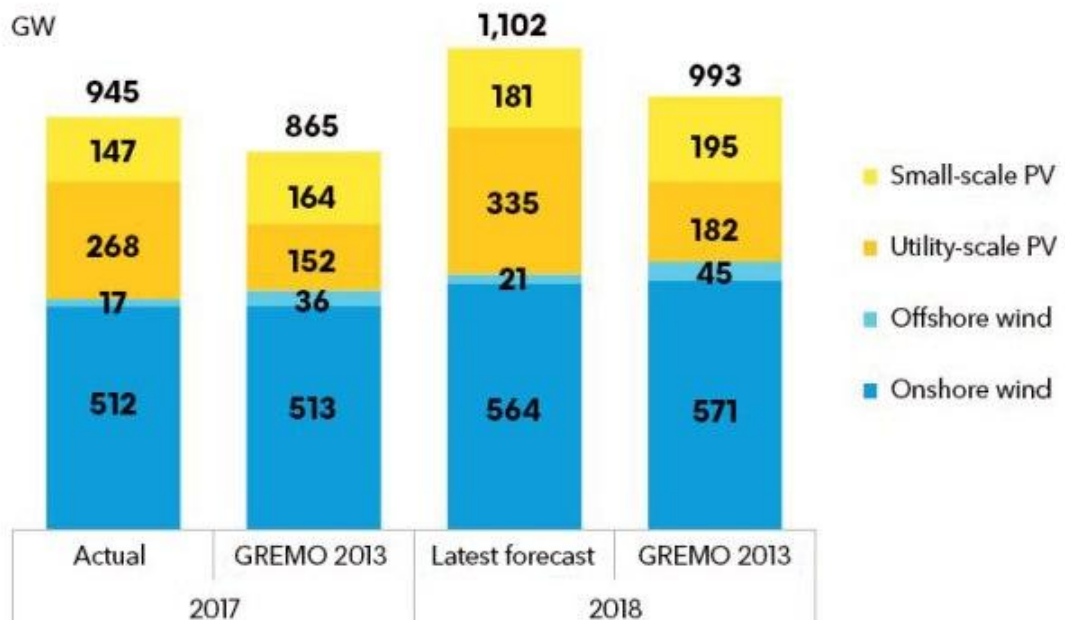
Global wind and solar installations, cumulative to June 30, 2018

Source: Bloomberg NEF. Note: 1H 2018 figures for onshore wind are based on a conservative estimate; the true figure will be higher. BNEF typically does not publish mid-year installation numbers.

Загальна встановлена потужність сонячної та вітрової енергетики зросла в порівнянні з 2000 р. у 65 разів, а з 2010 р. – більш ніж у чотири рази. У 2018 р. частка вітру становила 54 %, а сонячної енергетики – 46 %. Особливо вражаючим є зростання останньої: у недавньому 2007 р. було встановлено лише 8 ГВт сонячних потужностей, порівняно з 89 ГВт вітру. З того часу частка сонячної енергетики зросла з 8 % до 46 %.

Global installed wind and solar in 2017 and 2018: Comparison of 2013 forecasts versus today

Source: Bloomberg NEF

Фахівці підраховали, що перший 1 ТВт потужностей коштував приблизно \$ 2,3 трлн. Однак у період з 2018 до 2022 р. включно капітальні витрати на виробництво вітрової та сонячної енергії обійдуться значно дешевше і

складуть близько \$ 1,23 трильйона. Очікують, що до кінця цього року встановлена потужність сонячної та вітрової енергетики сягне 1,1 ТВт, що на 11 % більше, ніж прогнозували п'ять років тому.

[\(вгору\)](#)

Шляхи розвитку української науки

Інформаційно-аналітичний бюлетень
Додаток до журналу «Україна: події, факти, коментарі»

Упорядник Натаров Олег Олександрович

Свідоцтво про державну реєстрацію КВ № 5358 від 03.08.2001 р.

Видавець і виготовлювач
Національна бібліотека України
імені В. І. Вернадського
03039, м. Київ, Голосіївський просп., 3
Тел. (044) 524-25-48, (044) 525-61-03
E-mail: siaz2014@ukr.net
Сайт: <http://nbuviap.gov.ua/>

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 1390 від 11.06.2003 р.